

Picémara Wâdé na é wii wà Mataio Bétapoo popai

Wàilàapà na wii tii bèeni?

Wà Mataio, pwi *apostolo. Béaa kêra na é todèe wà Iésu, âna é pwi a *tò mwani wâripû ba kà tèpa *Roma. (Còo 9.9.) Naa na tii kêe, âna é wii pwina é còo na ia é pâra wiâ Iésu, â é popa mwara ê pwina é wii wà Maréko ma pâra jèkutâ goo Iésu na wii.

É wii wiidà?

Nabibiu kêra *naja 60 ma 65 (wâmwünyabweri 30 naja gée na càuru pai bà kà Iésu).

É wii tât?

Tà tèpa cèikî naa goo wà Iésu Kériso, na rà tèpa *Juif mwara. Munaa rà wâro gòroigé jii ê napô *Judée, â pwiri rà pwa grec, càcaa *hébèru. Ba é ina wà Mataio pâ nee tii gée na *Aamwari Béaa (*l'Ancien Testament*) naa pairà.

Cina é wii?

É wii, ba na é paari pâ wà Iésu Kériso, âna é pwi *Mesia, pwi ukai me gée goo Pwiduée na rà tapacîe tèpa Juif gée na biu. Wâru pâ nee tii na é ina wà Mataio, ba na é paari pâ, nye wà Iésu kaa, na é pacoo pâ auinabéaa kà tèpa *péroféta naa na Aamwari Béaa. É wii ê nee tèpa jojooro Iésu, ba na é paari pâ é pwi gòobàra ukai *Davita, ma wà Abéraama, pwi jojooro diri tèpa Juif.

É pagòo tèpa cèikî naa goo Iésu, ba na rà cimwü wiàna rà pièpàrirà wà pàra tàpé, â na rà picémara é *Picémara Wâdé kêe tà diri tèpa âboro (28.19–20).

É pagòojè ma ina tâjè pâ, o coo dâra gòiri é Mwaciri kâ Iésu, na ée mwa wâjué me còwâ (24.30; 25.31).

Dà êre é tii bèeni?

Wà Iésu, âna é pwi ukai, êco na câé caa pwi ukai pwacèwii tèpa ukai naani gòropuu. Mwaciri kêe, âna wâ *napwéretòotù ma naa na pwâranüma tèpa âboro. Jè tò naawê goo é cèikî kâjè naa gooé.

Wà Iésu, âna é tòpi jii Pwiduée diri é pàtâmee, wânidò napwéretòotù ma wâni gòropuu. (Còo 28.18.) Ê tàrù kêe na é pacâmuri tèpa âboro goro é popai kâ Pwiduée, âna maina jii nyamanya kâ tèpa Juif. É pwa wâru ina pâ muru na pwacèwii ni: «Guwà jèe tère pâ...êco na wâgo, âna go ina tàwà pâ...» (Còo naporomee 5.)

Wâdé tà Mataio na é wii é pâ ârapupûra kâ Iésu. Wâru naa na tii kêe jii pàra tii—popai kâ Iésu goro é pai wârori âmu wâro kâjè, wàijè tèpa nâiri Mwaciri (còo naporomee 5–7; 18); ma ucina goo é Mwaciri (còo naporomee 13, 20). Jèe wii pâ popai na wâru na patêre tèpa pitûâ kâra *Wâra pwapwicîri kâ tèpa Juif na càra caa tòpi Iésu (naporomee 23). Â jèe wii mwara pâ popai kâ Iésu, na é mara ina béaa pâ muru na o mwa tèepaa, na é wâjué me còwâ, ba na é bàra pacoo Mwaciri kêe (naporomee 24–25).

Pai pitàgoo tii kâ Mataio

Wà Iésu Kériso, âna é pwi Mesia, Pwi Ukai na é tòpò Mwaciri napwéretòotù

Pitèpa Iésu, ma ipwabwàtié târa wakè kêe (1.1-4.11)
 É tapoo wakè kêe (4.12-25)
 É patùra tèpa âboro naa gòrojaa (5.1-7.29)
 Pai wârori wâro kà tèpa naîri Mwachiri
 Paari pàtâma pwi Mesia (8.1-9.34)
 É patùra tèpa câmu kêe â é cùrurà pâ (9.35-11.1)
 Rà tapoo cicaraé tèpa pitûâ (11.2-12.50)
 É pwa ucina tà tèpa âboro (13.1-52)
 É pacâmurirà goro Mwachiri
 É tubanabwé wakè kêe naa Galilée (13.53-17.27)
 Inapàpari pâ é pwi Mesia na ée mwa picâri
 (16.13-17.27)
 Popai kêe goro ipakîri ma ipwanauri èpà (18.1-35)
 É too naa Iéruusaléma (19.1-23.39)
 Pwa tàrù kà pwi Mesia naawê (21.1-23.39)
 Popai kêe goro ê pwina o tèepaa na pwâadèrèè
 (24.1-25.46)
 Pai bà ma wâro còwâ kêe (26.1-28.20)

Tèpa jojooro Iésu Kériso

Luka 3.23-28

¹ Wà Iésu *Kériso, âna é té géé goo wà Davita, pwi gòobàra *Abéraama. Â wàilà-ni diri tèpa jojooro Iésu:

² Abéraama*

Isaaka

Iakobo

*Juda (ma wà tèpa aéjii kêe)†

1:1 Genèse 22.18; 1 Chroniques 17.11 * **1:2** Abéraama... Grec: Wà Abéraama, âna é caa kà Isaaka. Â wà Isaaka, âna é caa kà Iakobo, etc.

† **1:2** Juda ma wà tèpa aéjii kêe—Tèpa caa kà tèpa 12 wâao Isaraéla.

³ Pérès (ma wà aéjii kêe Zéra; nyaa kàru, âna wà
 Tamar)
 Hesron
 Ram
⁴ Aminadab
 Nachon
 Salma
⁵ Booz (nyaa kêe, âna wà Rahab)
 Obed (nyaa kêe, âna wà Ruth)
 Jessé
⁶ Davita.

Wà *Davita, âna é pwi ukai [naa *Isaraéla. Â gée na
 càùé, â wà tèpa jojooro Iésu, âna]:

*Solomona (nyaa kêe, âna tô wâdà Urie béaa)
⁷ Roboam
 Abia
 Asa
⁸ Josaphat
 Joram
 Ozias
⁹ Yotam
 Akaz
 Ézékias
¹⁰ Manassé
 Amon
 Josias
¹¹ Yekonia (ma wà tèpa aéjii kêe).

Â, na pàara-bà, âna pacòobé tèpa Isaraéla gée napô
 kàra, â rà pâra nau pwa karapuu naa napô *Babu-
 lona.

1:3 Genèse 38.29–30; Ruth 4.18–22   **1:5** Ruth 4.13–17   **1:6** 2
 Samuel 12.24   **1:11** 2 Rois 24.14–15; 2 Chroniques 36.10; Jérémie
 27.20

12 Â gée na càùé, [â wà tèpa jojooro Iésu, âna]:

Chéaltiel
Zorobabel
13 Abihou
Éliakim
Azor
14 Sadok
Akim
Élioud
15 Éléazar
Matthan
Iakobo
16 Ioséfa.

Wà tô wâdà Ioséfa, âna wà Maria, tô nyaa kà Iésu, na pitunee tée pâ Kériso.

17 Wàilà diri pwiri, ê jéù tèpa jojooro Iésu Kériso. Tapoo gée goo Abéraama, tèepaa naa goo Davita, âna po 14 naneeâboro. Â tapoo gée goo Davita, tèepaa naa goro pai còobé kâra ê Ba Isaraéla gée Juda pâ naa Babulona, âna po 14 naneeâboro. Â géewê, â po 14 naneeâboro tèepaa naa goo pai pitèpa wà pwi *Mesia.

Pai pitèpa Iésu

Luka 2.1-7

18 Wàèni é jèkutâ goro pai pitèpa wà Iésu Kériso, pwi Mesia: Wà Maria, tô nyaa kêe, âna ru bwaa ipwa câbawâdé‡ ma wà Ioséfa. Â béaari é pai piéa kàru, âna é jèe nyarana wà Maria, na é naigé mee é *Nyuâaê Pwicîri.

1:12 Esdras 3.2   1:18 Luka 1.27,35   ‡ 1:18 Ipwa câbawâdé—Wàjaa tèpa Juif, âna càcaa pai ina wèe pâ, ru ipuu naima.

19 Â é niimiri wà Ioséfa pâ, na ée panuâ Maria. Êco na é pwi âboro na é pitòimiriê, êkaa na câé caa inapàpari, ba na câé caa kamu wà Maria na ara âboro.

20 É dau pinünüma naa goo, â géewê, â é mwa côo naa na naurune pwi jè *angela kà Pwi Ukai, na é ina têe pâ: «Ioséfa, pwi gòobàra Davita, gà cibwaa piwâ na gà popa wà Maria. Ba napwa naa goo é èpo paao na wâgooé, âna é me géé goro é Nyuââé Pwicîri.

21 Â naa mwa pitèpaé, â gà mwa pitunee têe pâ Iésu§. Ba o mwa wàé kaa na upa é Ba kêe géé na tojii*.»

22 Â diri é pâ muru bèepwiri, âna tèepaa, ba na pacoo i pwi ia é ina wà Pwi Ukai, na é naigé mee pwi *péroféta kêe, pâ:

23 *Ée mwa nyarana wà i tô èpo dopwa. Â ée mwa pitàmari pwi nari âboro èpo paao. Â o pitunee têe pâ Émanuéla, na pai ina wèe pâ, wà Pwiduée, âna é wâjaajè.* *Ésaïe 7.14*

24 Ûna é tàcî wà Ioséfa, â é pacoo é pwina é ina têe i pwi angela. Â é popa wà Maria ma é wâdèe.

25 Êco na càru caa ipuu, tiagoro na wà Maria, âna é mwa pitàmari i pwi nari èpo. Â wà Ioséfa, âna é nama nee Iésu.

2

Rà ipwamainâé tèpa maagoi

1:21 Luka 1.31, 2.21 § 1:21 Iésu—Pai ina wèe naa na héberu pâ: Wà Pwi Ukai, âna é pa-udòjè. * 1:21 Géé na tojii—Grec: Géé na pâ èpà kêe (= kâra é Ba). 1:23 Ésaïe 7.14 1:25 Luka 2.21

¹ Pitèpa Iésu naa Bétéléma wâ *Judée, na pàara kà ukai *Héroda*. Â wà pàra tèpa maagoi—tèpa tàmanga na rà câmu goro îricò—âna rà me gée na é too wê i tòotù. Â rà tèepaa naa *Iérusaléma.

² Â rà pitawèeri tèpa âboro wê pâ: «É wâpà pwi nari èpo na pitèpaé, wà pwina ée mwa pâra nau pwi ukai kà tèpa *Juif? Ba bà còo ê îricò kêe, na é tèepaa, câmu kêra pai pitèpaé. Êkaa na bà me nau pipwamainâe, [ma naa tée âraimeai kâbà].»

³ Â wà ukai Héroda, âna é tère ê jèkutâ goro pai tèepaa me kà tèpa maagoi ma ê pwina rà ina. Â gùmagù ê pwâranümee. Â wà diri tàpé Iérusaléma, âna wâgotàra.

⁴ Â é papitiri diri tèpa caa kà tèpa pwa *ârapwaailò wà Héroda, ma wà tèpa *dotée goro ê Naèa.

Â é tawèerirà pâ: «Pwiri wâpà ê ére na o pitèpa naawê i pwi *Mesia [na guwà tapacîê]?»

⁵ Â rà tòpi tée pâ: «Naa Bétéléma, wâ Judée. Ba wàeni ê popai kà Pwiduée, na ia é jèe wii wà pwi *péroféta, pâ:

⁶ *Cidòri nyuâa
napô Bétéléma,
napô gée *Juda!
Pwamuru naa googà
jii pàra napô!
Ée còobé gée jaagà
pwi ukai na maina;*

---

* **2:1** Héroda—Nee 'Héroda Maina', wàé pwi apâbéaa kà tèpa Héroda. Còo mwara Neeremuru (*Vocabulaire*) naa pwâadàra tii. **2:2**
Nombres 24.17 **2:6** Michée 5.1; Ioane 7.42

*pwi a wéaari
ê Ba Isaraéla,
pwi Ba na Ba kôo.»*

Michée 5.1

⁷ Géewê, â é todà tèpa maagoi wà Héroda. Ûna wàilà co, â é ina tàra pâ: «Guwà ina tóo bwàti i pwi pàara na guwà tapoo còo na i îricò.»

⁸ Ûna rà ina tée, â é panuârà pâ naa Bétéléma, ma ina tàra pâ: «Guwà pâ nau mudàra bwàti i pwi nari èpo. Â wiàna guwà pâmariê, â guwà wâjué me còwâ, nau ina tóo. Ba nümoo mwara dàra pâra, nau ipwamainaê ma naa tée âraimeai kôo.»

⁹ Nabwé, â rà còpòo wà tèpa maagoi. Â rà jèu còo mwara i pwi îricò, â é tòcia tàra ê naigé. Â rà pâra wiâê, â na é tèepaa pâ, naa gòro i pwi wâ na tâa na i pwi nari èpo, â é coo.

¹⁰ Ûna rà còo pâ é coo wê i îricò, â rà nye dau ipwàdéé kaa.

¹¹ Â rà tò naa na i wâ, â rà pâmari i pwi nari èpo ma Maria, tô nyaa kêe. Â rà tùu jùrurà ma ipwamaina i pwi nari èpo. Â rà pwa ma èrù pâ êre atà kàra, â rà naa tée ê jèpa âraimeai kàra, na dau maina wâri wèè—mwani mii, ma *encens* [pâ dà na ùrea† na jè cîri] ma ê jawé ùrea na nee *myrrhe*.

¹² Gée na càué, â é ina tàra wà Pwiduée naa na naurune pâ, na rà cibwaa wâjué còwâ naa jaa Héroda. Â rà pa cè naigé na ité, ba na rà wâjué còwâ naa napò kàra.

Rà uru jii Héroda

13 Ûna rà jèe wâjué cõwâ wà tèpa maagoi, â é pwa naurune wà Ioséfa. Â é cõo wà pwi *angela, na é ina tée pâ: «Gà wàcî! Gà cimadò, â gà popa i du duanaî, â gà uparu, pâ naa *Aigupito! Ba wà Héroda, âna é pwa na é mudàra i pwi nari èpo, ba na pòtàmwereê. Â guwà tâa wê tiagoro tòotù na go mwa patùragà.»

14 Â é cimadò wà Ioséfa, â é popa i du duanaî, â rà pâra na ne, naa napô Aigupito.

15 Â rà tâa wê, tiagoro pai bà kà Héroda.

Diri pâ muru bèepwiri, âna tèepaa, ba na pacoo i pwi ia é ina wà Pwi Ukai, na é naigé mee pwi péroféta kêe, pâ: *Go jèe todà me pwi naîô, â go pacòobée gée Aigupito.* *Osée 11.1*

É nama pòtàmwara tèpa nari èpo

16 Wà Héroda, âna é cõo pâ rà ipwa tûâ tée wà tèpa maagoi. Â é nye dau putàmu kaa. Â é nama pòtàmwara diri pâ nari èpo paaò, na wâboo cõwâ kâra ârailu naja, wâna diri Bétéléma, ma pâ napô goro jènereê. Ba é tâmogòori gée goo tèpa maagoi i pâara na é tèepaa na, i îricò.

17 Â, na wàrapwiri, â é pacoo i pwi ia é ina wà Pwiduée, na é naigé mee wà péroféta Iéremia, pâ:

18 *Pwâra i ma pijinünü na Rama‡!*

2:15 Osée 11.1   2:18 Genèse 35.19; Jérémie 31.15   ‡ 2:18 Rama; Rachel–Rama, âna pwi village kâra é wâao kà Éfraïm na wâmwünyabweri Iérusaléma; Rachel, âna tô nyaa kà Ioséfa ma Benjamin, â wà Éfraïm, âna pwi naî Ioséfa. Ê popai bèeni na tii kà Iéremia, âna goro pai còobé kà tèpa Isaraéla gée napô kâra, ba na rà pwa karapuu naa napô Babulona. (Cõo Jérémie 31.15.)

*É imuru pâ èpo kêe Rachel.
Pwacoé ma patàmarùé,
ba jèè tiàurà diri.*

Jérémie 31.15

Rà wâjué còwâ géé Aigupito

¹⁹ Géé na càùru ê pai bà kà Héroda, â é pwa naurune wà Ioséfa na Aigupito. Â é còo pwi angela kà Pwi Ukai,

²⁰ na é ina têe pâ: «Gà cimadò, â gà popa i du duanaî, â gà wâjué còwâ paru pâ naa napô *Isaraéla. Ba rà jèè bà wà tàpé na ia nùmarà na rà pòtàmwara i nari èpo.»

²¹ Â é cimadò wà Ioséfa, â é poparu wâjué naa napô Isaraéla.

²² Êco na é têe pâ wà Arkélaos, pwina naî Héroda, âna é popa pwâra ukai naa Judée, géé na càùru pai bà kà caa kêe. Â wâgotêe na é wâjué còwâ naawê. Â é ina têe mwara wà Pwi Ukai naa na naurune pâ, na rà pâra naa napô Galilée.

²³ Â rà tâa na jèè village na ina goo pâ Nazareth. Êkaa na pacoo ê pai jèè ina kà tèpa péroféta pâ, [wà pwi Mesia, âna] o pwi âboro géé Nazareth.

3

É patêre tèpa âboro Ioane

Maréko 1.1-8; Luka 3.1-18; Ioane 1.19-28

¹ Géé na càùru pâ naja na wâru, â é cimadò wà pwi âboro na nee *Ioane Pwi a piupwaa. Â é tâa

namaré wâ *Judée, â é picémara târa pâ âboro na rà medarié. Â é ina târa pâ:

² «Guwà pinünüma ma guwà pitòotéri ê wâro kàwà! Ba jèe wâmwünyabwe ê *Mwaciri napwéretòotù!»

³ Wà Ioane, âna wàé kaa, na ia é jèe picémaraê wà *péroféta Isaia, pâ:

*Pwa pwi âboro naa namaré
na é tomara too:
“Ée me Pwi Ukai.
Pwabwàti ê naigé!
Pwa ma bàracaari
pwi ére na ée pâ wê!”*

Ésaïe 40.3

⁴ Napwa naa goo Ioane, âna é coona ê ârabwée na pwa goro wàra kaamela*. Â é piie goro karapuu parawére macii. Â é uti kòrée ma wâdo narapuutâ.

⁵ Â po dau wâru pâ âboro na rà nye tà medarié naa namaré—gée *Iérusaléma, ma diri é napô Judée, ma é pâ ére goro nairiwâ Ioridano.

⁶ Â rà inapàpari ê pâ èpà kàra, na ara ê pâ âboro diri. Â é *upwaarà naa nairiwâ Ioridano.

Guwà pwa cè tûâ cèna wâdé!

⁷ Wâru mwara tèpa âboro gée na du ditàra pwapwicîri kà tèpa *Juif, wà tèpa *Farasaio ma tèpa *Sadukaio, na rà medari Ioane, ba na é upwaarà.

3:2 Mataio 4.17, 1.15   **3:3** Ésaïe 40.3   **3:4** 2 Rois 1.8   * **3:4** Kaamela—Chameau. Còo note goo Mataio 19.24 ma Maréko 1.6.
3:7 Mataio 12.34, 23.33

Ùna é côorà, â é ina tàra pâ: «Guwà pâ tèpa nari dòèa, ma tèpa pwâ! Wàilàapà na ina tàwà pâ, guwà o udò jii é wârimuru, na ée mwa naa tàwà wà Pwiduée?

⁸ Bwa! Guwà mara pwa cè tûâ cèna wâdé, târa ma o paari pâ, jèe pitòotéri é wâro kàwà!

⁹ É, gona guwà tà niimiri pâ, guwà udò, gée goo na wà *Abéraama, âna é pwi jooorowà? Bwa! Piticèmuru naa goo. Ba wiàna nùmee, â o pâri wà Pwiduée ma é bii é pâ atü bèeni ma rà o tèpa gòobàra Abéraama!

¹⁰ «É jèe tà pwabwàti é gi kée [wà Pwiduée]. Â ée mwa tètàgà naa na wàé diri é pâ upwâra na càcaa wâdé é pâ pwèe, ma cîri naa na ânye!»

O pitèi tèpa âboro!

¹¹ «Wâgo, âna go upwaawà goro jawé, târa ma o paari pâ guwà pitòotéri é wâro kàwà. Êco na wà pwina ée mwa me pwicò kôo, âna ée mwa upwaawà goro Nyuââ Pwicîri ma ânye†. Wàé, âna dau pwa pàtâmee jiio‡, â càcaa pâriô ma go tipi é otàpwe goro du wâraâ [ba é Pwi Ukai].

¹² É jèe nye tà pwabwàtié, ba na é pitèi tèpa âboro. Â ée mwa naaitiri tàpé na rà wâdé jii tàpé na rà èpà, pwacèwii pai pinaaitiri é pudòro upwâra§ jii é

3:9 Ioane 8.33,39; Roma 4.12   **3:10** Mataio 7.19; Luka 13.6-9   **3:11** Ioane 1.26-27,33; Apostolo 1.5   † **3:11** *Upwaawà goro...ânye*—Pwiri pitèimuru kà Pwiduée. Ée mwa naa Nyuââ Pwicîri kée tà para tàpé, â ée mwa naa wârimuru tà para tàpé.

É, pwiri popai goro pai picèitiri é èpà jiiè, tèpa naiè.   ‡ **3:11** *Dau pwa pàtâmee jiio—é, Dau pwamuru naa gooé jiio.*

§ **3:12** *Pudòro upwâra—Nara upwâra (graine); Parawée (é, pwùrué, pwirié)—coquille, extérieur.*

parawée. Â é tòimiri ê pudòé, â é cîri parawée naa na ânye na ticè pwâadèrè.»

Piupwaa Iésu

Maréko 1.9-11; Luka 3.21-22

¹³ Gée na càué, â é pâra wà Iésu gée napô Galilée, naa nairiwâ Ioridano. Â é pâdari wà Ioane, ba na é upwaaé.

¹⁴ Êco na càcaa nûma wà Ioane na é pwa, â é ina tà Iésu pâ: «Gona cina gà medario? Na càcaa pâri ma go upwaaagà. Wâdé na gà upwaaao.»

¹⁵ Â é tòpi tée wà Iésu pâ: «Nye wâdé ê pwina gà ina. Êco na, ni, âna wâdé na ju pacoo ê pwina *târù na ara Pwiduée.»

Êkaa na é upwaaé wà Ioane, wàra pai ina kêe.

¹⁶ Ûna é cimadò gée najawé wà Iésu, â nye tàpirié kaa ê napwéretòotù, â é côo ê Nyuâaê Pwicîri kà Pwiduée, na é gére boome naa gòé, pwacèwii ê déamu.

¹⁷ Â é tère ê pwâratùra me gée napwéretòotù na ina pâ: «Wà pwi bèepwiri, âna Pwina naiô [na caapwi co] na go dau meaarié. Wâé kaa na go jèe nye pitòrigarié, ba dau wânümoos tée*.»

4

É tacai Iésu wà Caatana

Maréko 1.12-13; Luka 4.1-13

¹ Gée na càué, â é popa wà Iésu ê Nyuâaê Pwicîri kà Pwiduée naa namaré, ba na é tacaié wà *Caatana, pwi a cicarajè.

3:16 Ioane 1.32   **3:17** Psaume 2.7; Ésaïe 42.1; Mataio 12.18, 17.5; Luka 9.35   * **3:17** Wânümoos tée—é, Wânümoos gooé.   **4:1** Héberu 2.18, 4.15

² Â câé caa ija wà Iésu naa na 40 tòotù, ba é *ipwanya*. Â é tapoo copwa.

³ Â é pàdarié wà Caatana, pwi a tacaijè, â é ina tée pà: «Wiàna gà *Pwina naí Pwiduée, â gà bii ê pà atü bëeni ma poloa!»

⁴ Â é tòpi tée wà Iésu pà: «Jèe nye wii naa na *Tii Pwicîri pà: *Câé caa wâro co goro poloa wà pwi âboro, â é nye wâro goro diri pà popai na é ina wà Pwiduée.*»
Deutéronome 8.3

⁵ Â é popa Iésu pà naa *Iérusaléma, ville na pwicîri. Â é popaé too naa gòro pûru *Wâra pwapwicîri.

⁶ Â é ina tée pà: «Wiàna gà Pwina naí Pwiduée, â gà êgò géeni! Ba jèe wii naa na Tii Pwicîri pà:

*Ée mwa tûâri
tà tèpa *angela kée,
wà Pwi Ukai Pwiduée,
ba na rà wéaarigà.
Rà mwa tapigà.
O càcaa tanoori âgà
naa gòro atü.»*

Psaume 91.11-12

⁷ Â é tòpi tée wà Iésu pà: «Bwa. Ba jèe nye wii mwara naa na Tii Pwicîri pà: *Gà cibwaa pigàdà Pwi Ukai Pwiduée'gà.*»
Deutéronome 6.16

⁸ É popaé mwara wà Caatana naa gòro jè jaa na dau wâdòiti. Â é paari tée diri ê pà napô

4:2 Exode 34.28 * **4:2** *Ipwanya—Jeûner. Còo Neeremuru (Vocabulaire).* Rà ina mwara wà tèpa ijiao pà: *Bicopwa.* **4:4** Deutéronome 8.3 **4:6** Psaume 91.11-12 **4:7** Deutéronome 6.16

ma mwaciri gòropuu bau ê pwényuâa kàra ma ê neemururà.

⁹ Â é ina têe pâ: «Wiàna gà tùu jùrugà arao ma gà ipwamainao, â go mwa naa tâgà diri ê pâ pwi bèepwiri.»

¹⁰ Â é ina têe wà Iésu pâ: «Gà pâra jiio, co Caatana! Ba jèe nye wii naa na Tii Pwicîri, pâ: *Gà ipwamaina Pwi Ukai Pwidue'e'gà, â nye wàe co, na gà ipwa âboro kîri kêe.*» *Deutéronome 6.13*

¹¹ Nabwé, â é panuâ Iésu wà Caatana, â rà medari Iésu pâ angela, â rà ipwa âboro kîri kêe.

É tapoo wakè kêe Iésu

Maréko 1.14-15; Luka 4.14-15

¹² Géee na càùé, â é tère wà Iésu pâ, jèe tòpò wà *Ioane Pwi a piupwaa naa na karapuu. Â é pâra wà Iésu naa napô Galilée.

¹³ Â câé caa tâa Nazareth, â é pâra nau pitâa Capernaüm, bàra nawià Galilée, wâna ére Zabulon ma Neftali.

¹⁴ Êkaa na pacoo i pwi ia é ina wà Pwiduee, na é naigé mee *péroféta Isaia pâ:

¹⁵ *Têre, co du napô*

Zabulon ma Neftali—

gàu wâmwünyabweri nawià;

na ére géee còwâ

kâra Ioridano;

wâgàu na Galilée;

napô na piwâru Ba na,

na càra caa pwi Ba kôo.

4:10 Deutéronome 6.13

4:12 Mataio 14.3; Maréko 6.17; Luka

3.19-20

4:15 Ésaïe 8.23-9.1

16 *Go ina târa pwi Ba kôo:
Ba kôo na tâa na bàutê
—bàutê na dau cikautê.
Té mariê é tòotù;
èpàparié pwéelaa na pwâra.
É pawâroé cômâ wà Pwидуée!*

Ésaïe 8.23–9.1

17 Â nye tapoo kaa naawê, na wà Iésu, âna é picémara ê popai târa pâ âboro. Â é ina târa pâ: «Guwà pinünüma ma pitòotéri ê wâro kàwà! Ba jèe wâmwünyabwe ê *Mwaciri napwéretòotù!»

*É todà tèpa tapoo câmu kêe
Maréko 1.16–20; Luka 5.1–11*

18 Na jè tòotù, â é pâra wii bàrawiâ Galilée wà Iésu. Â é côm tupédu âboro na tupédu a taa ârawèa—wà Simona na ina gooé pâ Pétéru, ma wà André, pwi aéjii kêe. Â ru gère tòpò puà kàru naa nawiâ.

19 Â é ina tàru pâ: «Gàu me wiâô, â go mwa nama gàu tupédu a pwapuàri âboro.»

20 Â ru nye naaco kaa ê puà kàru, â ru pâra wiâ Iésu.

21 Rà tàpo dau pipâra pâ, â wà Iésu, âna é côm Jacques ma Ioane, tupédu naî Zébédée. Rà tàgère pwàni puà gòro wànga ma wà caa kàru. Â é todàru wà Iésu,

22 â ru nye naaco kaa wà caa kàru, ma i wànga, â ru pâra wiâê.

*É nama tiâu maagé kêra âboro
Maréko 1.35–39; Luka 4.42–44, 6.17–19*

²³ É pâra pitiri napô Galilée wà Iésu, â é pacâmuri tèpa âboro naa na pâ *wâra pitapitiri. Â é picémara ê *Picémara Wâdé goro ê Mwaciri [napwéretòtù]. Â é nama tiâu diri pâ maagé ma aré kâra pâ âboro.

²⁴ Â rà tère jèkutâ gooé pitiri na province Syrie. Â rà cia medarié wà tàpé na rà aré†, ma ê pâ na jèpapara maagé—wà tàpé na tâa goorà ê pâ duée, ma wà tàpé na rà céca‡ ma wà tàpé na rà pitàbwamwa. Â é cau nama tiâu maagé kâra wà Iésu.

²⁵ Wâru pâ âboro, na rà pé gére pâra wiâ Iésu —âboro me géé Galilée, ma géé na ére goro Dix Villes§. Â rà me mwara géé Iérusaléma, ma diri ê napô *Judée, ma géé na ére pâ còwâ kâra nairiwâ Ioridano.

pai pwa pupûra naa gòrojaa

5

(Naporomee 5-7)

Luka 6.17-49, 12.22-34

¹ Ūna é còo pâ âboro na wâru wà Iésu, na rà gére me, â é too naa gòrojaa, â é tâaboo, ba na é pacâmurirà. Â rà me naa jaaé tàpé na rà pâra wiâê.

Cidòri nyuâa

² Â é ina târa pâ:

³ «Cidòri nyuâa tàpé na rà ipakîrirà, ba o kâra ê *Mwaciri napwéretòtù!

4:23 Mataio 9.35; Maréko 1.39; Apostolo 10.38   **4:24** Maréko 6.55   † **4:24** *Tàpé na rà aré (é, tàpé na rà tâa na aré)—Ceux qui souffrent.*   ‡ **4:24** *Tàpé na rà céca—Rà ina mwara wà tèpa ijiao pâ: Tàpé na rà pinya.*   § **4:25** Maréko 3.7-8   § **4:25** *Dix Villes—Nee mwara Décapole. 10 villes na caajurirà.*   **5:3** Ésaïe 57.15

- 4 Cidòri nyuâa tàpé na rà i, ba ée mwa patàmarùrà wà Pwiduée!
- 5 Cidòri nyuâa tàpé na moo pwâranümarà, ba o mwa kàra ê gòropuu diri!
- 6 Cidòri nyuâa tàpé na rà copwa dàra câbawâdé kà Pwiduée, ba ée mwa naa tàra diri pwina nümarà goo!
- 7 Cidòri nyuâa tàpé na rà imeai, ba ée mwa imeairà wà Pwiduée!
- 8 Cidòri nyuâa tàpé na tâbawêe pwâranümarà naa goo Pwiduée, ba rà o mwa côô!
- 9 Cidòri nyuâa tàpé na rà pinaanapô bèepirà, ba ée mwa tuneè tàra wà Pwiduée pâ, tèpa naîê!
- 10 Cidòri nyuâa tàpé na pièpàrirà géee goro pai pitêre dàra kàra ê popai kà Pwiduée. Ba o mwa kàra ê Mwaciri napwéretòtù.
- 11 Cidòri nyuâawà, wiàna rà tobagwâwà ma pièpàriwà, géee goro na guwà tèpa âboro kôo.
- 12 Ba rà jèe nye wàrapwiri tà tèpa *péroféta na rà pâbéaa kàwà. Â guwà ipwàdéee ma piègòtùru, ba o maina pumara wakè kàwà naanidò *napwéretòtù!»

Guwà tèpa pwéelaa kàra gòropuu

5:4 Ésaïe 61.2-3; Auinapàpari 7.17
Ésaïe 55.1-2 5:10 1 Pétèru 3.14
2 Chroniques 36.16; Apostolo 7.52

5:5 Psaume 37.11
5:11 1 Pétèru 4.14

5:6
5:12

13 «Guwà tèpa còo* târa gòropuu. Â wiàna ê còo, âna tubatiàu ê nümee, â jè o wànau târa ma jè o pwa ma tèepaa còwâ ê nümee? Bwa. O jèe piticèmuru naa goo. Â o tü naa gòroigé, â rà o mwa pâra gò pâ âboro.

14 «Guwà tèpa pwéelaa kêra gòropuu, pwacèwii ê jè ville na é tâa gòrojaa, ba o pwacoé ma jè cîdaée.

15 Â ipaiwà mwara naa goo ê jè wâra ânye. Ba câjè caa nuri, ma jè mwa caa naapwàniri ê pwéelaa kêe! Bwa! Jè nye tòpò dòiti. Â é pwéelaa goo diri é pâ âboro, na rà tâa na ê wâ.

16 Â wâdé na wàrapwiri ê pwéelaa kàwà! Wâdé na é tèepaa na ara diri tèpa âboro. Â géewê, âna rà o còo ê pâ muru na wâdé na guwà pwa. Â rà o pwamaina Pwiduée, Caa kàwà, na é wânidò napwéretòotù.»

Go tèepaa nau pacoo ê Naèà

17 «Guwà cibwaa niimiri pâ, go tèepaa nau nama tiàu ê *Naèà kà Moosé, ma ê pâ auina kà tèpa péroféta. Bwa, go tèepaa, ba na go pacoo.

18 Guwà tère bwàti, ba go ina tàwà ê âjupâra pâ: Ûna bwaa tâa ê napwéretòotù ma gòropuu, â o càcaa

---

5:13 Maréko 9.50; Luka 14.34-35 * 5:13 Còo—Na pàara biu, âna càcaa po wâdé bwàti ê pâ còo. Ba po dau wâru pâ tòri na tâa na. Na pàra pàara, âna jèe ticè nümee, ba jèe pâra gòro jawé, â jèe nye po tâa co ê pâ tòri na. Pwacèwii ê nu na jè pwârù târa kuru, ba, na jè copwaa diri, â jèe ticè nümee, â jè tü târa ja. Wakè kà còo mwara, âna na é cèitiri ma wéaari ê utimuru. Ucina mwara goro é auipwataâboro kà Pwiduée na câ mwa caa tòotéri. (Còo Lévitique 2.13; Nombres 18.19.) 5:14 Ioane 8.12, 9.5 5:15 Maréko 4.21; Luka 8.16, 11.33 5:16 Éféso 5.8-9; 1 Pétéru 2.12 5:17 Roma 3.31 5:18 Luka 16.17, 21.33

câtùra cè ji caapwi âmu gée goro ê Naèà, tiagoro na pacoò diri ê pâ namuru.

19 «Gée goo pwiri, â wà pwi âboro na é tajii ê ji caapwi naèà na dau kîri, â é picò tà pàra tàpé ma rà ipwacèwiié, âna wà pwiibà, âna ée dau kîri naa na Mwaciri napwéretòotù. Â wà pwi âboro na é pàra wiàra bwàti ê Naèà, ma picò tà pàra tàpé ma rà wàrapwiri, âna wà pwiibà, âna ée dau maina naa na Mwaciri napwéretòotù.

20 Ûu, wâdé na guwà pitère dàra ê câbawâdé kà Pwiduée, jii pai pwa kà tèpa *dotée goro ê Naèà ma wà tèpa *Farasaio. Ba wiàna càcaa wàrapwiri, â o câguwà caa tò naa na Mwaciri napwéretòotù.»

Gà naaco putàmu

21 «Guwà tâmogòori bwàti pâ é jèe ina [wà Pwiduée] tà tèpa jojoorojè, pâ: *Gà cibwaa tètàmwara âboro.* **Exode 20.13** Â wà pwina é tètàmwara pwi jèpwi, âna o popaé pàdari pwi a pitèimuru, ma é pwa wàrimuru tée.

22 Â wâgo, âna go ina pâ: Wiàna gà putàmu[†] naa goo pwi a cèikî béegà, â gà o mwa coo ara Pwiduée, na ée mwa pitèigà. Â wiàna gà ina tà pwi a cèikî béegà, pâ, “Gà pé pigù!” âna o popagà pâ naa na wàra pitèimuru kà Pwiduée. Â wiàna gà piduri[‡] pwi a cèikî béegà, â gà tapacîri wàrimuru na dau maina, naa na ére na jèe maagé ma tòina naawê.

5:19 Jacques 2.10   **5:21** Exode 20.13; Deutéronome 5.17   **5:22**
1 Ioane 3.15   † **5:22** Putàmu—Pàra Tii Pwicîri naa na grec, âna rà
ina pâ: Putàmu na ticè âji majoroé.   ‡ **5:22** Piduri—Insulter.

23 «Jè jèe còo cai ni: Gà pame ê âraimeai'gà naa na wâra pwapwicîri. Â tèepaa me naa na pwâranümagà ê pwina wânabibiu kàu ma wà pwi a cèikî béegà.

24 Â, na wàrapwiri, wâdé na gà tàpo naaco naawê ê âraimeai'gà. Â gà wâjué còwâ, ma gàu mara pinaanapô ma wà pwi aéjii'gà. Â nabwé, â gà mwa wâjué còwâ, ma gà mwa bàra naa i âraimeai'gà.

25 «Wiàna é piciapwâ googà wà pwi jèpwi, â gàu mara pinaanapô ma wàé, wiàna gàu bwaa gére wâ naigé pâ naa na aupitèimuru. Ba é péa panuâgà tà pwi a pitèimuru, na ée mwa panuâgà târa pwàliici ma tòpògà naa na karapuu.

26 Â go ina tâgà ê âjupâra pâ: O câgà caa còobé géé na karapuu, wiàna ina pâ, bwaa câgà caa pé wâri diri ê wârimuru'gà!»

Popai goro tapàgà piéa

27 «Guwà tâmogòori bwàti pâ é jèe ina [wà Pwiduée] pâ: *Gà cibwaa toomura (gà cibwaa cîâa jii tô wâdàgà, é, wà pwi éagà).* *Exode 20.14*

28 «Â wâgo, âna go ina pâ: Wiàna gà ucâri wâdà pwi jèpwi, â gà wâdéarié, â pwacèwii na gàu jèe pipuu.

29 Ba wiàna majoroé ê âraporomeegà, na gà pi-tanami goo, ma gà pwa na èpà, â gà èrù tâjii, â gà tütâjii naaiti jiigà! Ba o wâdé ba kâgà wiàna tiàu jè ére naiigà, jii wiàna tâbawêe ê naiigà, â tügà naa na ére na gà pwamaagé còo naawê§!

5:23 Maréko 11.25   5:27 Exode 20.14; Deutéronome 5.18   5:29

Mataio 18.9; Maréko 9.47   § 5:29 Ucina co goo ê pwina nama jè pwa na èpà. Ba wâdé na jè tütâjii naaiti jiijè.

30 Â wiàna majoroé ê ìgà étò na gà pwa na èpà, â gà tépàgà, â gà tütâjii naaiti jiigà! Ba bwaa wâdé ba kâgà wiàna tiàu ê jè ére naiigà, jii wiàna tâbawêe ê naiigà, â gà pâra naa na ére na jè maagé ma tòina naawê!»

31 «Jèe ina mwara pâ: *Wà pwina é tü târa é wâdèe, âna wâdé na é pwa cè tii târa ma pitapàgà piéa.* *Deutéronome 24.1*

32 Êco na wâgo, âna go ina pâ: Gà cibwaa tü tà tô wâdàgà na càcaa tô a toomura* (câé caa cîâa jiigà). Ba gà péa panuâê, ba na é toomura, wiàna é jèu piéa ma cè pwi jèpwi. Â wà mwara pwi jè âboro na é popaé ma é wâdèe, âna é toomura†.»

Popai goro ipwataâboro

33 «Guwà tâmogòori bwàti pâ é jèe ina wà Pwiduée tà tèpa jooorojè, pâ: *Gà cibwaa pwâ goo é pai pwataâboro'gà. Wâdé na gà pacoo é *aui-pwataâboro'gà na ara Pwi Ukai.* *Lévitique 19.12*

5:30 Mataio 18.8; Maréko 9.43   **5:31** Deutéronome 24.1–4; Maréko 10.4   * **5:32** Na càcaa tô atoomura—é, Êco wiàna tô ilàri na ia pwicîri ma gàu piéa.   † **5:32** Na pàara kà Iésu, âna maina kamu kâra ilàri na pitapàgà piéa. Ipaiwà mwara wiàna nye ticè èpà na é pwa. Wiàna é piéa còwà, â o càcaa dau wâdé é béarailu kâra pai pitâa kêe ma pwi jè âboro, géé goro é pwâra kamu kêe. Ê popai bèeni kà Iésu, âna pwiri pai ina wèe pâ, wâdé tà Pwiduée na câgàu caa tapàgà piéa. Êco na, wiàna ticè pai pwa wèe ma gàu pitànaima, â gà tòmiri é nee tô wâdàgà, â gà cibwaa nama é kamu wiàna ticè èpà na é pwa.   **5:33** 1 Korénito 7.10–11   **5:33** Exode 20.7; Lévitique 19.12; Nombres 30.3; Deutéronome 23.22

34 Â wâgo, âna go ina pâ: Wiàna gà *ipwataâboro, â gà cibwaa ina neere ére pwicîri, ba na *paâjupâra ê auipwataâboro'gà.

«Gà cibwaa ina “napwéretòotù” ba autâa pwicîri kà Pwiduée;

35 é, “gòropuu” ba aucò kêe; é, “*Iérusaléma” ba ville kêe, wàè na é Ukai maina kêjè.

36 Â gà cibwaa ina mwara pâ: “Go ipwataâboro gòro pûruô” ba càcaa wâgà na gà tâmogòori nama pwaa, é, duu ê caapwi wàrapûrugà.

37 Wiàna nûmagà na gà üuri, â gà ina co pâ “üu”. Â wiàna tàutâgà, â gà ina co pâ “bwa”. Ba cè gòobèrèè, âna me gée jaa *Caatana, wà Pwi âboro èpà.»

Popai goro pitôowârimuru‡

38 «Guwà tâmogòori pâ jèè ina pâ: *Âraporomee târa âraporomee, ma poropwâ târa poropwâ* §. *Exode 21.24*

39 «Êco na wâgo, âna go ina pâ: Wiàna é pwa na èpà tâgà wà pwi jè âboro, â gà cibwaa pitôowâri tée. Â wiàna é tamagéri ê upwaégà étò, â gà panuâ tée mwara jèpwi.

40 Â wiàna é popagà pâ naa na wâra pitèimuru pwi jè âboro, ma é popa cimiici'gà, â gà naa tée mwara ê palito'gà.

41 Â wiàna é tacoo googà wà pwi jè [coda roma] ma gà popa é atà kêe naa na caapwi kilomètre, â gà popa naa na ârailu kilomètres.

5:34 Ésaïe 66.1; Mataio 23.22; Jacques 5.12   5:35 Psaume 48.3; Ésaïe 66.1   ‡ 5:37 *Pitôowârimuru—Vengeance.*   5:38 Exode 21.24; Lévitique 24.20; Deutéronome 19.21   § 5:38 *Âraporomee târa âraporomee...* Ba na rà cibwaa piwéna jii ê pwina é pwa târa wà pwi jèpwi.

42 Wiàna é ilari jiigà cè jè muru, wà pwi jè âboro, â gà naa tée. Â wiàna é ilari târa mwa pitôowâri, â gà cibwaa iauri jiié.»

Gà meaari tèpa èpàrigà!

43 «Guwà tâmogòori bwàti ê auina bèeni: *Gà meaari tèpa jènerègà. Lévitique 19.18* Â rà ina mwara [pàra tàpé] pâ: “Â gà èpàri tàpé na rà èpàrigà.”

44 Êco na wâgo, âna go ina pâ: Gà meaari tàpé na rà èpàrigà*, â gà pwapwicîri ba kà tàpé na rà pwa tâgà na èpà.

45 Â wiàna gà wàrapwiri, â gà pwi âji naî pwi Caa'gà, na é wânidò napwéretòotù. Ba é nye nama té é tòotù kée, naa gò tàpé na rà wâdé, ma wà tàpé na rà èpà. Â é nye nama popaa, naa gò tàpé na rà papwicîrié, ma wà tàpé na càra caa papwicîrié.

46 «Ba wiàna gà wâdéari co tàpé na rà wâdéarigà, â cina gà tapacîri cè câmagà† jii Pwiduée? Ba wà tèpa *tò mwani wâripû [na rà tèpa pwâ ma iau] âna rà nye pwa mwara ê pwiibà.

47 Â wiàna gà nye pwabwàcu ma pacidòri co tèpa béégà, â pé dà cèna gà pwa cèna piwéna? Ba wà tàpé na càra caa tâmogòori Pwiduée, âna rà nye pwa mwara ê pwiibà!

5:43 Lévitique 19.18   **5:44** Exode 23.4–5; Luka 23.34; Apostolo 7.60; Roma 12.14,20   * **5:44** *Gà meaari tàpé na rà èpàrigà*—Pàra Tii Pwicîri naa na grec, âna rà naagée pâ popai bèeni: Â gà pwényunyûari tàpé na rà pinajajaigà, â gà pwa na wâdé tà tàpé na rà miirigà.   † **5:46** *Câma—Récompense*. Pumara wakè.

48 Â wâgà, âna wâdé na gà tâbawêe naa na pimeaari kà Pwiduée. Â gà ipwacèwii pwi Caa'gà na é wânidò napwéretòotù, na é tâbawêe.»

6

Popai goro pai imeai

1 [É ina mwara wà Iésu pâ]: «Wâdé na gà pwa é câbawâdé kà Pwiduée ma pacoo é *Naèà*. Êco na gà ipwacôoco! Gà cibwaa pwa na ara pâ âboro, ma rà o pi-inagà ba wâdé. Ba wiàna wàrapwiri, â o câgà caa tòpi é câmagà naa jaa Caa, na é wânidò *napwéretòotù.

2 Êkaa na, na gà naa mwani tà tàpé na ticè kàra, â gà cibwaa ipaarigà, pwacèwii tèpa 'pwàniri èpà'. Ba rà pwa naa na é pâ *wâra pitapitiri, ma é pâ autâa kâra âboro na pâ village. Ba rà imudàra, ba na rà ipwamainarà wà tèpa âboro. Â go ina âjupâra pâ: Rà jèe nye tòpi é câmarà!

3-4 «Â wâgà, âna gà cibwaa ipaarigà na gà pwa na wâdé. Na gà naa mwani tà tàpé na ticè kàra, goro îgà étò, â càcaa wâdé na é tâmogòori é îgà aèmwü! Â wà Pwiduée Caa'gà, na é wânidò napwéretòotù, na é côo diri pâ muru, âna ée mwa naa cè câmagà.»

Popai goro pai pwapwicîri

5 «Na guwà pwapwicîri, â guwà cibwaa pwacèwii tèpa 'pwàniri èpà'. Ba rà cima nau pwapwicîri, naa na pâ wâra pitapitiri ma autâa kà tèpa âboro na pâ

5:48 Lévitique 19.2; Deutéronome 18.13   6:1 Mataio 23.5   * 6:1 Pacoo é Naèà—Pai imeai tàpé na ticè kàra, ma pai pwapwicîri, ma pai ipwanya (*jeûner*). Côo gòobàra naporomee 6.   6:5 Mataio 23.5; Luka 18.10-14

ville. Ba wâdé tàra na rà o côorà pâ âboro. Â guwà tère bwàti, ba go ina tàwà ê âjupâra pâ: Rà jèe nye tòpi ê câmarà.

⁶ Â wâgà, âna wiàna gà pwapwicîri, â gà tò naa na wâ'gà, wâna cè naditârâwâ. Â gà târi goropwârâwâ, â gà pwapwicîri tà Pwiduée Caa'gà, na câjè caa côôê. Â é côo ê pwina gà pwa, naa na wâbinyiri, â ée mwa naa cè câmagà.

⁷ «Â, na guwà pwapwicîri, â guwà cibwaa pwa nyakâra tûra, pwacèwii pâra tèpa âboro, na càra caa tâmogòori pwi âji Pwiduée na é caapwi co. Ba rà tà niimiri pâ é térerà, géé goro pai wâru ê pâ pwina rà ina.

⁸ Â guwà cibwaa ipwacèwiirâ. Ba wà Pwiduée Caa kàwà, âna é tâmogòori ê pwina nûmawà goo, béaari† ê pai pi-ila kàwà.

⁹ «Â guwà o wàrani târa cè pai pwapwicîri kàwà:

“Pwi Caa kâbà na wânidò napwéretòtù;
Wâdé naa papwicîri ê neegà.

¹⁰ Wâdé naa pacoo ê Mwaciri'gà.

Wâdé naa pwa câbawâdé'gà naani gòropuu, ma pwacèwii naanidò napwéretòtù.

¹¹ Gà naa tâbà cè utimuru cèna pâribà na diri pâ tòtù.

¹² Gà pwanauri pâ èpà kâbà, pwacèwii na bà pwanauri tàra ê pâ èpà kàra.

¹³ Gà cibwaa panuábà târa tacai.

6:7 1 Rois 18.26–29   **6:8** Mataio 6.32   † **6:8** Béaari—Béaa kâra (avant).   **6:9** Luka 11.2–4   **6:10** Luka 22.42   **6:12** Mataio 6.14–15, 18.21–35   **6:13** Luka 22.40; Ioane 17.15; 2 Tésalonika 3.3; 2 Timotéo 4.18; Jacques 1.13

Gà upabà jii ê èpà‡.

{Ba nye tâa tâgà ê Mwaciri, ma pàtàmee, ma pwényuâa, dâra gòiri awé. Amen§.}

14 «Ba go ina tàwà pâ: Na guwà pwanauri tà pàra tàpé ê pâ èpà na rà pwa, â é pwanauri tàwà mwara wà Pwiduée Caa kâwà nidò napwéretòtù.

15 Â wiàna câguwà caa pwanauri ê èpà kà pàra tàpé, â wà pwi Caa kâwà, âna o câé caa pwanauri tàwà ê èpà kâwà.»

Popai goro pai ipwanya

16 «Na gà *ipwanya (na gà panuâ ija'gà ba na gà pwapwicîri), â gà cibwaa ipaarigà, pwacèwii tèpa 'pwàniri èpà'. Ba rà paari naa na naporomeerà pâ rà ipwanya, ba na o côorà diri ê âboro! Êkaa na go ina âjupâra pâ: Rà jèe nye tòpi câmarà.

17 Â wâgà, âna, na gà ipwanya, â gà nuwa naporomeegà, â gà tuti pûrugà*.

18 Â o càra caa côo pâ âboro pâ, gà ipwanya. Êco na wà Pwiduée Caa'gà, na câjè caa côoê, âna é côo ê pwina gà pwa naa na wâbinyiri, â ée mwa naa cè câmagà.»

Âji wâdé naa jaa Pwiduée

19 «Gà cibwaa mudàra pâ wâdé gòropuu, ba péa mura jiigà, é, péa wai ma botére ma tiâu.

‡ 6:13 *Gà upabà jii ê èpà—é, Gà upabà jii wà Pwi âboro èpà.* § 6:13 *Amen—Wâdé na wàra.* 6:14 Maréko 11.25–26 6:16 Ésaïe 58.5–9

* 6:17 *Tuti pûrugà—Grec: Tâmi wàrapûrugà goro l'huile.* 6:19 *Jacques 5.1–3*

20 Gà wéaari pâ wâdé'gà [naa jaa Pwiduée] naa napwéretòotù. Ba ticè madé na uti, ma ticè waaca† na iri. Â o càcaa wai ma botére, â ticè a mura wê.

21 Ba ê pwâranümagà, âna, é wâna é wêe é wâdé'gà.

22 «Guwà tère, é âraporomeejè, âna é pwéelaa kêra naiijè. Â wiàna nye wâdé é âraporomeejè, â diri é naiijè, âna é tâa na pwéelaa.

23 Â wiàna èpà é âraporomeejè, â diri é naiijè, âna é tâa na bàutê. Â wiàna é pwéelaa naa wâgoojè âna é pâra nau bàutê, â o mwa nye dau bàutê kaa!»

Gà picàwai‡—mwani, é, Pwiduée

24 «Nye ticè âboro cèna pâri ma é piênawéna§ bwàti kêra ârailu ukai, géee na diri é pwâranümee. Ba ée mwa tà piênawéna bwàti kà pwi jèpwi, â ée pwa-imudiri tà pwi jèpwi. Ūu, o càcaa pâri ma guwà cau piênawéna kà Pwiduée ma ê mwani!»

Mudàra béaa Mwachiri kêe

25 «Wàépwiri é majoroé ma go ina tàwà pâ: Guwà cibwaa géaa goro é wâro kàwà, ma ê naiiwà. Guwà cibwaa pitawèeri pâ: “Jè o mwa ija dà?” ma “Jè o mwa coona dà?” Ba é wâro kàwà, âna é âjimuru jii é utimuru; â ê naiiwà, âna é âjimuru jii ârabwée!

26 «Guwà jèe côo cai é pâ marü. Ba càra caa picâmi, ma piûnya*, ma càra caa tòpò cè bwà târa pâ tòotù. Êco na wà Pwiduée Caa kàwà nidò

6:20 Mataio 19.21; Luka 18.22 † 6:20 Madé...waaca—Grec: Mite.
‡ 6:23 Picàwai—Choisir. § 6:24 Piênawéna—Servir. 6:25 Filipi 4.6; 1 Timotéo 6.6-8; 1 Péturu 5.7 6:26 Mataio 10.29-31; Luka 12.6-7 * 6:26 Piûnya—Récolte.

napwéretòotù, âna é nye pa-ijarà. Â gona câguwà caa dau piwéna jii ê pâ marü? Akaé!

27 Càcaa géé goro pai géaa goro ija ma wâdo, na guwà o nama gòiri ê wâro kàwà!

28 «Â gorodà na guwà géaa mwara goro cè ârabwée kàwà? Guwà jèe còo cai ê pai cipu kâra pâ murubuké na-araé. Ba càra caa pàti, ma càra caa ta ârabwée.

29 Â go ina tàwà pâ: Wà pwi ukai *Solomona, naa na diri ê muugère kêe, âna ê pâ ârabwée kêe, âna càcaa dau wâdé jii ê pwi caapwi murubuké.

30 «Â guwà jèe còo cai ê pâ aramwatò: É cipu nabà, â o cîri widàuru naa gòro ânye. Â wà Pwiduee, âna é naa ârabwée kàra. Â gona o câé caa naa ârabwée kàwà na piwéna jii? Nye dau kîri kaa ê cèikî kàwà!

31 «Ûu, guwà cibwaa géaa ma guwà ina pâ: “Jè o ija dà?” ma “Jè o wâdo dà?” ma “Jè o coona cè dà?”

32 Ba wà tàpé na càra caa tâmogòori Pwiduee, âna càra caa nao goro mudàra ê pâ pwiibà. Êco na wâguwà, âna wà Pwiduee Caa kàwà na é wânidò napwéretòotù, âna é nye tâmogòori ê pwina nûmawà goo.

33 Guwà mudàra béaa ê *Mwaciri napwéretòotù, â guwà pwa ê pwina nûma Pwiduee goo, â ée mwa naa tàwà ê pwina tiàu jiiwà.

34 Êkaa na go ina tàwà pâ: Guwà cibwaa géaa goro tòotù widàuru, ba ê tòotù widàuru, âna ée mwa nye pwa wakè kêe. Ê géaa târa nabà, âna nye târa nabà!»

7

*Pàra pupûra kà Iésu naa gòrojaa
Luka 6.37-49, 11.9-13, 13.24-27*

Guwà cibwaa pitèi pàra tàpé!

¹ [É ina mwara wà Iésu pâ]: «Gà cibwaa pitèi [ma pitòti] pàra tàpé, ba na o câé caa pitèigà wà Pwiduée.

² Ba é pitèigà, pwacèwii ê pai pitèi kâgà wà pàra tàpé, â ée mwa pwa tâgà ê pwina gà pwa târa!

³⁻⁴ Gà dau còo bwàti ê mapûpûru na wâna âraporomee pwi aéjii'gà. Â gà niâ jai ê diopwaa kâra pàara upwâra na âraporomeegà! Â gà wànau pai ina tà pwi aéjii'gà pâ: “Nama go jèe patâjii i mapûpûru bèepwiri na âraporomeegà”?

⁵ «Gà pwi a-ipwacôwârimuru! Gà mara patâjii béaa ê diopwaa kâra pàara upwâra bèepwiri na âraporomeegà! Â géewê, mwa bàra pwéelaa tâgà cè pai patâjii wàra ê mapûpûru wâna âraporomee pwi aéjii'gà!

⁶ «[Gà wéaari bwàti ê pwina wâdé na me géee goo Pwiduée.] Ba câjè caa naa târa pâ akàna ê pâ pwina wâdé, ba rà péa biirà dàjè còwâ, ma utijè. Â câjè caa tû târa puàkà ê pâ perle na dau maina wâri wèe. Ba rà péa còogai*.»

Guwà tà ila ma mudàra ma cùul

⁷ «Wâdé na guwà nye tà ilari taaci jii wà Pwiduée, ba ée mwa naa tàwà. Â guwà nye tà mudàra taaci,

7:1 Roma 2.1; 1 Korénito 4.5; Jacques 4.11-12

7:2 Maréko 4.24

* **7:6** Ba càcaa diri tèpa âboro na rà tòpi bwàti.

7:7 Maréko 11.24;

Ioane 14.13, 15.7, 16.23-24

ba guwà o mwa pâmari. Â guwà nye cùu taaci é goropwârawâ, ba o mwa tàpiri tàwà.

⁸ Ûu, ba wà pwina é ilari, âna o naa têe. Â wà pwina é mudàra, âna é pâmari. Â wà pwina é cùu é goropwârawâ, âna o tàpiri têe.

⁹ «O wàilàapà nawà, na o naa cè atù târa èpo kêe, wiàna é ilari jiié cè poloa?

¹⁰ O wàilàapà na o naa têe cè dòèa, wiàna é ilari cè ârawéa?

¹¹ Ba wâguwà, tèpa âboro èpà, âna guwà tâmogòori naa é pwina wâdé tà tèpa nari èpo kàwà. Â wà Pwiduee Caa kàwà nidò *napwéretootù, na é wâdé, âna ée mwa naa pâ muru na dau wâdé awé tà tàpé na rà ilari jiié.»

Êre diri naèà

¹² «Guwà pwa tà pàra tàpé é pâ muru na nùmawà na rà pwa tàwà. Wàé kaa pwiri, é ére é *Naèà kà Moosé, ma êdiri pâ tii kà tèpa *péroféta.»

Goropwârawâ na picu

¹³ «Guwà tò na é goropwârawâ na é picu. Ba maina é goropwârawâ pâ naa na ére na tubatiàujè awé naawê. Â ticècoé é pai pâ naa pwi naigé-bà. Â wâru tàpé na rà pâ na.

¹⁴ Â nye dau picu kaa é goropwârawâ pâ naa na é *âji wâro. Â pwacoé é pai pàra wii. Â càcaa wâru tàpé na rà pâmari.»

Tèpa péroféta a pwâ

15 «Guwà ipwagorocôo tèpa péroféta a pwâ [na rà ina pâ, rà pame ê popai kà Pwiduée! Ba rà o pâmariwà, âna rà pwacèwii mutô, êco na rà pâ tèpa macii a piuti.

16 Guwà o nye côoinarà gée goro ê pwâra wakè kàra. Ba câjè caa pétâ pwâra dipâa gée goro ê upwâra aru! Â câjè caa pétâ pwâra î gée goro ê upwâra na pwa daaé!

17-18 Ba ê upwâra na wâdé, âna é nye tòpò pwêe na wâdé [târa uti] â pwacoé ma é tòpò pwêe na èpà. Â ê upwâra na èpà, âna é nye tòpò pwêe na èpà, â pwacoé ma é tòpò pwêe na wâdé.

19 Â wà pwi upwâra na câé caa naa cè pwêe cèna wâdé, âna o tégagàé, â tûê naa goro ânye.

20 «Â ipaiwà naa goo tèpa péroféta a pwâ. Ba guwà o côoinarà gée goo ê pwâra wakè kàra.»

Gà ina â gà pwa

21 «Wiàna nūmagà na gà tèepaa naa na *Mwaciri napwéretòotù, â câgà caa po ciburà ina co pâ: “Pwi Ukai, Pwi Ukai!” Wâdé na gà pwa mwara câbawâdé kà Caa kôo na wânidò napwéretòotù!

22 Ba, na Tòotù na o mwa pitèi tèpa âboro, âna o wâru tàpé na rà o ina tôo pâ: “Pwi Ukai, Pwi Ukai, bà mu picémara, ma tû târa pâ duée naa na neegà. Â wâru pâ wakè na bà pwa goro pàtamagà!”

23 «Â go o mwa po ina tàra gée pâ: Câgo caa mu tâmogòoriwà. Guwà pâra jiio, ba guwà tèpa pwa ê

7:15 Mataio 24.24; Apostolo 20.29; 2 Pétèru 2.1   **7:16** Galatia 5.19-22; Jacques 3.12   **7:19** Mataio 3.10; Luka 3.9; Ioane 15.6

7:20 Mataio 12.33   **7:21** Luka 6.46; Jacques 1.25   **7:23** Psaume 6.9; 2 Timotéo 2.19

pâ tûâ na èpà! [Ba câguwà mu caa[†] pwa ê câbawâdé kôo.]»

Ucina goo du wâ

²⁴ «Wà pwina é tère diri pâ popai kôo bèeni ma pitère dâra, âna é pwacèwii pwi âboro na é tèi bwàti muru. Ba é bari ê wâ kêe naa gòro atù.

²⁵ Â coo boo ê popaa, ma ca i jèpé, â uu ê pòu, â coo ma ti goro ê wâ. Êco na câé caa tûu, ba bari naa gòro atù.

²⁶ Â wà pwina é tère popai kôo, â câé caa pitère dâra, âna é pwacèwii pwi a pimwüru, na é pacima ê wâ kêe naa namarawâ.

²⁷ Â coo boo i popaa, â ca i jèpé, â uu i pwéretòtù, â coo ma ti goro i wâ. Â é nye tûu kaa i wâ, â nye tònòori diri kaa.»

Pwa tàrù kêe ma é pacâmurirà

²⁸ Ûna é ina diri pâ popai bèepwiri wà Iésu, â rà dau pò goro ê pai pacâmurirà kêe wà tèpa âboro.

²⁹ Ba câé caa pwaduwà kà‡ tèpa *dotée goro ê Naèà [na rà ina ê pwina rà ina wà pàra tàpé]. Ba é nye tûra gée gooé.

8

É nama tiàu maagé kà pwi a pwa maga

Maréko 1.40-45; Luka 5.12-16

¹ Gée na càùé, â é tàbàtù* boome gée gòrojaa wà Iésu, â rà pàra wiâê ê pâ âboro na dau wâru.

[†] **7:23** *Câguwà mu caa—Vous n'avez jamais... Wà pàra tàpé, âna rà ina pâ: Câguwà caa mu.* **7:29** *Maréko 1.22; Luka 4.32* ‡ **7:29** *Pwaduwà kà—Faire comme.* * **8:1** *Tàbàtù—Descendre. Boo.*

² Â é me burèe pwi jè a pwa maga†. Â é tùu jùrué ara Iésu, â é ina tée pâ: «Pwi Ukai, wiàna nümagà, â gà o nama tiàu maagé kôo!»

³ Â é tu pâ wà Iésu, â é tu naa gooé, â é ina tée pâ: «Üu kaa, nümoo na tiàu jiigà maga'gà!»

Â é nye wâdé kaa.

⁴ Â é ina tée wà Iésu pâ: «Gà cibwaa pwa jèkutâri! Êco na gà pâra nau ipaarigà tà pwi a pwa ârapwaaailò. Â gà naa [tà Pwidueé] i pwi *ârapwaaailò na ia é ina wà Moosé naa na *Naèa kêe. Ba na wârapwiri, â rà o còo diri wà tèpa âboro pâ gà jèe wâdé.»

Pai cèikî kà pwi jè caa kâra coda

Luka 7.1-10

⁵ Ê paé wà Iésu, â ûna é tò naa Capernaüm, â é me mariê wà pwi jè caa kâra coda kà tèpa *Roma. Â é tacoo gooé, ba na é pitu tée,

⁶ â é ina pâ: «Gà còo pwi ênawéna‡ kôo, âna é tà puu wâ pwârawâ, ba é nye dau maagé kaa, â é pitâbwamwa.»

⁷ Â é tòpi tée wà Iésu pâ: «Wâdé, paé ma ju pâra, ba go mwa nama tiàu maagé kêe.»

⁸ Â é tòpi tée pwini pâ: «Bwa, càcaa pâri naa goodò ma gà tèepaa naa pwârawâ kôo. Â gà nye po tùra co, â o tiàu maagé kà pwi ênawéna kôo.

⁹ Ba wâgo, âna go pitère dâra pwi a pitûâ kôo, â go caa pitûâ kà tèpa coda. Â, na go ina tà pwi jèpwi pâ: “Gà pâra!” â é pâra. Â, na go ina tà pwi jèpwi pâ:

† **8:2** *Maga—Lèpre.* Wà tèpa Juif, âna rà miiri tèpa pwa maga.

8:4 *Lévitique 14.1-32; Mataio 9.30; Luka 17.14* ‡ **8:6** *Ênawéna—Serviteur.*

“Gà me!” â é me. Â, na go ina tà tèpa ênawéna kôo pâ: “Guwà pwa ni” â rà nye pwa.»

10 Â é dau pò wà Iésu, â é câdiri i pwi caa kêra coda. Â é ina tà tèpa gére pâra wiâê pâ: «Guwà tère bwàti, ba go ina tàwà ê âjupâra pâ: Câgo caa pâmari cè pwi âboro cèna maina cèikî kêe, pwacèwii pwini, tia na [mwara ê âji Ba kà Pwiduée] *Isaraéla.

11 Üu, o wâru diri cè tàpé cèna rà o mwa me naa na *Mwaciri napwéretòtù, gée na diri gòropuu. Â rà o mwa tâa na ê pi-ija na maina ma wà tèpa jojoorojè *Abéraama, ma Isaaka, ma Iakobo.

12 Â napwa naa goo wà pâra tèpa âji nari Mwaciri, âna càcaa pârirà ma rà tò. Â o mwa türà naa gòroigé, naa na bàutê, iti jii Pwiduée! Â rà o mwa i ma tòngüru§ poropwârà [gée goro pai maagé kàra].»

13 Â nabwé, â é ina wà Iésu, tà i pwi caa kêra coda, pâ: «Gà wâjué còwâ naa pwârawâ'gà! Gée goo ê cèikî'gà, âna o tèepaa ê pwina gà ilari!»

Â, na ji pàara bèepwiri, âna nye tiàu kaa i maagé kà i pwi ênawéna.

*Pai tiàu maagé kà tèpa âboro
Maréko 1.29-34; Luka 4.38-41*

14 É pâra naa pwârawâ kà Pétéru wà Iésu. Â é pâmari tô nyaa kà wâdà Pétéru na é gére puu, ba é pitòoka.

15 Â é tu naa goro îê wà Iésu, â nye tiàu jiié kaa i pai pitòoka kêe.

8:11 Luka 13.29   **8:12** Mataio 22.13, 25.30; Luka 13.28   § **8:12**
Tòngüru (é, tòngüngüru)—Grincer des dents. Piuti.

16 Na bàrane kêe, â cia medari Iésu ê pâ âboro na wâru, na pwa duée goorà. Â é tûâri târa pâ duée, na rà còobé gée goorà. Â é nama tiâu diri mwara pâ maagé goo pâra tàpé.

17 Êkaa na pacoo i pwi ia é ina wà Pwiduée, na é naigé mee *péroféta Isaia, pâ:

É jèe popa jiijè

ê aré kâjè.

É jèe tétâjii

ê pâ maagé kâjè.

Ésaïe 53.4

Tàpé na nûmarà na rà pâra wiâ Iésu

Luka 9.57-62

18 Na jè tòotù, âna wâru pâ âboro na rà tâbèepi Iésu. Ūna é côorà, â é ina tà tèpa *câmu* kêe pâ, na rà capai gée, naa na ére gée còwâ kâra nawia.

19 Â géewê, â é medarié pwi jè *dotée goro ê Naèà, â é ina têe pâ: «Pwi a pwa pupûra†, nûmoo na go pwi a câmu'gà, â go pâra wiâgà, naa na diri cè ére cèna gà o pâ wê.»

20 Â é tòpi têe wà Iésu pâ: «Ê pâ macii a piugà, âna pwa aucârü kâra, â pâ marü, âna pwa na wânaîrà. Â napwa naa gooò, *Pwina naîri âboro, âna nye ticè aunao kô.»

8:17 Ésaïe 53.4   * **8:18** Câmu—é, Cému.   † **8:19** Pwi apwa pupûra—Celui qui porte une prédication ou exhortation. Héberu: Rabbi, âna popai târa papwicîri pwi apwa pupûra.   **8:20** 2 Korénito 8.9

21 Â ipaiwà naa goo pwi jè ârapàara tàpé na rà pâra wiâ Iésu, na é ina tée pâ: «Nye pâri ma go jèe mara pâra nau ipwànniri caa kôo?»

22 Â é tòpi tée wà Iésu pâ: «Bwa, gà me wiâô. Â gà naaco tèpa bà, ma rà nye ipwànnirirà còwâ!»

É pacoo pòu Iésu

Maréko 4.35-41; Luka 8.22-25

23 É nye tò kaa naa gòro i wànga wà Iésu, â rà pâra wiâê wà tèpa câmu kée.

24 Â, na rà tèepaa naa nabibiu kâra nawià, â é nye nama tüê kaa i pwéretòotù. Â jèe tò naa na wànga ê pâ wiâ. Â napwa Iésu, âna é tàgére puu na wànga.

25 Â rà patàcîê wà tèpa câmu kée. Â rà ina tée pâ: «Pwi Ukai! Gà nama jè udò! Ba jè o mwü!»

26 Â é ina tàra pâ: «Wànau? Cina wâgotàwà? Nye dau kîri kaa ê cèikî kàwà!»

Â é cimadò, â é pwa i pwéretòotù ma i nawià. Â é coo i napô, â nye po èaau kaa.

27 Â rà po pò, â rà pi-ina tàra pâ: «Wàilàpà pwi âboro bèeni, na é pacoo ê pwéretòotù bau i wià?!»

É tù târa pâ duée géé goro ârailu âboro

Maréko 5.1-20; Luka 8.26-39

28 Rà tèepaa wà Iésu ma wà tèpa câmu kée naa Gadara, wâna ére géé còwâ kâra *nawià Galilée. Na napô bèepwiri, âna pwa tupédu ârailu âboro na pwa duée gooru. Â dau wâgo tà tèpa âboro gooru, ba ru tupédu âboro gòro ma tupédu a putàmù. Â càra caa mu piwédò na ére bèepwiri.

Ûna ru cõo Iésu, â ru nye còobé kaa gée nacârü, â ru boome caraé.

²⁹ Â ru nye wiikau ma ina pâ: «*Pwina naî Pwiduée, dà cèna nūmagà na gà pwa tâbu? Nūmagà na gà pwa wârimuru tâbu, béaari kâra ê pàara târa pwa wârimuru?»

³⁰⁻³¹ Â rà tacoo gooé mwara wà tèpa duée, ma ina tõe pâ: «Na gà tũ tâbà, â gà nama bà gée naa goro ê pâ puàkà nadòbà!»

Ba pwa ê pé pubu puàkà na dau maina, na rà tàgére ija gée paé cõwâ ni.

³² Â é tòpi tàra pâ: «Îguwà!»

Â rà còobé gée goo i tupédu âboro, â rà tò naa na i pâ puàkà. Â rà nye tàbàtù kaa i pâ puàkà, gée goro i jaa, boo naaniboo nawià. Â rà cau mwü naawê.

³³ Wà tàpé na rà piwéaari i pâ puàkà, âna rà nye uru pâ kaa, naa na village. Â rà piwiâ diri ê jèkutâ bèepwiri.

³⁴ Rà nye cau me diri kaa dari Iésu ê pâ âboro gée na village. Ûna rà cõoê, â rà tacoo gooé pâ, na é pâra gée na napô kàra.

9

*É nama wâdé cõwâ pwi a pitàbwamwa
Maréko 2.1-12; Luka 5.17-26*

¹ É wâjué cõwâ wà Iésu gòro wànga naa na village [Capernaüm] wâna é pitâa wê.

² Â wà pàra tèpa âboro na napô-bà, âna rà pitûri medarié naa na aupuu pwi âboro na é pitàbwamwa.

Ûna é côo ê cèikî kàra, â é ina tà pwi a pitàbwamwa pâ: «Gà gòo, co pwi béeò! Ba jèe pwanauri ê pâ èpà'gà!»

³ Â wà pàra tèpa *dotée goro ê Naèa na rà tâa wê, âna rà piniimiri pâ, 'Wà pwi âboro bèeni, âna é pi-ina ba èpà Pwiduée [ba é nama ipaiwàilu ma wàé]!

⁴ É tà tâmogòori pwina rà niimiri wà Iésu, â é ina tàra pâ: «Cina èpà ê pwâranümawà?

⁵ Piticècoé na go ina tée pâ: “Jèe pwanauri ê pâ èpà'gà” jii na go ina tée pâ: “Cimadò, â gà pâra*!”

⁶ [Â wiàna pâri ma go nama é pâra, na arawà diri] â guwà mwa tâmogòori pâ, pwa tàrù kà *Pwina naîri âboro, ma é pwanauri ê pâ èpà kà tèpa âboro naani gòropuu.»

Â é ina tà pwi a pitàbwamwa pâ: «Gà cimadò, â gà popa é aupuu'gà, â gà pâra naa jaagà.»

⁷ Â é nye cimadò kaa i pwi âboro, â é pâra naa pwârawâ kêe.

⁸ Ûna rà côo pwiri wà tèpa âboro, â wâgotàra. Â rà pwamaina Pwiduée, ba é naa ê pàtàmee na maina tà tèpa âboro!

É todà Mataio

Maréko 2.13-17; Luka 5.27-32

⁹ É pâra wà Iésu, â é côo pwi âboro na nee Mataio, na é gére tâa na wâra *tò mwani wâripû†. Â é ina

---

9:4 Mataio 12.25; Luka 9.47; Ioane 2.25 * **9:5** Wiàna é ina tà pwi âboro pâ: «Jèe pwanauri ê pâ èpà'gà», â wà tèpa âboro na rà tâa wê, âna o càra caa côo, ba muru na wâbinyiri tà pwi âboro. Êco na, wiàna é ina tée pâ: «Gà cimadò, â gà pâra», â wà diri tàpé na rà tâa wê, âna rà o côo wiàna pwa pàtâma Iésu târa ma é nama tiâu maagé kêe. **9:6** Ioane 17.2 † **9:9** Wâra tò mwani wâripû—Bureau des impôts.

têe wà Iésu pâ: «Gà me wiâô!»

Â é nye cimadò kaa, â é pâra wiâê.

¹⁰ Géee na càùé, â rà ija wà Iésu ma wà tèpa *câmu kêe, jaa Mataio. Â wâru pâ âboro na rà pi-ija ma wàilà—wà tèpa tò mwani, ma wà pâra tèpa âboro na èpà wâro kàra.

¹¹ Ûna rà côo ê pwiibà wà pâra tèpa *Farasaio, â rà ina tà tèpa câmu kà Iésu pâ: «Gorodà na wà pwi ukai kàwà, âna rà picaaija ma pibéera ma tèpa tò mwani, ma wà tàpé na èpà wâro kàra?»

¹² Â é tà têrerà wà Iésu, â é ina pâ: «Càra caa bu dotée wà tàpé na rà wâdé. Â nye wàco tàpé na rà maagé.

¹³ Wâdé na guwà tâmogòori ê auina kà Pwiduee, pâ: *Càcaa ê *ârapwailò goro macii na wâdé tôo. Â nûmoo goo pimeaari.* *Osée 6.6*

«Wâgo, âna câgo caa me nau todà tàpé na rà niimiri pâ wâdé ê wâro kàra. Go me nau todà tàpé na rà tâmogòori pâ èpà ê wâro kàra.»

Ucina goro ipwanya

Maréko 2.18-22; Luka 5.33-39

¹⁴ Rà tèepaa medari wà Iésu, wà pâra tèpa câmu kà *Ioane Pwi a piupwaa. Â rà ina tée pâ: «Wàibà ma tèpa Farasaio, âna bà nye ciburà *ipwanya. [Bà panuâ ê ija, ba na bà pwapwicîri tà Pwiduee.] Â gorodà na càra caa ipwanya wà tèpa câmu'gà?»

¹⁵ Â é tòpi târa wà Iésu pâ: «Gona rà o pikîri wà tàpé na todàra naa goro piéa, wiàna é bwaa tâa jaarà wà pwi a piéa? Bwa! Êco na o mwa me é

pàara, na ée mwa pâra jirà wà pwi a piéa. Â géewê, â rà o mwa bàra ipwanya.»

16 «Nye ticè jè âboro, cèna é popa é pâ noo kâra imwaano na càcaa pâji nuwa, ma é taiti naa goro é pwina jèe dòroé. Ba [wiàna jè nuwa i imwaano, â] o dàdàpa é gòobàra é imwaano na jèe dòroé. Â o mwa dau maina kaa é audàdàpa goo!

17 Â guwà còo é *wâra jawé na pwa goro parawére macii: Cậjè caa popa é dipâa na bwaa âmué, ma jè upwâwii é wâra jawé na jèe dòroé. Ba o taaò i wâra jawé, [ba pwacoé ma é tèe]‡. Â ée joro wii napuu i dipâa, â jèe èpà i wâra jawé. Bwa! Wâdé na jè tòpò é dipâa na bwaa âmué, naa na é wâra jawé na bwaa bwùu, ba na o wéaari bwàti i dipâa bau i wâra jawé.»

*É nama wâdé còwâ du ilàri
Maréko 5.21-43; Luka 8.40-56*

18 Úna é bwaa gére ina tàra pwiri wà Iésu, â é medarié wà pwi jè âboro imaina kâra napô. Â é tùu jùrué ara Iésu, â é ina tée pâ: «[Gà me wài!] Ba wà tô èpo kôo, âna é mwa nye tàgére bà ni. Êco na, wiàna gà me nau tòpò ígà naa gòé, â ée wâro.»

19 Â rà cimadò wà Iésu ma wà tèpa câmu kêe, â rà pâra wiâ pwi âboro-bà.

Tô ilàri na 12 naja kêe goro maagé

20 Na rà gére pâra wii naigé, â é tèepaa me tô ilàri na jèe po 12 naja kêe goro maagé, ba, mu tèepaa me é pàara na mu itàa domii gooé. Â é pwicò kàra, â é tu naa goro gòobàra ârabwée kà Iésu.

‡ 9:17 Pwacoé ma é tèe—Còo 2e note goo Maréko 2.22.

21 Ba é nye cèikî pâ é nye po wàrapwiri co, â o jèè tiàù i maagé kêe.

22 Â é tabiié wà Iésu, â ûna é côoê, â é ina têe pâ: «Gà gòo, co tòoni! Gà jèè wâdé còwâ goo ê cèikî'gà!»

Â nye tiàù kaa i maagé kêe.

Tô èpo kà pwi âboro imaina

23 Nabwé, â é tèepaa pâ wà Iésu, naa pwârawâ kà i pwi âboro imaina. Â é pâmari pâ âboro na rà gére cipacîri ipwàni, ma wà tèpa pwanyabi§. Â nye dau wâru kaa ê pâ pwâratùra wê.

24 Â é ina tàra pâ: «Guwà pâra! Ba wà tòoni, âna câé caa bà. Â é nye po puu.»

Êco na rà pitaurèe gooé.

25 Â é cau pacòobèrà wà Iésu, â é tò naa na é naditàrawâ. Â é tu pâ naa goro îri i èpo, â é nye cimadò kaa wà tòoni.

26 Â rà nye piwiâ pitiri kaa na ére-bà, ê jèkutâ goo.

É nama ru niâ tupédu a bwi

27 Géewê, â é pâra wà Iésu. Êna é tèepaa naa na jè ère, â ru gére pwicò kêe tupédu a bwi.

Â ru nye tà uu ma ina pâ: «*Pwina naî Davita, gà mearibu, ma pitu tâbu!»

28 Êna é tèepaa naa jaaé wà Iésu, â ru medarié tupéeni. Â é ina tàru pâ: «Gona gàu nye cèikî kaa pâ, pâri ma go nama tiàù i maagé kàu?»

Â ru tòpi têe pâ: «Ûu, co Pwi Ukai.»

9:21 Mataio 14.36 § 9:23 Tèpa pwanyabi—Na rà pwàniri âboro bà wà tèpa Juif, â pwa tèpa uu kuruò (flûte). 9:27 Mataio 20.29–34

29 Â é tu naa goro i du âraporomeeru wà Iésu, â é ina tàru pâ: «Wâdé na wàra ê pwina gàu nye cèikî naa goo!»

30 Â ru nye niâ kaa. Â é ina ba gòo tàru pâ: «Gàu pwacôoco! Gàu cibwaa pwa jèkutâ goo ê pwina go pwa tàu!»

31 Êco na, ûna ru còobé, â ru pwa jèkutâ goo Iésu pitiri ê napô-bà.

É nama é tùra pwi a kûukû

32 Ûna ru gére pâra jii Iésu wà tupéeni, â rà popa me tée pwi âboro na é kûukû, ba pwa duée gooé.

33 Â é tû târa i duée wà Iésu, â é nye tùra kaa i pwi a kûukû.

Â rà pò gooé diri pâ âboro na rà tâa wê, â rà pi-ina pâ: «Câjè caa mu còo cèna wàrani, na napô kâjè *Isaraéla!»

34 Êco na rà ina tèpa Farasaio pâ: «É tû târa ê pâ duée goro ê pàtâma *Caatana, pwi ukai kâra pâ duée!»

É cùru tèpa 12 apostolo kée

Maréko 6.7-13; Luka 9.1-6

Dau maina é ârapiûnya

35 Wà Iésu, âna é pâra wii pâ ville ma village. Â é pacâmuri pâ âboro, naa na pâ *wâra pitapitiri. Â é picémara ê *Picémara Wâdé goro ê Mwaciri [napwéretòotù]. Â é nama tiâu ê pâ maagé ma aré, na wâru pai pwa goo.

³⁶ Â é côo ê pâ âboro na dau wâru, â é dau meaarirà. Ba jèe oratàra, â rà pidumapiê, pwacèwii pâ mutô, na ticè cèna wéaarirà.

³⁷ Â é ina tà tèpa câmu kêe pâ: «Dau maina ê ârapiûnya na o pwa. Êco na càcaa wâru awakè.

³⁸ Wâdé na guwà pwapwicîri ma ilari cai jii Pwi apooro aupwanapô, ma é panuâ me mwara cè pâra tèpa wakè, ba na rà pitu.»

10

Nee tèpa 12 apostolo

¹ É todà tèpa câmu kêe wà Iésu na rà po 12, â é naa târa ê tàrù, ba na rà tü târa cè pâ duée, ma rà o nama tiâu diri pâ maagé ma aré kêra pâ âboro.

² Wàéni ê nee tèpa 12 *apostolo:

Simona, na ina gooé pâ Pétèru;

André, pwi aéjii kêe;

Jacques, pwina naî Zébédée;

Ioane, pwi aéjii kà Jacques;

³ Filipo;

Barthélemy;

Toma;

Mataio, pwi a mu *tò mwani wâripû;

Jacques, pwi naî Alphée;

Thaddée*;

⁴ Simona, pwi Zélote†;

9:36 Nombres 27.17; 1 Rois 22.17; Zakarie 10.2; Mataio 14.14; Maréko 6.34 **9:37** Luka 10.2 **10:1** Maréko 6.7; Luka 9.1 * **10:3** Thaddée—Nee mwara Jude. Pwina naî Jacques. (Còo Luka 6.14–16, Ioane 14.22, Apostolo 1.13.) † **10:4** Zélote—Grec: *Cananite*. Pwi âji âboro Judée na nümee na é paêgò tèpa Roma géé napô kêe.

Judas Iscariote, wà pwina ée mwa ipwa tûâ tà Iésu.

É cùrurà pâ

⁵ Tèpa 12 apostolo bèepwiri, âna é cùrurà wà Iésu, naa na pâ napô, â é tûâri târa pâ: «Guwà cibwaa pâra dari tèpa âboro na càra caa tèpa *Juif. Â guwà cibwaa tò mwara, naa na pâ village na napô *Samaria.

⁶ Â guwà nye pâra dari co tèpa âboro *Isaraéla, ba rà pwacèwii tèpa mutô na rà imwüru.

⁷ Â guwà picémara wii naigé, pâ: “Jèe wâmwünyabweriwà é *Mwaciri napwéretòtù.”

⁸ «Â guwà nama tiâu pâ maagé, â guwà pawâro tèpa bà, â guwà pwa ma rà wâdé tèpa pwa maga, â guwà tû târa pâ duée gée goro pâ âboro. Ba po muru naa tàwà, â wâdé mwara na guwà naa, naa goro piticémuru naa goo.

⁹ Â, na guwà pâra, â guwà cibwaa pa mwani—wâpa wiàna mwani mii, é mwani pwaa, é cè jè mwani.

¹⁰ Â guwà cibwaa pa cè atà, ma cè wâraâwà, ma cè tâjò kàwà. Guwà nye coona co caapwi ârabwée. Ba wà pwi a wakè, âna wâdé na é tòpi é ârawakè kêe.

¹¹ «Wiàna guwà tò naa na cè jè village, â guwà mudàra cawì cè pwi âboro cèna nùmee na é tòpiwà. Â guwà tâa jaa pwiibà, tiagoro cè tòtù cèna guwà mwa pâra gée na ére-bà.

12 Â, na guwà tò naa na i pwârawâ-bà, â guwà ilari jii Pwiduée ê *aupwényunyuâari ma pinaanapô kêe, naa gò tàpé na rà tâa wê.

13 Â wiàna rà tòpiwà bwàti, â o mwa tâa târa ê aupwényunyuâari. Â wiàna càra caa tòpiwà bwàti, â guwà pacôwâri ê aupwényunyuâari kàwà.

14 «Â wiàna nye ticè caapwi âboro na é tòpiwà, ma tère ê pwâratùra kàwà, naa na cè jè pwârawâ, ma naa na cè jè village, â guwà còobé géewê. Â guwà tauri ê dàuru puu géé goro du âwà‡.

15 Â go ina tàwà ê âjupâra pâ: Ée mwa pwa wârimuru târa wà Pwiduée, na Tòotù na ée mwa pitèi pâ âboro. Â o dau maina ê wârimuru kàra, jii tàpé géé *Sodoma ma Gomora [na ia dau miiri ê tûâ kàra].»

O tubaèpà tàwà

16 «Guwà tère! Go cùruwà pwacèwii pâ mutô naa nabibiu kàra macii a piuti. Wâdé na guwà tèpa âboro na guwà moo, êco na wâdé na guwà tèpa ipwacôowà mwara§.

17 Ba rà o tâjùruwà ma popawà pâ naa na wâra pitèimuru. Â rà o pâdiwà goro ubati naa na pâ *wâra pitapitiri.

18 Â rà o dàtiwà pâ na ara tèpa kupénoo ma wà tèpa ukai, ba na rà pitèiwà, géé goro na guwà tèpa

---

10:12 Luka 10.5-6   **10:14** Luka 10.10-12; Apostolo 13.51
 ‡ **10:14** *Tauri ê dàuru puu géé goro du âwà*—Paari pâ, rà tètâjii tàpé na èpà pâ tûâ kàra.   **10:15** Mataio 11.24; Jude 1.7   **10:16** Luka 10.3; Roma 16.19   § **10:16** Dernière phrase—Grec: *Êkaa na guwà ipwacôowà pwacèwii dòèa, â guwà moo pwacèwii déamu.*   **10:17** Maréko 13.9-11; Luka 12.11-12, 21.12-15

âboro kôo. Â guwà o tèpa *paâjupâraô, na ararà, ma na ara mwara tàpé na càra caa tèpa Juif.

19 «Â, na diri pâ pàara na rà o mwa tâjùruwà, â guwà cibwaa pidumapiê goro cè pai tòpirà. Ba wà Pwiduée, âna ée mwa naa tàwà cè pwina guwà ina na ji pàara bèepwiri.

20 Ba o jèe càcaa wâguwà na o tûra, â o jèe é Nyuââ Pwicîri kâ Caa kâwà, na é tûra goowà.

21 «[Na pwi pàara bèepwiri] âna wà pwi jè âboro, âna ée panuâ pwi aéjii kêe, ba naa tètâmwereê. Â wà pwi caa kâra èpo, âna é wàrapwiri tà pwina naîê. Â wà tèpa èpo, âna rà o pipaa ma du nyaa ma caa kàra. Â rà o pwa ma rà pwa wârimuru, tiagoro pai pòtâmwararâ.

22 Â rà o miiriwà diri é pâ âboro, ba guwà tèpa âboro kôo. Êco na wà pwina é cimwü tia pwâadèrèe, âna ée mwa pa-udòé wà Pwiduée [ma naa tée é *wâro dâra gòiri jaaé].

23 «Wiâna rà tubaèpà tàwà naa na cè jè village, â guwà uru naa na jèpwi. Â guwà pâpitiri é pâ village naa napô Isaraéla, â guwà picémara popai kôo. Â guwà tère, o bwaa câguwà caa pâji tubanabwé pwiri, béaari é pai o wâjué còwâ kôo. Ba go ina tàwà é âjupâra pâ: Wâgo *Pwina naîri âboro, âna go o mwa wâjué còwâ [naa na pwényuâa kâ Pwiduée].»

O wàrapwiri tàwà mwara

24 «Go ina tàwà pâ: Wà pwi a *câmu, âna câé caa piwéna jii pwi a pacâmuriê. Â wà pwi ênawéna, âna câé caa piwéna jii pwi ukai kêe.

25 Ba wà pwi a câmu, âna wâdé na é pwacèwii pwi a pacâmuriê. Â wà pwi ênawéna, âna wâdé na é pwacèwii pwi ukai kêe. Ba wiàna rà ina goo wà pwi apooro pwârawâ pâ *Caatana*, â rà o nye dau ina ba èpà mwara tèpa tâa na pwârawâ bèepwiri.»

Guwà cibwaa nama wâgotàwà

26 «Guwà cibwaa nama wâgotàwà goro pâ âboro. Diri pâ muru na tàbinyiri, âna o mwa paari.

27 Â é muru na go ina tàwà pwàniri, âna guwà inapàpari naa na pwéelaa. Â é muru na pitànunuuri na pwâranyüruwà, âna guwà inapàpari naa na gomu kàwà.

28 Üu, guwà cibwaa nama wâgotàwà goro pâ âboro. Ba wiàna pâri ma rà pòtàmwara naiiwà, â o càra caa tâmogòori ma rà tubatiàu awé é wâro naa wâgoowà. Wâdé na guwà nama wâgotàwà goo Pwiduée. Ba wàé co na pâri ma é tubatiàu é naiiwà, bau é wâro na wâgoowà, naa na ére na jè maagé ma tòina naawê.

29 «Guwà jèe côo cai pâ marü na kîri: Jè icuri du ârailu marü, naa goro caapwi mwani. Êco na nye ticé géé goorà, cèna é tûuboo naa napuu, wiàna câé caa tâmogòori wà Pwiduée Caa kàwà.

10:24 Luka 6.40; Ioane 13.16, 15.20   **10:25** Mataio 9.34, 12.24; Maréko 3.22; Luka 11.15   * **10:25** *Caatana*—Grec: *Béelzébul*. Côo *Caatana* naa na Neeremuru (*Vocabulaire*) naa pwâadàra tii.
10:26 Maréko 4.22; Luka 8.17   **10:28** Jacques 4.12

30 Â wâguwà, âna é nye cau tâmogòoriwà bamwara, tiagoro mwara jéûru wàrapûruwà.

31 Êkaa na go ina tàwà pâ: Guwà cibwaa nama wâgotàwà! Ba dau pwamuru naa goowà na ara Pwiduée, jii ê pâ marü na dau wâru!»

Cibwaa pitütôowâriô!

32 «Wiàna é inapàpari cè pwi jèpwi, na ara pâ âboro pâ, é pwi âboro kôo, â wâgo mwara, âna go o ina pâ, é pwi âboro kôo, na ara Caa na é wânidò *napwéretòotù.

33 Â wiàna é ina cè pwi jèpwi, na ara pâ âboro pâ, câe caa pwi âboro kôo, â wâgo mwara, âna go o ina pâ, câe caa pwi âboro kôo, na ara Caa na é wânidò napwéretòotù.»

Rà pitadàrùrà tèpa âboro good

34 «Guwà cibwaa niimiri pâ go tèepaa me naani gòropuu, ba na go pame pinaanapô. Bwa! Go me, ba na rà mwa pitadàrùrà tèpa âboro good.

35 Ba go me nau *pinaaitiri tupé duanaî, ma du duanaî, ma du duatâa.*

36 Â rà o pièpàrirà pa paénaî, ma pa paétâa, naa na pwârawâ kàra.» *Michée 7.6*

Guwà panuâ wâro kàwà ba kôo

37 «Wà pwina é dau wâdéari du nyaa ma caa kêe jiio, âna càcaa pâri ma é pwi a câmu kôo. Â wà pwina é dau wâdéari pwi naiê ma wà tô èpo kêe jiio, âna càcaa pâri ma é pwi a câmu kôo.

10:31 Mataio 6.26   **10:33** Maréko 8.38; Luka 9.26; 2 Timotéo 2.12

10:34 Luka 12.51–53   **10:35** Michée 7.6

³⁸ Wà pwina câé caa kâa ê *kurucé kêe, ma é me wiâô, âna wà pwiibà, âna càcaa pâri ma é pwi a câmu kôo.

³⁹ Â wà pwina nūmee na é wéaari ê wâro kêe, âna ée mwa tubatiâu. Â wà pwina é panuâ ê wâro kêe ba kôo, âna ée mwa pâmari ê *âji wâro.»

Wà pwina é tòpiwà âna é tòpio

⁴⁰ «Wiàna é tòpiwà cè pwi jè âboro, âna é tòpio mwara. Â wà pwi âboro na é tòpio, âna é tòpi mwara wà Pwina é cūruo me.

⁴¹ Â wiàna é tòpi cè pwi *péroféta, géé goo na é pwi péroféta, â o mwa pwa cè câmaê, cèna wàra na naa tà tèpa péroféta. Â wiàna é tòpi cè pwi jè âboro cèna é *târù na ara Pwiduee, géé goo na é târù, â o mwa pwa cè câmaê, wàra na o naa tà pwina é târù.

⁴² Â go ina tàwà ê âjupâra pâ: Wiàna é naa cè wârado jawé moo, târa ji pwi ênawéna kôo bèepwiri, géé goo na é pwi a câmu kôo, â o pwa cè câmaê.»

11

¹ Ūna é ina diri ê autûâri kêe bèepwiri wà Iésu tà tèpa 12 a *câmu kêe, â rà cau pâra géewê, naa na pâ ville na pwi ére-bà. Â é pacâmuri tèpa âboro wà Iésu, ma picémara târa ê *Picémara Wâdé.

É pwi Mesia na rà tapacîê Luka 7.18-23

10:38 Mataio 16.24-25; Maréko 8.34-35; Luka 9.23-24, 17.33; Ioane 12.25   **10:40** Maréko 9.37; Luka 10.16; Ioane 13.20

² Ûna é tâa na karapuu wà *Ioane Pwi a piupwaa, â é tère ê jèkutâ goo Kériso, ma é pâ pwina é pwa. Â é panuâ pâ pâra tèpa câmu kêe,

³ ba na rà tawèeri Iésu pâ: «Pwiri nye wâgà kaa pwi *Mesia, [*pwi a pa-udò] na ée mwa tèepaa? É, na bà bwaa nye tapacîri cè pwi jèpwi?»

⁴ Â é tòpi tàra wà Iésu pâ: «Guwà wâjué còwâ nau piwiâ tà Ioane é pwina guwà tère, ma é pwina guwà còo.

⁵ Ba wà tèpa bwi, âna rà jèe niâ; wà tàpé na rà bee, âna rà jèe pâra bwàti; wà tàpé na rà pwa maga, âna rà jèe wâdé; wà tèpa kee, âna rà jèe tèrejè; â wà tèpa bà, âna rà jèe wâro còwâ; â wà tàpé na ticè kàra, âna rà jèe tòpi é Picémara Wâdé.

⁶ Cidòri nyuâa pwina é còoinaô, ma cèikî naa gooò*!»

*É ina Ioane wà Iésu
Luka 7.24-35*

⁷ Ûna rà wâjué còwâ wà tèpa câmu kà Ioane, â é ina wà Iésu târa pâ âboro na rà gére tâa wê, pâ: «Na ia guwà pâra naa namaré [nau tère Ioane] â dà cèna guwà pâra nau ucâri?—[Pwi âboro na pipwaée kêe na é pwacèwii] ê bàra watü na pòbagù pwéretòotù?

⁸ Bwa! Â gona dà na guwà pâra nau còo?—Pwi jè âboro na é coona pâ ârabwée na po wâdé? Bwa! Wà tèpa âboro na wàrapwiri, âna rà tâa na é wâra ukai!

⁹ Nye dà cèna guwà pâra nau còo? Pwi jè *péroféta? Ûu kaa, â go ina tàwà pâ: Wà pwiibà, âna é pwi péroféta maina!

11:5 Ésaïe 35.5-6, 61.1 * **11:6** Grec: *Cidòri nyuâa pwina càcaa tanooriê gooò, é...na câé caa tètâjio.*

10 Ba nye wà kaa Ioane, na é inaê wà Pwiduee, naa na *Tii Pwicîri, pâ:

*Go mwa panuâ paé
pwi a pa popai kôo.
Ée mwa pâbéaa'gà
ma pwabwàti naigé'gà.*

Malachie 3.1

11 «Guwà tère bwàti, ba go ina tàwà ê âjupâra pâ: Nye ticè pwi jè âboro gòropuu, cèna é piwéna jii Ioane Pwi a piupwaa. Êco na wà pwina ée dau kiriwi naa na *Mwaciri napwéretòotù, âna o [mwa tâa têe é pwina] piwéna jii Ioane.

12 Tapoo na pàara na é tapoo picémara wà Ioane, tèepaa naa na pàara nabà, âna wà tèpa âboro gòo, âna rà mudàra ma rà tòpò goro nii kàra† naani gòropuu ê Mwaciri napwéretòotù.

13 Ba béaa kà wà Ioane, âna é *Naèa kà Moosé, ma wà diri tèpa péroféta, âna rà picémara târa pâ âboro [pâ, ée jèe tòpò é Mwaciri kèe wà Pwiduee].

14 Guwà cèikî naa good na go ina pâ: Ûna wii [naa na Tii Pwicîri] pâ, ée mwa wâjué còwâ wà péroféta *Élia, âna tàgére inapàpari é pai tèepaa kà Ioane.

15 «Wà pwi âboro na pwa pwâranyüruê, âna wâdé na é tère!»

Rà picocooribu ma Ioane

16-17 «Go ina pâ, rà wànau tèpa âboro nabà? Rà pwacèwii pâ nari èpo na rà gére pipuburirà naa na

---

11:10 Malachie 3.1; Luka 1.76   **11:12** Luka 16.16   † **11:12** Tòpò goro nii kàra—é, Tòpi, é, cicara. (Còo Luka 16.16.)   **11:14** Malachie 3.23; Mataio 17.10-13; Maréko 9.11-13

aupitapitiri [â tàutàrà dàrà kòcò ma wà tèpa béerà,
na rà pitakàna] ma ina tàrà pâ:

“Bà tòjò‡ tàwà,
â tàutàwà dàrà câbu.
Bà nyabiri tàwà
nyabi târà ipwàni,
â tàutàwà dàrà i!”

«Â ipaiwà naa goo wà tèpa âboro nabà.

¹⁸ Ba é tèepaa me wà Ioane Pwi a piupwaa, â é tàpo panuâ ija na pàrà pàara, â câé caa wâdo dipâa, â rà ina tèpa âboro pâ: “Pwa duée gooé!”

¹⁹ «Ûna é tèepaa me, wà *Pwina naîri âboro, â é ija ma wâdo pwacèwii pàrà tàpé. Â rà ina wà tèpa âboro pâ: “Wà pwini, âna é dau pwi a wâdo ma pwi a-ija! Â é nye pabée tèpa tò mwani, ma wà pàrà tèpa âboro èpà.”

«Êco na [âjupâra é pwina jè mu ina pâ]: “Ê tàmanga§, âna jè còo taaci naa na é pwâra wakè kêe.”»

*Rà o pwa wârimuru tàpé na tàutàrà na rà cèikî
Luka 10.13-15*

²⁰ É tapoo tùra ba gòo târà é pâ âboro na pàrà village wà Iésu. Ba wâru pâ wakè na é pwa naawé goro pàtamee, êco na càra caa pitòotéri é tûâ kàra.

²¹ Â é ina tàrà pâ: «Guwà ipwacôoco, wâguwà tèpa âboro na Korazine ma Bethsaïda! Ba o naa

---

‡ **11:16-17** Tòjò—Grec: *Upi kuruò*. **11:19** Mataio 9.14 § **11:19**
Ê tàmanga—Ê tàmanga kà pwi âboro, é, é tàmanga kà Pwiduée. **11:21**
Ésaïe 23; Ézékiel 26-28; Joël 3.4-8; Amos 1.9-10; Zakarie 9.2-4

wârimuru tàwà! Go jèe pwa pâ muru na dau maina naa jaawà, â câguwà caa cèikî! Â wiàna rà còo è pwina go pwa naa jaawà, wà tàpé gée Tyr ma Sidon, â pwiri jèe gòiri cè pai pitòotéri è wâro kàra, ma naaco è pâ tûâ kàra na dau èpà. Â pwiri rà paari mwara naa na cè pai coona dodà kàra, ma pitâmirà goro dà*.

²² Â go ina tàwà è âjupâra pâ: Na è Tòotù na ée mwa pitèi è pâ âboro wà Pwiduee, âna o dau maina è wârimuru kàwà, jii tàpé Tyr ma Sidon.

²³ «Ipaiwà naa goowà, wâguwà tèpa âboro naa na village Capernaüm. Ba guwà niimiri pâ guwà pwacèwii Pwiduee†. Êco na ée mwa naawà boo dari tèpa bà! Ba é pwa pâ muru na dau maina naa jaawà. Â wiàna é gére pwa pâ muru bèepwiri na *Sodoma, â pwiri é bwaa nye gére tâa nabà è ville-bà.

²⁴ Â go ina tàwà è âjupâra pâ: Na è Tòotù na ée mwa pitèi è pâ âboro wà Pwiduee, âna o dau maina è wârimuru kàwà, jii tàpé Sodoma!»

Pwiduee Caa ma tèpa naiê

Luka 10.21-22

²⁵ Pwa ji pàara géewê, â é ina wà Iésu pâ: «Caa, gà Pwi Ukai kâra *napwéretòotù ma gòropuu! Â go ipwaolé tâgà, ba gà naapwàniri pâ muru bèepwiri

---

* **11:21** Coona dodà...pitâmirà—Pai pwa kà tèpa Juif na rà pinünüma, é, na rà pijinünü. **11:23** Genèse 19.24–28; Ésaïe 14.13–15 † **11:23** 2e phrase—Grec: *Gona guwà too naa napwéretòotù?* **11:24** Mataio 10.15; Luka 10.12 **11:25** 1 Korénito 1.26–29

jii tèpa tâmogòorimuru ma wà tèpa tà manga, â gà paari tà tàpé na càra caa câmu‡.

²⁶ Ba nye auniimiri'gà pâ, naa wàrapwiri.»

²⁷ Â é ina wà Iésu tà pàra tàpé pâ: «Êdiri ê pwina tâa tà Caa kôo, âna é jèe naa tôo. É jèe nye ipaarié tôo, ba na go tâmogòorié bwàti. Nye wàé co na é tâmogòorio, wâgo Pwina naîê. Â nye ticé pwi jèpwi cèna é tâmogòorié, â nye wâgo co pwina Naîê. Â go paarié tà pàra tàpé, ba na rà tâmogòorié mwara.»

Go mwa nama guwà nao

²⁸ «Guwà medario, wâguwà na dau tòina é nakake kàwà, ma dau oratàwà. Ba go mwa nama guwà nao.

²⁹ Guwà pa nakake na go naa tàwà, â guwà pâra naa goo é autûâri kôo. Ba pwi a moo pwâratùra kôo, â go pwi a-ipakîriô. Â wiàna guwà me mariô, â guwà o pâmari âji nao.

³⁰ Üu, ba é nakake na go naa tàwà, âna o puràra cè pai popa wèe, â é autûâri kôo, âna ticècoé pai pâra wiâra.»

12

Pwi apooro tòotù pwiçiri Maréko 2.23-28; Luka 6.1-5

‡ **11:25** Tàpé na càra caa câmu—Grec: Tèpa nari èpo. **11:27** Mataio 28.18; Ioane 1.18, 3.35, 10.15, 17.2; Filipi 2.9 **11:28** Jérémie 31.25
11:30 1 Ioane 5.3

¹ Na jè *tòotù pwicîri, â rà pâra wii ê naigé na tapàgà na aupwanapô* wà Iésu ma wà tèpa *câmu kêe. Â rà copwa wà tèpa câmu, â rà tàpo pétâ ê pâ pwâra blé, â rà uti.

² Ûna rà côorà wà tèpa *Farasaio, â rà ina tà Iésu pâ: «Gà côo ê pwina rà pwa tèpa câmu'gà! Âna muru na pwicîri, na ê tòotù pwicîri!»

³ Â é tòpi tàra wà Iésu pâ: «Gona câguwà caa pûra naa na Tii Pwicîri, ê pwina é pwa wà ukai *Davita? Ba, na jè tòotù, âna rà copwa, wailà ma wà tèpa bée.

⁴ Â é tò naa na wâra pwapwicîri pwa goro imwaano†. Â é pa ê poloa na naa kà Pwiduée, â rà ija ma wà tèpa bée. Â é poloa-bà, âna nye wàco wà tèpa pwa *ârapwailò, na nye pwa tàrù kàra ma rà ija.

⁵ «Â guwà pûra mwara naa na ê *Naèà kà Moosé pâ: Wà tèpa caa kà tèpa pwa ârapwailò, âna rà wakè naa na *Wâra pwapwicîri, na tòotù pwicîri. Ê tûâ-bà, âna rà còbèedari ê pwi tòotù-bà. Êco na càcaa èpà na ara Pwiduée!

⁶ Ba go ina tàwà pâ: É tà wâni ê Pwina dau piwéna jii ê Wâra pwapwicîri!

12:1 Deutéronome 23.26 * **12:1** *Aupwanapô*—Pé aupwanapô na dau maina na câmi goro blé, é, pwâra mai (maïs), é, orge. Wiâra ê naèà kà tèpa Juif, âna pwicîri na jè piûnyari diri ê na aupwanapô. Wâdé na jè naaco nyi dâra arapwûru, ba na uti kà tèpa pârame, ma tàpé na ticè neemururà. (Còo Lévitique 19.9-10, Deutéronome 24.19-21.) **12:2** Exode 20.10 **12:3** 1 Samuel 21.2-7 **12:4** Lévitique 24.5-9 † **12:4** *Wâra pwapwicîri pwa goro imwaano*—Grec: *Wâ kà Pwiduée*. Còo Neeremuru (*Vocabulaire*). **12:5** Nombres 28.9-10 **12:6** Mataio 12.41-42

7 Â é ina wà Pwiduée naa na *Tii Pwicîri pâ: *Càcaa ê ârapwaailò goro macii na wâdé tîo. Â nûmoo goo pimeaari.* *Osée 6.6*

«Â wâguwà, âna câguwà caa tâmogòori ê êre popai-bà, ba guwà pitòti tèpa âboro bëeni, na càra caa pwa cèna èpà na ara Pwiduée.

8 Â wà *Pwina naîri âboro, âna é pwi apooro ê tòotù pwicîri.»

Ê nama tiâu maagé kà pwi âboro na tòotù pwicîri Maréko 3.1-6; Luka 6.6-11

9 Géé na càué, â é tò naa na *wâra pitapitiri wà Iésu.

10 É tâa wê mwara wà pwi âboro na bà ê îê.

Â wà tèpa âboro, âna nûmarà na rà côo cè pwina é pwa Iésu, ba na o cè pai pitòtié. Â rà pwa ma tawèerié pâ: «Pwiri nye târù ma jè nama tiâu maagé kà pwi jèpwi na tòotù pwicîri?»

11 Â é tòpi tàra pâ: «Guwà jèe côo cai ni: Wiàna caapwi co cè mutò'gà, na é tûu naa na pwêe, na tòotù pwicîri, â gà o pwa dà? O câgà caa pâ nau dàgòtùé?

12 Â napwa pwi âboro, âna é dau piâjimuru jii mutò! Géé goo pwiri, na o pwa cè târù kâjè, ma jè pwa pwina wâdé, na tòotù pwicîri.»

13 Â é ina tà i pwi âboro pâ: «Gà patàrù ê îgà!»

Â é patàrù îê, â nye wâdé kaa, wâra jè îê.

14 Wà tèpa Farasaio na rà tâa wê, âna rà còobé géé na wâra pitapitiri. Â rà pâra còwâ nau ipitiri, ba na rà mudàra cè pai o pòtâmwara Iésu.

Iésu âna é pwi ênawéna na é pitòrigarié Pwiduée

15 Ûna é tère wà Iésu pâ, rà gére imudàra cè pai pwa tûâ têe, â é pâra gée na ére-bà. Â wâru tàpé na rà pâra wiâê. Â é nama tiâu maagé kàra.

16 Â é tûâri tàra pâ: «Guwà cibwaa inapàpario!»

17 Â ê pâ muru bèepwiri, âna tèepaa, ba na pacoo i pwi ia é ina wà Pwiduée, na é naigé mee *péroféta Ísaia, pâ:

18 *Wàéni pwi âboro,
pwi âboro kîri,
pwi ênawéna kôo.*

*Wàé na go tòpòé,
pitòrigarié ba kôo.
Dau wânümoò têe;
wâdé tóo wàé.
Go tòpò naa gooé
ê Nyuâaé Pwicîri.*

*Ée mwa pame ê popai
goo pai udò kâra Ba
[naa na *âji wâro].*

19 *Ée pwi a tûra ba moo.
O càra caa téréê
naa na auipitiri.*

20 *O câé caa dàciò
bàra watü na ora.
O câé caa utâmwarà
doromara ânye
na pâra naa piboo.
O câé caa tanoori
pâ âboro kîri*

na ticè nii kàra.
 O mwa piétò naa gooé
 tàrù kôo, wâgo Pwidueé.
 [O paari pâ wàé
 na é *pwi a pa-udò.]

²¹ Rà mwa cèikî naa gooé
 êdiri pâ Ba.

Ésaïe 42.1–4

Pwa tàrù kêe ma é tü târa pâ duée
Maréko 3.20–30; Luka 11.14–23

²² Rà cia medari Iésu pwi jè âboro na é bwi ma kûukû, ba pwa duée gooé. Â é nama é wâdé wà Iésu. Â é jèe tûra, â é jèe niâ.

²³ Â êdiri pâ âboro, âna rà pò goo, â rà pi-ina tàra pâ: «Napwa pwini, âna pwiri Pwi gòobàra Davita na jè gére tapacîê?»

²⁴ Êco na wà tèpa Farasaio, âna rà ina pâ: «Bwa! Wà pwi âboro bèeni, âna é wakè goo ê pàtâma *Caatana‡, pwi ukai kà tèpa duée! Êkaa na é tü târa pâ duée.»

²⁵ Â é tâmogòori auniimiri kàra wà Iésu. Â é ina tàra pâ: «Wiàna é pipaa dèe còwâ ê jè mwaciri, â o tédidirié. Â wiàna é picicaraé còwâ ê caapwi ville, é, caapwi tâa, â o pwacoé ma é cimwü.

²⁶ Wiàna wà Caatana, pwi ukai kà tèpa duée, âna é tü târa pâ duée, â é pipaa dèe còwâ! Â o wànau târa cè pai cimwü wàra é mwaciri kêe?!

12:24 Mataio 9.34, 10.25 ‡ **12:24** Caatana—Grec: *Béelzébul*. Còo Caatana naa na Neeremuru (*Vocabulaire*) naa pwâadàra tiî.

27 Guwà ina pâ, wà Caatana na é naa tôo ê pàtâmee ma go tũ târa ê pâ duée. Â gona wàilàpà, na naa tà tèpa béewà ê pàtâmee, ma rà tũ târa pâ duée? Ba ê pwina rà pwa, âna paari tàwà pâ guwà tàgére pitanami naa goodè.

28 «Â napwa wâgo, âna ê Nyuââê Pwicîri kà Pwiduée, na é naa tôo ê pàtâmee ma go tũ târa ê pâ duée. Â wiàna wàrapwiri, â jè cau còo bwàti pâ wà Pwiduée, âna é jèe mara tòpò ê Mwachiri kèe naa jaawà!

29 «Â wiàna nùmajè na jè tò naa na é wâ kà pwi âboro na pwa nii kèe, ma jè popa neemuruê, â wâdé na jè mara piié. Â géewê, â jè o mwa bàra pa ê pâ muru na tâa na wâ kèe.

30 Wà pwina câé caa wâjao, âna é cicarao. Â wà pwina câé caa pitu tôo ma bu pipanaimari, âna é tédidiri.»

Popai na èpà naa goro Nyuââê Pwicîri

31 «Go ina tàwà pâ: O pâri ma pwanauri pâ âboro, na rà tùra ba èpà naa goo Pwiduée ma pwa na èpà tà tèpa béerà. Êco na wà pwina é tùra ba èpà naa goo ê Nyuââê Pwicîri, âna o càcaa pwanauri ê èpà kèe.

32 Â o pâri ma pwanauri wà pwina é tùra ba èpà naa goo Pwina naîri âboro. Êco na, wiàna é tùra ba èpà naa goro ê Nyuââê Pwicîri, â o càcaa pâri ma pwanaurié, naa na wâro bèeni, ma naa na *wâro dàra gòiri awé.»

12:28 Apostolo 10.38; 1 Ioane 3.8   12:30 Maréko 9.40; Luka 9.50

12:31 Hébéru 6.4-6   12:32 Luka 12.10

Ê upwâra bau ê pwêe

³³ «Ê upwâra na wâdé, âna é nye tòpò pwêe na wâdé [târa uti]. Â ê upwâra na èpà, âna é nye tòpò pwêe na èpà. Ba jè o tâmogòori ê upwâra géee goo ê pwêe.

³⁴ Â wàrapwiri naa goowà. Ba guwà o wànau târa cè pai ina wàra cè muru cèna wâdé, na guwà tèpa nari dòea ma tèpa pwâ? Ba ê pwina tabawâbé ê pwâranüma pwi âboro goo, âna wàépwiri na o còobé pwêe, na é tûra.

³⁵ Ê pâ muru na wâdé, âna me géee goo pwi âboro na é wâdé, ba wâdé pwâranümee. Â ê pâ muru na èpà, âna me géee goo wà pwi âboro na é èpà, ba èpà pwâranümee.

³⁶ «Ûu, nye âjupâra na go ina tàwà pâ: O mwa pwa ê Tòotù na ée mwa pitèi ê pâ âboro ni gòropuu wà Pwiduée. Â ée mwa jèpa pitèirà goo ê pâ popai èpà na rà ina imudi.

³⁷ Nye géee goo kaa ê pâ popai'gà, na ée mwa tûâri wà Pwiduée pâ pwiri gà o pwa wârimuru, é, gà o udò [ma tâa tâgà ê âji wâro].»

Nümarà na rà còo cè câmu kêra pàtâmee

Maréko 8.11-12; Luka 11.24-32

³⁸ Géee na càùé, â wà pàra tèpa *dotée goro ê Naèa ma wà pàra tèpa Farasaio, âna rà ina tà wà Iésu, pâ: «Pwi a pwa pupûra, paari tâbà cè *câmu kêra pàtâmee na wâgoogàŒ.»

12:33 Mataio 7.16-20   **12:34** Mataio 3.7, 15.18; Luka 3.7, 6.45

12:38 Mataio 16.1; Luka 11.16; Ioane 6.30   **Œ 12:38** Nümarà na rà paari pâ câé caa wakè goro pàtâma Pwiduée.

39 Â é tòpi tàrà pà: «Wâguwà tèpa âboro nabàni, âna guwà dau èpà, â [câguwà caa pitère dà wà Pwiduée. Gorodà na] guwà ciburà ilari jiié cè câmu kâra pàtâmee? O nye ticè câmu na guwà mwa caa còo mwara jii i pwi ia é tèepaa tà péroféta Iona biu.

40 Ba wà Iona, âna ia âracié tòotù ma âracié ne kêe, nanaara i ârawéa. Â o ipaiwà mwara naa goo Pwina naîri âboro, ba o âracié tòotù ma âracié ne kêe, nanaara napuu.

41 «Â napwa naa goo wà Iona, âna é picémara ê popai tà tàpé Ninive. Â rà nye pinüntüma ma pitòotéri ê wâro kâra. Â guwà còo, é wâni, pwi jè âboro na é dau piwéna jii Iona. Â o tèepaa ê Tòotù na ée mwa pitèi tèpa âboro na wà Pwiduée. Â, na tòotù-bà, âna wà tàpé Ninive, âna rà o cimadò arawà, wâguwà tèpa âboro nabàni, â rà o piciapwâ goowà!

42 «Wà tô ilàri ukai naa napô Saba na pàara biu, âna ia é me géee napô kêe na dau wâiti, ba na é tère popai kà ukai *Solomona na tâbawêe goro autâmogòori kêe. Â guwà còo, é wâni jaawà pwi jè âboro na é dau piwéna jii Solomona. Â wâépwiri, na Tòotù na ée mwa pitèi ê pâ âboro na, wà Pwiduée, âna wà tô ilàri ukai-bà, âna ée mwa cimadò na arawà, wâguwà tèpa âboro nabà. Â ée mwa piciapwâ goowà. [Ba tàutàwà na guwà tère.]»

Pai pâra ma wâjué kà tèpa duée

43 «[Guwà tère cai ni]: Wiàna pwa duée, goo pwi jè âboro; â wiàna é còobé géee gooé, â gona é pâ naapà?

É paé ma me, na pâ ére na aupiticia. Ba é mudàra cè ére cèna é tâa wê. Êco na câé caa pâmari.

44 Â é niimiri pâ, 'Go wâjué pâ còwâ, naa na i pwârawâ kôo.' Â é wâjué, â é pâmari i wâ, âna bwaa nye ticè cèna tâa na, âna nye po baléri bwàti, ma pitòimiri bwàti.

45 Â é wâjué nau mudàra tèpa 7 duée bée, na rà dau èpà jiié. Â rà tò nau pitâa na i wâ. Â wà pwi âboro-bà, âna é mwa dau èpà kaa jii béaa! Â o wàrapwiri, cèna o tèepaa medariwâ, wâguwâ tèpa âboro nabàni! Ba o dau èpà naa goowâ nabàni jii béaa.»

Âji tâa kà Iésu

Maréko 3.31-35; Luka 8.19-21

46 Ûna é bwaa gére patùra tèpa âboro wà Iésu, â rà tèepaa me wà nyaa kêe ma wà tèpa jiié. Â rà coo boo gòroigé, â rà mudèe, ba na rà pitùra.

47 Â é ina tée wà pwi jè âboro pâ: «Gà còo! Rà wâboo gòroigé wà nyaa'gà ma wà tèpa aéjii'gà. Â rà mudàgà*.»

48 Â é tòpi tée pâ: «Wàilàapà cè nyaa kôo? Â wàilàapà cè tèpa aéjii kôo?»

49 Â é tòcia tèpa câmu kêe, â é ina pâ: «Guwâ còo, wàilà-ni pa nyaa kôo ma tèpa aéjii kôo.

50 Ba wà pwina é pwa ê câbawâdé kà Pwiduée Caa kôo na é wânidò *napwéretòotù, âna wàé kaa pwiri, ê pwi aéjii kôo, ma tô naigé kôo, ma nyaa kôo.»

12:45 2 Pétèru 2.20 * 12:47 Ê nee tii bèepwiri, âna nye tiâu na pàra Tii Pwicíri naa na grec. 12:50 Roma 8.29

13

Ucina goo pwi a picâmi
Maréko 4.1-20; Luka 8.4-15

¹ Na tòotù bèepwiri, âna é còobé géé na pwârawâ na é pitâa wê wà Iésu, â é boo naaniboo bàrawià. Â é tâaboo* ba na é pacâmuri pâ âboro.

² Â jèe pâra nau dau wâru ê pâ âboro na rà medarié. Â géé goo pwiri, â é tò naa gòro ê jè wànga [na tâa niboo najawé] â é tâaboo, ba na é patùrarà. Â wà tèpa âboro, âna rà tâa nidò bàrawià.

³ Â é pwa ucina wà Iésu na é pacâmurirà, goro ê pâ muru na wâru. Â é ina tàra pâ: «Guwà tère! É mwa tâa wà pwi jè âboro, â é uri ê arapwüru. [Â é uri, â é uri, â é uri...]

⁴ Â napwa ê pâra arapwüru, âna rà tûu naa gòro nyi nari naigé [na aupwanapô]. Â rà me pâ marü, â rà uti diri.

⁵ Â napwa ê pâra pwi, âna rà tûu naa gòrotàrarà. Â rà pò ma cipu, ba càcaa wâru puu wê.

⁶ Êco na, na é té é tòotù, â tò è pâ nari arapwüru, â rà marü, ba ticè wàawà kâra.

⁷ Â napwa ê pâra pwi, âna rà tûu naa nabibiu kâra pâ nari upwâra na pwa daarà. Â, na rà cipu i pâ nari upwâra bèepwiri, â rà câtâmwara i arapwüru.

⁸ Â napwa ê pâra pwi, âna rà tûu naa na napuu na wâdé. Â rà tòpò pwârà—pâra pwi, âna rà tòpò 100 pwêe; â pâra tàpé, na 60; â pâra tàpé, na 30.»

---

* **13:1** É tâaboo—Pai pwa kà tèpa pwa pupûra naa jaa tèpa Juif.
13:2 Luka 5.1-3

⁹ Â é pwa ma ina tàra wà Iésu pâ: «Wà pwina pwa pwâranyüruê, âna wâdé na é têre!»

Cina gà mu pwa ucina tàra?

¹⁰ Wà tèpa *câmu kà Iésu, âna rà dau gée medarié, â rà tawèerié pâ: «Cina gà mu pwa ucina tà para tàpé, na gà patùrarà?»

¹¹ Â é tòpi tàra pâ: «Wà Pwидуée, âna é paari tàwà ê âji pai pwa goo ê Mwaciri kêe. Êco na caé caa paari târa diri ê pâ âboro.

¹² Ba wà pwina jèe pwa têe [ê autâmogòrimuru] âna o nye piâjagò têe còwâ. Â pwa têe muru na piédò ma piwéna. Â wà pwina kîri pwina tà têe, âna o nye dàgòtù jiié còwâ ê ji dàramuru na tà têe.

¹³ Êkaa pwiri na go pwa ucina tàra na go patùrarà. Ba rà ucâri†, êco na càra caa còoinari, â rà têre, â càra caa têreinari. Ba nye âji ticè cèna rà tâmogòri.

¹⁴ Â wàépwi na rà pacoo i pwi ia é ina wà Pwидуée naa goorà, na é naigé mee wà pwi *péroféta kêe, Isaia, pâ:

*Rà têre taaci,
â càra caa têreina.*

*Ucâri taaci,
â càra caa còoina.*

¹⁵ *Go ina naa goorà—
goo pwi Ba kôo bèeni:
Pwâranyümarà na gòo,
pwâranyürurà na kee,
âraporomeerà na bwi.*

13:12 Mataio 25.29; Maréko 4.25; Luka 8.18, 19.26 † **13:13** *Ucâri—Regarder fixement. Rà ina mwara wà tèpa ijiao pâ: Còo cai.*

13:14 Ésaie 6.9–10; Ioane 12.40; Apostolo 28.26–27

*Ba péa rà côo
ma côoina bwàti.
Â péa rà tère
ma tèreina diri.
Â péa rà biirà
ma medario còwâ.
Péa nama tiâu
pâ maagé kâra Ba.»*

Ésaïe 6.9–10

¹⁶ [Â é ina tà tèpa câmu kêe wà Iésu pâ]: «Dau wâdé ba kàwà, ma cidòri nyuâawà, ba guwà côo goro du âraporomeewà, â guwà tère goro du pwâranyüruwà.
¹⁷ Guwà tère bwàti, ba go ina tàwà é âjupâra pâ: Wâru tèpa péroféta ma tèpa âboro *târù na dau nùmarà na rà côo é muru na pwényuâa na guwà côo, êco na càra caa côo. Â nùmarà na rà tère é pâ popai na guwà tère, êco na càra caa tère.»

Êre i ucina goo pwi a picâmi

¹⁸ «Guwà tère cai é êre i ucina goro pwi a picâmi:

¹⁹ Ê pàra arapwüru na é tü, âna rà tûu naa gòro naigé. Ê naigé, âna é ipwacèwii naa goo pwi âboro, na é tère popai goro Mwaciri [napwéretòotù] â câé caa tâmogòori. Â é tèepaa me Pwi âboro èpà, wà *Caatana, â é tàu còwâ é popai na câmi naa na pwâranümee.

²⁰ «Â é pàra arapwüru, âna rà tûu naa gòrotàrarà. Ê gòrotàrarà, âna pwi âboro na é tère é popai, â é nye nama tòpi naa na ipwàdéé.

21 Êco na é pwi a tà còmàcò‡, â càcaa wàawà naa gooé, ê popai na é tère. Â ûna tèepaa me mariê ê tacai, ma ûna pwa na èpà tère, majoroé [ê pai pitère dàra kêe] ê popai, â é nye nama panuâ cèikî.

22 «Â é pàra arapwüru, âna rà tûu naa na ê pâ na nari upwâra na pwa daaé. Ê napuu bèepwiri, âna pwi âboro, na é tère ê popai. Êco na é còmàcò ba é pidumapiê, goro ê pâ namuru, na tèepaa naa na pwi gòropuu bèeni. Â é itàa burà ê pâ neemuru gòropuu, na càcaa âji êkêe. Â câamwara ê popai naa gooé, â o câé caa tòpò cè pwêe.

23 «Êco na, napwa naa goo pàra arapwüru, âna rà tûu naa na ê napuu na wâdé. Ê pwi napuu bèepwiri, âna pwi âboro na é tère ê popai, â é tâmogòori. Â pwa pwâra ê popai naa gooé—Pàra pwi, âna rà tòpò 100 pwêe; pàra tàpé na 60; â pàra tàpé mwara na 30.»

*Pàra ucina goro ê Mwaciri napwéretòtù
Maréko 4.30-34; Luka 13.18-21*

Arapwüru èpà

24 É pwa mwara jè ucina târa pâ âboro wà Iésu, â é ina tàra pâ: «Ê *Mwaciri napwéretòtù, âna pwacèwii ni:

«É mwa tâa pwi jè âboro na é pwi a pwa napô. Â é mwa uri ê arapwüru na wâdé, naa na i aupwanapô kêe.

‡ 13:21 Còmàcò—*Inconstant*. Na jè ciburà pitòotéri auniimiri kâjè.
13:22 Luka 12.16-21; 1 Timotéo 6.9-10,17

25 Êco na, na ne, ûna é puu, â wà pwi a èpàrié, âna é tèepaa me. Â é uri ê arapwüru na èpà, naa nabibiu kâra arapwüru na wâdé. Â nabwé, â é pâra.

26 «Â rà cipu pâ arapwüru na wâdé, â rà tòpò é pwârà. Â rà nye cipu mwara i arapwüru na èpà.

27 Ûna rà côo pwiri wà tèpa wakè goro aupwanapô, â rà ina tà pwi apooé pâ: “Gà côo, co pwi ukai, ia gà uri i arapwüru wâdé, naa na i aupwanapô'gâ. Â gona me géepà, ê pâ arapwüru na èpà na wâna?”

28 «Â é tòpi tàra pâ: “Bwa, wà pwi a pièpàrio na pwa pwiri.”

«Â rà ina tée pâ: “O nye nūmagà na bà pâ nau tàù tâjii ê pâ arapwüru na èpà?”

29 «Â é tòpi tàra pâ: “Bwa! Ba wiàna guwà tàù ê arapwüru na èpà, â guwà péa tà tàù mwara i arapwüru wâdé.

30 Â guwà naarà ma rà picipu naima, tèepaa naa goro cè pai piûnya. Ba na pàara bèepwiri, âna go mwa ina tà tèpa wakè kôo pâ, na rà panaimari ê arapwüru na èpà, ma cîri. Â rà tòpò é arapwüru wâdé, naa na wâra arapwüru kôo.” Nabwé.»

Pudòro moutarde

31 É pwa tàra mwara jè ucina wà Iésu, â é ina pâ: «É Mwaciri napwéretòtù, âna pwacèwii ni:

«É mwa tâa pwi jè âboro. É mwa popa ji pudòro moutarde, â é câmi naa na aupwanapô kêe.

32 Nye ji pwi nara upwâra na dau kîri, jii diri ê pâ naramuru na jè câmi. Êco na, na é cipu, â é jèe pâ nau dau maina jii diri pâ pwina jè câmi

naa na aupwanapô. Â rà me pâ marü, na pwa wânaîrà§ naa gò pâ na ditèe, ba é jèe pâ nau pé upwâra maina.»

Nyaa kêra poloa

³³ É pwa tàra mwara jè ucina wà Iésu, â é ina pâ: «Ê Mwaciri napwéretòotù, âna pwacèwii mwara ni: Wà tô jè ilàri, âna é popa ê nyaa kêra poloa*, â é biinaimari bau 25 kilo goro dàuru poloa. Â é tü tiagoro na é tùu too i poloa!»

Gorodà na é pwa ucina Iésu?

³⁴ Diri é pâ pwiibà, âna é ina tàra goro pâ ucina, wà Iésu. Â é nye ciburà pwa ucina tàra naa nümee na é patùrarà.

³⁵ É wàrapwiri, ba na pacoo i pwi ia é ina wà Pwiduée, na é naigé mee pwi péroféta kêe, pâ:

*Go mwa pwa ucina
na go patùrarà.
Go mwa ina tàra
pâ muru na cârù
gée na autapoo
goro gòropuu.*

Psaume 78.2

Êre ucina goro arapwüru na èpà

³⁶ Rà pâra jii tèpa âboro wà Iésu ma wà tèpa câmu kêe, naa pwârawâ. Â naawê, â rà ina têe pâ: «Gà

---

§ **13:32** *Wânaîrà (é, ônaîrà)–Nid.* Rà ina mwara wà tèpa ijiao pâ: *Bawâ.* * **13:33** *Nyaa kêra poloa–Levain.* Rà ina mwara wà tèpa ijiao pâ: *Otiuu poloa, otèe poloa, otoo poloa, ère poloa.* **13:35**
Psaume 78.2

ina tâbà cai ê êre i ucina na ia gà ina naa goro arapwüru na èpà.»

³⁷ Â é tòpi tàra pâ: «Wà pwina é câmi i arapwüru na wâdé, âna wâgo *Pwina naîri âboro.

³⁸ Ê aupwanapô, âna pé gòropuu. Napwa é arapwüru na wâdé, âna wà tèpa naîri Mwachiri. Â wà pwi a pièpàri, âna wà Caatana, Pwi âboro èpà. Â é arapwüru na é câmi, âna wà tèpa naîê.

³⁹ Â napwa naa goo ê piûnya, âna pwâadàra gòropuu. Â wà tèpa wakè, âna wà tèpa *angela, tèpa ênawéna kà Pwiduée.

⁴⁰ Â rà mwa tòri arapwüru na èpà, â cîri naa gòro ânye. Â o wàrapwiri [pai pwa goo tèpa naî Caatana] naa pwâadàra gòropuu.

⁴¹ «Ba wâgo Pwina naîri âboro, âna go mwa cùru me tèpa angela kôo. Â rà mwa patâjii géé na Mwachiri kôo, wà tàpé na rà pwa na èpà—ma diri tàpé na rà nama tubatiàu ê cèikî kà pàra tàpé.

⁴² Â rà o mwa türà naa na ânye na maina. Â naawê, âna rà o i ma tòngüru poropwârà wà tàpéebà [géé goro pai maagé kàra].

⁴³ «Napwa naa goo wà tàpé na rà *tàrù na ara Pwiduée, âna rà o pwâra pwacèwii i tòotù†, naa na Mwachiri kà Caa kàra. Wà pwi âboro na pwa pwâranyüruê, âna wâdé na é têtê!»

Pâ wâdé na naapwàniri

13:40 Ioane 15.6

13:41 Mataio 24.31, 25.31; Maréko 13.27

13:42 Mataio 8.12

13:43 Daniel 12.3

† **13:43** Rà o pwâra

pwacèwii i tòotù—Pai ina wèe pâ, ée mwa dau pwényunyuâarirà ma pwamainarà wà Pwiduée. Â rà o tâa ma wàe naa na pai muugère kêe.

44 «Ê Mwaciri napwéretòotù, âna pwacèwii naa goo pâ wâdé na pwàniri naa na jè aupwanapô. Â é pâmari pâ wâdé-bà wà pwi a wakè na aupwanapô. Â é dau ipwàdéé kaa. Â é jèu naapwàniri còwâ. Â é icuri diri ê pâ pwina tâa têe, ba na é wâri i aupwanapô-bà.»

Perle na dau wâdé

45 «Ê Mwaciri napwéretòotù, âna pwacèwii mwara ê perle na dau wâdé awé, ma dau too wâri wèe. Â pwa pwi jè a pi-icu na é mudàra ê pâ perle.

46 Â é pâmari i perle-bà na dau wâdé. Â é nye icuri diri kaa ê pwina tà têe, â é wâri i perle.»

Puà

47 «Ê Mwaciri napwéretòotù, âna pwacèwii mwara ê puà, na tâa na, na jèpapara ârawéà.

48 Â jè popa too naa namwari. Â jè tòri ê ârawéà na wâdé, â jè tòpò naa na atà. Â jè tütâjii ê ârawéà na èpà.

49 Â o wàrapwiri naa na ê pwâadàra gòropuu. Ba ée mwa cùru tèpa angela kèe wà Pwiduée. Â rà o pinaaitiri tàpé na rà tàrù na araé, ma wà tàpé na càra caa pitère dèe.

50 Â rà o mwa tü tàpé na càra caa pitère dèe, naa na ânye na maina. Â naawê, âna rà o i ma tòngüru poropwàrà [gée goro pai maagé kàra].»

Pâ na jèpapara wâdé

51 É tawèeri tèpa câmu kêe wà Iésu, pâ: «Gona guwà nye tâmogòori ê pâ ucina-bà?»

Â rà tòpi tée pâ: «Ûu.»

52 Â é ina tàra pâ: «Jè jèe còo cai ni: Pwiri wà pwi *dotée goro ê Naèà, âna é pâ nau pwi âboro na Mwaciri napwéretòtù. Â wiàna wàrapwiri, â é pwacèwii pwi jè apooro pwârawâ, na é còo ê pâ na wâdé kêe na bwaa âmué, ma é pâ pwina jèe gòiri jaaé.»

Càra caa cèikî tàpé Nazareth

Maréko 6.1-6; Luka 4.16-30

53 Ûna é ina diri pâ ucina bèepwiri wà Iésu, â é pâra gée na pwi ére-bà.

54 Â é pâra naa Nazareth, wâna na é maina naawê. Â é pacâmuri pâ âboro [goro ê popai kà Pwiduée] wâna *wâra pitapitiri.

Â rà dau pò gooé, â rà [picocoorié ma] pi-ina tàra pâ: «Gona wàilàapà na pacâmurié? Wàilàapà na naa tée ma é pwa ê pâ wakè goro pàtamee?

55 Ba wàé pwina naî pwi a wakè goro upwâra‡, pé pwina naî wà Maria; pwi cià wà Jacques, ma José, ma Simona, ma Jude!

56 Â wà pa naigé kêe, âna wàilà-ni gére wâro jaaè! Â wàilàapà na naa tée ê autâmogòori ma pàtamee bèepwiri?»

13:54 Ioane 7.15   13:55 Ioane 6.42   ‡ 13:55 Pwi awakè goro upwâra—é, Pwi aba wâ. (É wakè goro atù mwara, ba wâru pâ pwârawâ naa jaa tèpa Juif, âna bari goro atù.)

⁵⁷ Â tàutàra na rà cèikî naa gooé. Â é ina tàra pâ: «Wà pwi péroféta, âna càcaa pitòpié bwàti naa na napô kêe.»

⁵⁸ Càcaa wâru pâ wakè goro pàtamee na é pwa wà Iésu na Nazareth, ba càra caa cèikî naa gooé.

14

Pai bà kà Ioane Pwi a piupwaa

Maréko 6.14-29; Luka 9.7-9

¹ Na pàara-bà, âna wà *Héroda Antipas, pwi ukai naa Galilée, âna é pitère ê jèkutâ goro [ê pâ pwina é gére pwa ma ina wà] Iésu.

² Â é ina tà tèpa ênawéna kêe pâ: «Wà pwi Iésu bèepwiri, âna wà *Ioane Pwi a piupwaa, â é wâro còwâ géé na aubà. Â wàé kaa pwiri ê majoroé ma é pwa é pâ câmu bèepwiri kâra é pàtamee.»

³⁻⁴ Wàeni ê jèkutâ goro majoro pai bà kà Ioane. Ba wà Héroda, âna ru piéa ma Hérodiane, tô wâdà Filipino, pwi aéjii kêe. Â é nye tà ciburà ina tà Héroda wà Ioane pâ: «Nye ticè tàrù'gà ma gà popa tô ilàri bèepwiri.»

Â é nama tâjùru wà Ioane wà Héroda, ma piié ma tòpòé naa na karapuu.

⁵ Â nüma Héroda na é pòtàmwereê, êco na wâgotêe goro tèpa âboro, ba wâru géé goorà na rà niimiri pâ é pwi *péroféta [me géé goo Pwiduée].

⁶ [Êco na ticè pai pwa wèe.] Â, na pwi tòotù na rà pwamaina ê pai pitèpa Héroda, âna wà tô èpo ilàri kà Hérodiane, âna é câbu ara pâ âboro.

Â po dau wâdé tà Héroda.

⁷ Â é *ipwataâboro têe pâ: «Go naa tâgà diri cè pwina gà o ilari jiio.»

⁸ Â wà tô nyaa kêe, âna é cètùué, ba na é ina tà ukai Héroda pâ: «Gà naa tôo ni i pûru wà Ioane naa na cè jè ngapò.»

⁹⁻¹⁰ Â wà Héroda, âna é piwâ* ma pikîri. Êco na é jèe nye ipwataâboro na ara pâ âboro diri. Â é panuâ pwi jè coda naa na karapuu, ba na é tépàgà i nya wà Ioane,

¹¹ ma pame i pûruê, ma naa târa i èpo ilàri.

Â é popa wà tôoni, â é naa tà nyaa kêe.

¹² Gée na càùé, âna rà mwa caa me nau popa i nài wà Ioane wà tèpa *câmu kêe, ma rà pwàniriê. Â rà pâ nau piwiâ tà Iésu ê pwina tèepaa mari Ioane.

Ê pa-ija pâ âboro na wâru Iésu

Maréko 6.30-44; Luka 9.10-17; Ioane 6.1-15

¹³ Wà Iésu, âna é tère ê pwina tèepaa mari Ioane. Â é pâra acari gòro wànga naa na jè ére na wâiti, na ticia wê. Êco na, na rà nye pitêre pâ âboro, â rà còobé gée na pâ village, â rà po pâra wiâê wii bàrawiâ.

¹⁴ Ūna é boo gée na wànga, â é còo i pâ âboro-bà, na dau wâru wàilà, â é po dau meaarirà. Â é pwa ma rà wâdé còwâ wà tàpé na rà maagé.

¹⁵ Jèe pwa na é duu i tòotù, â rà medarié wà tèpa câmu kêe, â rà ina têe pâ: «Ée jèe duu i tòotù, â na, aupiticia ni. Gà panuâ pâ ê pâ âboro bèeni naa na

---

* **14:9-10** *Piwâ—Hésiter.*

pâ village na tàmwünyabwe, ba na rà o pa cè uti kàra.»

16 Â é tòpi tàra wà Iésu pâ: «Bwa, càcaa pâri ma rà pâra. Â guwà naa cè uti kàra.»

17 Â rà ina tée pâ: «Càcaa pâri, ba nye 5 poloa co ma ârailu ârawéà na wâjaabà!»

18 Â é ina tàra pâ, na rà pame tée.

19 Â nabwé, â é ina târa pâ âboro pâ, na rà tâaboo naawê. Â é pa i 5 poloa ma i du ârawéà. Â é tagòtùé too naa napwéretòtù, â é pwaolé tà Pwiduee. Â é tubiti i poloa, â é naa tà tèpa câmu kée, â rà ipâdi târa pâ âboro. [Â é wàrapwiri tàra mwara i du ârawéà.]

20 Â rà cau ija diri, tiagoro na rà jèe po cau pwàro diri. Â rà panaimari còwâ ê dàra uti kàra, â rà pwaai 12 nakébò goo.

21 Êdiri jéù tèpa paaò na rà ija, âna po 5 000 kaamwara, â càcaa pûra ilàri ma épo kîri.

É pâra gòro parawére jawé

Maréko 6.45-52; Ioane 6.16-21

22 Gée na càùé, â é ina wà Iésu tà tèpa câmu kée pâ: «Guwà tò naa gò i wànga. Â guwà tàmara gée naanigée na ére gée còwâ.»

Ba é bwaa tà tâa, ba na é pawâjuéri còwâ ê pâ âboro.

23 Ûna é picijiirà diri, â é too naa gòrojaa, ba na é pwapwicîri. Â tòpò ne gooé naawê.

24 Napwa tèpa câmu kêe, na rà tâa gò i wànga, âna rà jèe wâiti jii napô. Â é pò me cararà ê pwéretòotù, â jèe pwii wià, naa na i wànga.

25 Na jèe gòropwaa, â é pâra darirà gòro parawére jawé wà Iésu.

26 Â rà cau côoê, â rà kâa too, ba rà niimiri pâ pé duée, â po dau wâgotàra!

27 Êco na é nama patùrarà wà Iésu, ma ina tàra pâ: «Tàpéeni, guwà cibwaa nama wâgotàwà! Ba wâgo! Guwà gò!»

28 Â é ina tée wà Pétéru pâ: «Pwi Ukai, wiàna wâgà, â gà tûâri tòo pâ go boopaé darigà naa gòro parawére jawé.»

29 Â é ina tée wà Iésu pâ: «Îgà, boome!»

Â é boo gée gòro wànga wà Pétéru, â é tapoo pâra cara Iésu gòro parawére jawé.

30 Êco na wâgotêe goro i pwéretòotù ma i wià na maina, â é tapoo tàbàtù ma é cònumu boo i najawé. Â é uu ma ina pâ: «Pwi Ukai, gà dàgòtùo!»

31 Â é nye tu pâ kaa naa goro îê wà Iésu, â é ina tée pâ: «Nye dau kîri kaa ê cèikî'gà! Gorodà na gà pidumapié?»

32 Ūna ru too naa gòro wànga, â é tûuboo i pwéretòotù.

33 Â wà diri tàpé na rà wâgòro i wànga, âna rà tùu jùrurà â rà pwamaina Iésu, â rà ina pâ: «Âjupâra pâ wâgà *Pwina naî Pwiduée!»

*É nama wâdé côwâ tèpa maagé wâ Génésareth
Maréko 6.53-56*

34 Rà jèe tapàgà diri i nawià wà Iésu ma wà tèpa câmu kêe. Â rà tèepaa gée naa na ére na tâmwünyabweri Génésareth.

35 Â rà côoina Iésu wà tèpa âboro wê. Â rà pi-ina pai tèepaa kêe pitiri ê ére-bà.

Â rà cau popa medarié diri tèpa maagé.

36 Â rà tacoo gooé, â rà ina tée pâ: «Pâri ma rà tu naa goo co ê gòobàra ârabwée'gà?»

Â wà diri tàpé na rà tu naa goo, âna rà nye wâdé kaa.

15

Pai pitùra goo nyamanya kà tèpa Juif

Maréko 7.1-13

¹ Géee na càuru pàra tòotù, â wà pàra tèpa *Fara-saio ma pàra tèpa *dotée goro ê Naèà, âna rà me géee *Iérusaléma nau pâmari Iésu. Â rà ina tée pâ:

² «Wà tèpa *câmu'gà, âna càra caa pitère dàra ê nyamanya kà tèpa nyimujè ma upàjè, ba càra caa nuwa ê îrà béaari ê pai ija, wàra naa na nyamanya kâjè. Âna gorodà, co pwini?»

³ Â é tòpi tàra pâ: «Wâguwà, âna câguwà caa pitère dàra câbawâdé kà Pwiduée géee goro ê nyamanya kàwà. Âna gorodà?»

⁴ Ba é ina wà Pwiduée pâ: *Gà papwicîri du nyaa ma caa'gà.*

Exode 20.12

Â é ina mwara pâ: *Wà pwi âboro na é ina ba èpà du nyaa ma caa kêe, âna guwà nama é bà.* *Exode 21.17*

⁵ «Êco na wâguwà, âna guwà nye ina tà tèpa âboro pâ, nye wâdé na rà ina tà du nyaa ma caa kàra pâ: “Nùmoo na go naa tàu cè jè muru târa pitu tàu; êco na càcaa pâri. Ba ê pwina nùmoo na go naa tàu, âna ê âraimeai pwicîri tà Pwiduée.”

⁶ «Êkaa na, guwà pacâmurirà, ma càra caa papwicîri du nyaa ma caa kàra! Â, na wàrapwiri, na guwà còogai naa napuu ê popai kà Pwiduée, goo ê pâ nyamanya kàwà!

⁷ Guwà tèpa âboro na câguwà caa *târù! É nye âjupâra wà *péroféta Isaia, na ia é naigé mara ê popai kà Pwiduée naa goowà, pâ:

⁸ *Tèpa âboro bèepwiri,
âna rà po ipwamainâo co
goro pwârà ma pwâratùra.*

Â wâiti jüio pwâranümarà.

⁹ *Rà pwapwicîri tôo
ma pwa *ârapwaaïlò tôo,
â piticèmuru naa goo.*

*Rà pacâmuri pàra tàpé
ba na rà wârori é naèà.*

*Â càcaa naèà kôo.
Ba naèà kàra co.»*

Ésaïe 29.13

Ê pwina é miiri goo, pwi âboro

Maréko 7.14-23

¹⁰ Gée na càué, â é todàra pâ âboro wà Iésu, â é ina tàra pâ: «Tàpéebà! Guwà tàmaariô, â guwà tâmogòori cai ê pwina go ina tàwà:

11 Càcaa pwina tò, naa pwâ pwi âboro, na o nama é miiri na ara Pwiduée. Ba êco pwina é còbé géé na pwêe, na é *miiri goo.»

12 Â rà géé paé dà Iésu tèpa câmu kêe, â rà ina têe pâ: «Gà côo, ê pâ popai'gà, âna dau tanoori tèpa Farasaio, gà nye tâmogòori?»

13 Â é tòpi tàra pâ: «Tèpa Farasaio bèepwiri, âna rà pwacèwii ê pâ upwâra na câe caa câmi wà Caa kôo nidò *napwéretòotù. Â ée mwa dàtàu.

14 Guwà naara! Ba rà tèpa bwi, na rà popa tèpa bwi. Âna rà o cau tûu naa na pwêe!»

15 Â é ina tà Iésu wà Pétéru pâ: «Gà ina tâbà êre ucina goo é pwina é miiri goo, wà pwi âboro.»

16 Â é tòpi wà Iésu pâ: «Gona wâguwà mwara, tèpa câmu kôo, âna bwaa càcaa pâji pâri ma guwà tâmogòori pwiri?

17 Guwà côo, diri ê pwina tò pwâ pwi âboro, âna pâ naa nanaaê, â géé na càùé, â é còbé géé naiié.

18 Êco na ê pâ popai na còbé géé pwâ tèpa âboro, âna rà me géé na pwâranümarà, â êkaa pwiri na rà miiri goo—

19 ê pâ auniimirimuru, ma câbawâdé na èpà. Âna géé goo pwiri kaa, na rà pwa pâ muru na èpà:

Rà tètâmwara âboro;
 Rà toomura (rà cíâa jii wâdâra);
 Rà ipuu ma tèpa âboro imudi;
 Rà mura;
 Rà ina pwina pwâ naa goo pàra tàpé;
 Rà tùra ba èpà naa goorà.

20 «Wàépwiri ê pwina é nama jè miiri goo, na ara Pwiduée. Â câjè caa miiri goro ê pai càcaa nuwa ê ìjè.»

*É cèikî tô ilàri na câé caa tô Juive
Maréko 7.24-30*

21 Gée na càùé, â rà pâra gée na ére bèépwiri wà Iésu ma wà tèpa câmu kêe, naa na ére goro jènere ê du ville Tyr ma Sidon.

22 Â é medari Iésu wà tô jè ilàri gée na ére-bà, ba na é patùra Iésu. Wà tôoni, âna câé caa tô Juive, ba é tô gòobàra tèpa *Kanana, ê pwi Ba na rà tèpa pièpàri tèpa *Juif. Â é tomara too pâ: «Pwi Ukai, *Pwina naî Davita, gà meario ma pitu tô! Ba i èpo kôo, âna pwa duée gooé, â é po dau maagé goo.»

23 Êco na câé caa tòpi tée wà Iésu, goro cè caapwi pwâratùra.

Â rà gée paé dèe wà tèpa câmu kêe, â rà tacoo gooé ma ina tée pâ: «Gà nama é pâra pé tô ilàri bèépwiri! Ba é nye tà ciburà to ma nama pikòì na nyürujè!»

24 Â é ina tée wà Iésu pâ: «Wà Pwiduée, âna é nye panuâô me co tà tèpa âboro *Isaraéla, na rà pwacèwii ê nari mutô na rà imwüru.»

25 Êco na wà i tô ilàri, âna é po me nau tùu jùrué ara Iésu, â é tacoo gooé ma ina tée pâ: «Pwi Ukai, gà pitu tô!»

26 Â é tòpi tée wà Iésu pâ: «Càcaa wâdé na jè popa ê uti kêra nyi nari èpo ma jè tü târa ê pâ 'nari akàna'*.»

27 Â é ina wà tōoni pâ: «Bwa, Pwi Ukai, gà nye âjupâra. Êco na wà tèpa nari akàna mwara, âna rà nye ija ê muupâra ê utimuru, na tûu géé gòro taapà kà pwi caa kàra.»

28 Â é tòpi tée wà Iésu pâ: «Tōoni, dau maina ê cèikí'gà! Wâdé na wàra ê pwina nūmagà goo!»

Â nye tiàu kaa i maagé kêra i èpo kêe!

É nama tiàu ê maagé kà tàpé na wâru

29 Géé na càùé, â é pâra wà Iésu géé na ére bèepwiri. Â é pâra wii bàrawià Galilée. Â géewê, â é too naa gòrojaa, â é tâaboo naawê.

30 Â rà medarié ê pâ âboro na rà dau wâru. Â rà pame tée tàpé na rà bee, wà tàpé na rà bwi, ma wà tèpa pitàbwamwa, ma wà tàpé na rà kûukû, â wâru mwara pàra maagé. Â rà cau naarà me na ara Iésu, â é cau nama tiàu ê pâ na jèpapara maagé kàra.

31 Â wà tèpa kûukû, âna rà jèe tûra. Â wà tèpa pitàbwamwa, âna rà jèe pâra. Â wà tèpa bee, âna jèe wâdé ârà. Â wà tèpa bwi, âna rà jèe niâ. Â rà po pò goo diri ê pâ âboro, â rà ipwamaina Pwiduée kà tèpa Isaraéla!

*É jèu pa-ija pàra âboro Iésu
Maréko 8.1-10*

---

* **15:26** 'Nari akàna'—Wà pàra tèpa Juif, âna rà ina goo wà tàpé na càra caa tèpa Juif pâ 'akàna'. Êco na cáé caa ina pwiri wà Iésu wiàna é gére miirirà. Pwacèwii pai tûra kâjè tà pa kòaa kâjè. **15:31** Maréko 7.37

32 É todà tèpa câmu kêe wà Iésu, â é ina tàra pâ: «Go meari tèpa âboro bèeni! Ba jèe âraciè tòotù kâjè ma wàilà, â jèe ticè utimuru. Â càcaa pâri ma go pawâjuérirà, na càra caa ija. Ba péa tà ticè nii kàra wii naigé.»

33 Â rà ina tée wà tèpa câmu kêe pâ: «Jè o wànau cè pai naa uti kàra diri, naani na pé ére na auticia? Ba gà côo, rà po dau wâru awé!»

34 Êco na é ina co pâ: «Gona âradipi poloa na wâjaawà?»

Â rà ina tée pâ: «7 poloa, â pàra nari ârawéà.»

35 Nabwé, â é ina tà tèpa âboro pâ, na rà tâaboo.

36 Â é popa i pâ 7 poloa bau i pâ ârawéà, â é pwaolé tà Pwiduée. Â é tubiti, â é naa tà tèpa câmu kêe. Â rà ipâdi naa goo tèpa âboro.

37 Â rà ija tiagoro na rà jèe po cau pwàro diri. Â géé na càué, â wà tèpa câmu, âna rà tòri ê dàra bwà, â po 7 nakébò maina na wâbé!

38 Po 4 000 paao na rà ija, â càcaa pûra ilàri ma èpo kîri!

39 Â nabwé, â é ina tàra wà Iésu pâ, na rà wâjué côwâ naa jaarà. Â wà Iésu [ma wà tèpa câmu kêe] âna rà tò naa gò i wànga, â rà pàra naa na ére Magadane.

16

*Rà ilari cè câmu wà tèpa pitûâ
Maréko 8.11-13; Luka 12.54-56*

¹ Na jè tòotù, âna rà medari Iésu wà pàra tèpa *Farasaio ma *Sadukaio. Ba nùmarà na rà pitü tûâ tée. Â rà ina tée pâ: «Paari tâbà ê câmu kêra ê pàtâmee na wâgoogà.»

[Ba nùmarà na rà paari pâ câé caa wakè goro pàtâma Pwiduée.]

² Â é tòpi tàra pâ: «Na é mii napwéretòotù na auduu kêra i tòotù, â guwà ina pâ, o wâdé napô*.

³ «Â wiàna piduu i napô naa dàuru, â guwà ina pâ, o popaa. Ba guwà po dau tâmogòori naa wâdé napô, é, naa èpà napô. Êco na, na guwà côo ê pâ muru na gére tèepaa nabà, â tàutàwà na guwà côoina [ê âjupâra].

⁴ Ba tàutàwà na guwà pitère dà Pwiduée, ba guwà tèpa pwa na èpà! Wâguwà tèpa âboro nabà, âna guwà ciburà ilari jiié cè câmu kêra ê pàtâmee. Êco na nye ticè câmu kêe na guwà mwa caa côo mwara jii i pwi ia é tèepaa tà *péroféta Iona.»

Â é pâra jiiirà wà Iésu.

*'Nyaa kêra poloa' kà tèpa Farasaio ma Sadukaio
Maréko 8.14-21*

⁵ Rà tapàgà *nawià Galilée wà tèpa *câmu. Ûna rà tèepaa pâ, â rà côo pâ rà ipwanauri na rà popa cè poloa.

⁶ Â é ina tàra wà Iésu pâ: «Guwà ipwacôowà goro nyaa kêra poloa kà tèpa Farasaio ma tèpa Sadukaio!»

16:1 Mataio 12.38; Luka 11.16 * **16:2** Ê du nee tii bèepwiri, âna nye tiâu na pàra Tii Pwicíri naa na grec. **16:4** Mataio 12.39; Luka 11.29 **16:6** Luka 12.1

⁷ Â rà pi-ina tàra pâ: «Pwiri géé goro na câjè caa pa poloa?»

⁸ Â é tère wà Iésu, â é ina tàra pâ: «Nye dau kîri kaa ê cèikî kàwà! Cina guwà pi-ina tàwà pâ, câguwà caa pa poloa?»

⁹ Bwaa nye gére câguwà caa tâmogòori kaa? Gona câguwà caa niimiri i 5 poloa târa i 5 000 âboro? Ê tòotù-bà, âna ia guwà tòri còwâ âradipi nakébò?

¹⁰ Â napwa naa goo i 7 poloa kêra i 4 000 âboro, â ê tòotù-bà, âna âradipi nakébò na ia guwà tòri còwâ?

¹¹ «Go jèe nye ina tàwà pâ: Guwà ipwacôowà goro nyaa kêra poloa kà tèpa Farasaio ma tèpa Sadukaio. Êco na câgo caa ina tàwà poloa na jè ija! Â gona câguwà caa tâmogòori pwiibà?»

¹² Â rà mwa bàra tâmogòori tèpa câmu kêe pâ, é ina tàra pâ, na rà còoco é ârapupûra kà tèpa Farasaio ma Sadukaio.

É pwi Mesia wà Iésu

Maréko 8.27-9.1; Luka 9.18-27

¹³ Wà Iésu ma wà tèpa câmu kêe, âna rà tèepaa naa na ére géé goo ê ville Césarée-Filipo. Â é tawèerirà pâ: «Wà tèpa âboro, âna rà ina pâ wâgo wàa, wâgo *Pwina naîri âboro?»

¹⁴ Â rà tòpi tée pâ: «Wà pàra tàpé, âna rà ina pâ wâgà *Ioane Pwi a piupwaa. Â wà pàra tàpé, âna rà ina pâ wâgà péroféta *Élia. Â wà pàra tàpé, âna rà ina pâ wâgà Iéremia, é, pwi jè ârapàara tèpa péroféta biu.»

15 Â é ina tàra wà Iésu pâ: «Â gona wâguwà na? Guwà ina pâ wâgo wàa?»

16 Â é tòpi tée wà Simona Pétéru pâ: «Wâgà, âna gà pwi *Mesia, *Pwina naî Pwiduée na é wâro†.»

17 Â é ina tée wà Iésu pâ: «Cidòri nyuâagà co Simona, pwina naî Iona‡. Ba càcaa pwi âboro na é nama gà tâmogòori ê pwiibà, â nye wà Caa nidò *napwéretòotù.

18 Êkaa na go ina tâgà ni, pâ: Neegà Pétéru, pai ina wèe pâ 'Atù'. Â wâgòro ê atù bèepwiri na go bari ê wâra pwapwicîri§ kôo. Â ê pàtàmara bàutê*, âna ticè nii kêe naa goo.

19 Ê pwina gà papwicîri jii tèpa âboro naaniboo gòropuu, âna wà Pwiduée naa napwéretòotù, âna é papwicîri. Â ê pwina gà panuâ†, naani gòropuu, âna wà Pwiduée naa napwéretòotù, âna é panuâ.»

20 Â é papwicîri ba gòo jii tèpa câmu kêe wà Iésu na rà ina târa cè jè âboro pâ, wâé pwi Mesia.

Ée mwa bà ma wâro còwâ

21 Tapoo na pàara bèepwiri, na é gére inapàpari tà tèpa câmu kêe wà Iésu, pâ: «Wâdé na go pâra naa *Iérusaléma. Â rà o dau pwa-imudiri tóo ma nama go pwamaagé còo wà tèpa pitûâ ma wà tèpa caa kà tèpa pwa *ârapwaailò, ma wà tèpa *dotée goro é

16:16 Ioane 6.69 † **16:16** Pwiduée na é wâro—é, Pwiduée, wà Pwi anaa wâro. **16:17** Galatia 1.15–16 ‡ **16:17** Iona—é, Ioane.

16:18 Ioane 1.42; Éféso 2.20 § **16:18** Wâra pwapwicîri—Ê picaatâa kà diri tèpa cèiki naa goo Iésu. * **16:18** Pàtàmara bàutê—é, Pàtàmara é pwâra bà. **16:19** Mataio 18.18; Ioane 20.23 † **16:19** Papwicîri; Panuâ—Grec: Pii; Tipi.

Naèà. Â rà o pwa ma go bà. Êco na, naa na béaracié kâra tòotù gée na càùé, âna go o mwa wâro còwâ.»

22 Â é todà Iésu naa na jè ére wà Pétéru, â é pwaé ma ina tée pâ: «Bwa, co Pwi Ukai! O nye ticè cèna tèepaa marigà cèna wàrapwiri!»

23 Â é tabiié Iésu naa goo Pétéru, â é ina pâ: «*Caatana, gà tùugà géeni arao! Gà tàgére pwa na gà tabiio jii ê câbawâdé kà Pwiduée, ba câgà caa niimiri pwacèwii Pwiduée, â gà niimiri pwacèwii tèpa âboro!»

Pai pâra wiâé

24 Â é ina tà tèpa câmu kêe wà Iésu pâ: «Wiàna nûma cè pwi jè âboro na é me wiâô [ba na é pwi a câmu kôo] â é cibwaa mwa tà piniimiriê còwâ. Â wâdé na é kâa ê *kurucé kêe, â é me wiâô.

25 Ba wà pwina nûmee na é ipwamuru ê wâro kêe, âna ée mwa tubatiâu. Â wà pwina é tubatiâu ê wâro kêe ba kôo, âna wà pwiibà, âna ée udò [ma tâa tée ê *âji wâro].

26 Â târa dà kà pwi âboro na é tòpi diri ê pâ wâdé ni gòropuu wiàna é tubatiâu ê nyuâaê? Gona dà cèna o pâri ma é icuri târa ma é pâmari còwâ é nyuâaê?

27-28 «Guwà tère bwàti: Go ina tàwà diri ê pwiibà, ba go o mwa wâjué me còwâ naani gòropuu, nau tòpò ê pwâra ukai kôo, wâgo Pwina naîri âboro. Â bà mwa me ma wà tèpa *angela kôo, naa na pàtâma Pwiduée ma pai maina ma muugère kêe. Â go o

mwa naa pumara wakè tà tèpa âboro wiâra jèpa wakè kàra. Â wà pàra tàpé gée goowà, âna rà o bwaa côo ê pai tèepaa me kôo naa na pwâra ukai kôo, béaari cè pai bà kàra.»

17

Paari pai maina ma muugère kà Iésu naa gòrojaa Maréko 9.2-13; Luka 9.28-36

¹ Gée na càuru 6 tòotù, â wà Iésu, âna é popa wà Pétéru, ma wà tupédu aéjii Jacques ma Ioane. Â rà too naa gòrojaa.

² Géewê, â pitòotéri pai côo Iésu, na ararà. Ba é naporomee, âna pwâra pwacèwii tòotù, â ê ârabwée kêe, âna pwaa pwacèwii ê dapàra tòotù.

³ Â rà nye côo kaa wà *Moosé ma wà Élia, [tupédu *péroféta béaa] na rà gére pitùra.

⁴ Â é ina tà Iésu wà Pétéru pâ: «Pwi Ukai, nye po dau wâdé tâbà, na bà gére tâa ni jaagà. Â wiàna nūmagà, â go pacima âracié wâ imwaano naani, ba na kâgà jèpwi, â kà Moosé jèpwi, â kà Élia jèpwi.»

⁵ Na é bwaa gére tùra, â é tèepaa me ê jè nee na é pwâra, â é cajipirà. Â rà tère ê pwâratùra gée na i nee na ina pâ: «Wà pwini, âna wàé co kaa pwiri wà Pwina naîô [na caapwi co] na go dau mearié. Wàé kaa na go jèe nye pitòrigarié, ba dau wânūmoo tée. Â guwà pitère dèe!»

⁶ Â wà tèpa *câmu, âna rà tùu jùrurà ma cigòboo goo pai wâgotàra.

7 Â é medarirà wà Iésu, â é tu naa goorà ma ina tàra pâ: «Guwà cimadò! Â guwà cibwaa nama wâgotàwà!»

8 Ûna rà tagòtùrà wà tèpa câmu, â rà côo pâ jèe nye tà wàilà acari ma Iésu.

9 Ûna rà tàbàtù boo côwâ gée gòrojaa, â é tûâri tàra wà Iésu pâ: «Guwà cibwaa ina târa cè jè âboro é pwi na ia guwà côo, tiagoo é tòotù, na go mwa wâro côwâ gée na aubà wâgo *Pwina naîri âboro.»

10 Â rà tawèeri Iésu wà tèpa câmu pâ: «Rà ina tèpa *dotée goro é Naèà pâ, wà Élia, âna é pwi a mara pâbéaa [kà pwi *Mesia, *pwi a pa-udò]. Âna gorodà?»

11 Â é tòpi tàra Iésu pâ: «Ûu, é mara pâbéaa me wà Élia, ba na é tòpò bwàti diri pâ muru, naa na pai tâa wê.

12 Êco na go ina tàwà pâ: É jèe nye me wà Élia. Â càra caa côoinaê é pâ âboro, â rà nye pwa tée é pwina èpà na nùmarà goo. Â wàrapwiri mwara naa good, na go o mwa tà pwamaagé côo goorà, wâgo Pwina naîri âboro.»

13 Â rà pâra nau tâmogòori wà tèpa câmu pâ [na é ina tàra wà Élia] âna é ina wà *Ioane Pwi a piupwaa.

*É nama wâdé côwâ pwi jè èpo na pwa duée gooé
Maréko 9.14-32; Luka 9.37-45*

14 [Na rà boome côwâ gée gòrojaa] wà Iésu ma wà tèpa câmu kée, â rà tèepaa mari tèpa âboro.

Â é medari Iésu pwi jè âboro, â é tùu jùrué araé.

15 Â é ina têe pâ: «Pwi Ukai, gà meaari pwi naîô. Ba wâgooé duée na é nama é céca, â é po dau maagé goo. Na pàra pàara, âna é tüè naa na ânye ma najawé.

16 Â go jèe popaé me tà tèpa câmu'gà, â càcaa pâri ma rà nama é wâdé.»

17 Â é ina tàra wà Iésu pâ: «[Go nyi meaariwà] wâguwà tèpa âboro nabà! Ba bwaa câguwà caa cèikî, â guwà tèpa imwüru! Tiagoro wiidà na go o bwaa nye tà tâa jaawà, ma pidàpwicâariô naa goowà? Popa me cai naani i pwi nari âboro èpo!»

18 É pwa i duée wà Iésu, â é ina têe pâ: «Gà còobé!» Â é còobé, â é nye wâdé kaa i pwi nari âboro èpo.

19 Géé na càùé, na rà mwa nye tà tâa acari wà Iésu ma tèpa câmu kêe, â rà me burèe, â rà tawèerié pâ: «Cina càcaa pâri ma bà pwa ma é còobé i duée?»

20 Â é tòpi tàra pâ: «Wàrapwiri, ba dau kîri kaa cèikî kàwà. Â guwà tère bwàti, ba go ina tàwà ê âjupâra pâ: Wiàna ê cèikî kàwà, âna é dau kîri pwacèwii ji nari murunyabu*, â o pâri ma guwà ina târa jaa bèeni pâ: “Gà pâra” â ée pâra! Â o nye ticè cèna mwa caa pwacoé tàwà. {

21 Nye géé goro co ê pwapwicîri tà Pwiduée, ma ipwanya†, na o pâri ma jè pacòobé ê pwi pwâra duée bèepwiri.}»

É ina mwara pai bà kêe

17:19 Mataio 10.1   **17:20** Mataio 21.21; Maréko 11.23; Luka 17.6; 1 Korénito 13.2   * **17:20** *Murunyabu*—Grec: *Pudôro moutarde (sénevé)*. Muru na dau kîri awé, êco na, na é cipu, â é pâ nau maina. (Còo Mataio 13.32.)   † **17:21** *Ipwanya*—*Le jeûne*. Còo Neeremuru (*Vocabulaire*) naa pwâadàra tii.

22 Gée na càùé, â rà ipitiri naa napô Galilée wà Iésu ma wà tèpa câmu kêe. Â é ina tàra wà Iésu pâ: «O mwa icurio tà tèpa âboro, wâgo Pwina naîri âboro. Â rà mwa tâjùruo,

23 â rà o mwa pwa ma go bà. Êco na, naa na béâracié kêra tòotù gée na càùé, â go o mwa wâro còwâ gée na aubà.»

Ûna rà tère pwiri, â rà nye dau pikîri kaa wà tèpa câmu kêe.

Wâripû goro Wâra pwapwicîri

24 Rà tèepaa pâ naa Capernaüm wà Iésu ma wà tèpa câmu kêe. Â wà tèpa *tò mwani wâripû goro *Wâra pwapwicîri, âna rà pâmarî Pétéru, â rà tawèerié pâ: «Gona wà pwi caa kàwà, âna é nye tòpò mwara é wâripû, târa Wâra pwapwicîri?»

25 Â é tòpi tàra wà Pétéru pâ: «Wè! Ûu! É nye wâri mwara!»

Gée na càùé, â é tò naa wâ [na é tâa wê wà Iésu]. Â é nye pò ma tùra wà Iésu, ma ina tée pâ: «Simona, dà cè pai cò'o'gà? Wàilàapà cè pwina na é wâri é napuu‡? Wà pwi apooro napô, é, wà pwi pârame?»

26 Â é tòpi tée wà Pétéru pâ: «Wà pwi pârame.»

Â é ina tée wà Iésu pâ: «Ûu kaa, â wà pwi apooro napô, âna câé caa wâri§.

17:22 Mataio 16.21   17:24 Exode 30.13, 38.26   ‡ 17:25 *Wâri é napuu*—Grec: *Wâri é pâ jèpapara wâripû* (impôts). Naa jaa tèpa Roma, âna wà tàpé na rà tâa na tii kàra (citoyens), âna càra caa wâri é mwani wâripû. Wàco tàpé na rà tubatiâu naa goro paa.   § 17:26 É ina wà Iésu pâ, wàé, âna wàé pwi âji apooro é wâra pwapwicîri.

27 Êco na ju cibwaa tanoorirà. Gà pâra nau pwa pwé. Â jè ârawèa na gà téri, âna gà cébòaa pwêe, â gà o pâmari mwani* naa na. Â gà popa ma wâripû kâju târa Wâra pwapwicîri.»

18

*Popai goro ipakîri ma ipwanauri èpà
Maréko 9.33-50; Luka 9.46-48*

Wà pwina é imaina naa na Mwachiri

1 Na pwi pâara-bà, âna rà medari Iésu wà tèpa *câmu kêe, â rà tawèerié pâ: «Gona wàilàapà cè pwi âboro na pwamuru naa gooé naa na *Mwachiri napwéretòotù?»

2 Â é todà ji nari èpo, â é tòpòé boo naa nabibiu kàra,

3 Â é ina târa pâ: «Guwà tère bwàti, ba go ina tàwà é âjupâra pâ: Wiàna câgà caa ipakîrigà, ma gà wàra nyi nari èpo, â o câgà caa tò naa na Mwachiri napwéretòotù.

4 Â wiàna gà ipakîrigà pwacèwii ji nari èpo bèeni, â gà pwi âboro imaina naa na Mwachiri napwéretòotù.

5 Â wà pwina é tòpigà naa na neeô, âna é tòpio.»

Gà cibwaa tanoori cèikî kêe!

6 «Gà cibwaa pwa ma gùmagù é cèikî* kà pwi âboro kôo, na é pwacèwii nari èpo. Ba é

* **17:27** *Mwani*—Wâri pwi caapwi âboro naa na ârapapè tòotù. Pâri târa wâripû kà du ârailu âboro. **18:1** Luka 22.24 **18:3** Mataio 19.14; Maréko 10.15; Luka 18.17 **18:5** Mataio 10.40; Luka 10.16; Ioane 13.20 **18:6** Luka 17.1-2

* **18:6** *Pwa ma gùmagù é cèikî—é, Gà cibwaa nama é pwa na èpà. Grec: Nama é tûu.*

wârimuru'gà, âna o pwacèwii na jè tòo naa goro nyagà cè pé atü cèna maina, â jè tügà naa nanumwiri—â o dau maina jii pwiri!

⁷ O nye ciburà wâru pâ naigé mara èpà na o paari tâjè naa na gòropuu bèeni. Êco na é tojii wà pwi âboro na é popa pwi jè bée naa na naigé bèepwiri!

⁸ «Êkaa na, wiàna majoroé ê îgà, é, âgà, na gà pwa na èpà, â gà tapàgà, â gà tâjii naaiti jiigà. Ba o wâdé ba kâgà, wiàna gà tò naa na *âji wâro, pa caapwi îgà, ma caapwi âgà. Dau pwaée'gà wiàna gà wéaari ê du îgà ma du âgà, â tügà naa na ânye na ticé pwâadèrèè, â gà o pwamaagé còo naawê.

⁹ Â wiàna majoroé ê âraporomeegà na gà pwa na èpà, â gà èrù tâjii. Ba o wâdé ba kâgà, na gà tò naa na âji wâro, pa caapwi âraporomeegà. Dau pwaée'gà na gà wéaari ê du âraporomeegà, â tügà naa na ânye, naa na ére na gà pwamaagé còo naawê.»

¹⁰ «Guwà ipwacôowà pâ, guwà péa ipwatétéri imudi tà ji pwi a cèikî naa goodò! Ba go ina tàwà ê âjupâra pâ: Wà tèpa *angela na rà jèpa wéaarirà, âna rà nye ciburà tâa jaa Caa kôo naanidò napwéretòotù. {

¹¹ Ba wâgo *Pwina naîri âboro, âna go me nau pa-udò tàpé na jèè tiàurà, ma naa tàra ê âji wâro.}

Ucina goro mutô na tiàué

¹² «Guwà jèè tère cai ni:

«Wà pwi jè âboro, âna pwa 100 mutô kêe. Â wiàna tiàu pwi caapwi géè goorà, â é pwa dà? É naaco i 99 mutô, â é pâ nau mudàra i mutô kêe na ia tiàué.

13 Â wiàna é pâmariê, â na pwi tòotù-bà, âna é dau ipwàdéé goo i caapwi mutô, jii ê 99 na rà nye tà tâa. Êkaa na guwà tère bwàti, ba go ina tàwà ê âjupâra pâ:

14 O ipaiwà naa goo wà Caa kàwà† na wânidò napwéretòotù. Ba tàutêe na tiàu cè ji pwi caapwi a cèikî naa goò.»

Pwi a cèikî béégà na é pwa na èpà

15 «Wiàna é pwa {tâgà} cèna èpà wà pwi a cèikî béégà, â gà pâra mariê, â gàu mara pitùra bwàti, â gà paari tée ê èpà kêe. Â wiàna é pitère dàgà, â jèe wâdé, ba gà jèe popaé còobé jii ê èpà.

16 Â wiàna câe caa teregà, â [gà pwa ê pwina wii naa na *Tii Pwicîri]: Gà popa cè caapwi, é, ârailu a cèikî, ma guwà pitùra ma wàé, ba ru mwa *paâjupâra ê pwâra pitùra kàwà.

17 Â wiàna tàutêe na é tèrewà, â gà ina târa diri ê picaatâa. Â nabwé, wiàna [é pitèi ê picaatâa pâ gà âjupâra, â] bwaa tàutêe na é tère, â guwà cibwaa ipacè naa gooé, ba é pâ nau pwacèwii tàpé na càra caa cèikî, ma tèpa *tò mwani wâripû [na rà pwâ ma iau]‡.

18 «Guwà tère bwàti, ba go ina tàwà ê âjupâra pâ: Diri ê pâ muru na guwà papwicîri jii tèpa âboro naani gòropuu, âna wà Pwiduée, wâ napwéretòotù,

† 18:14 Caa kàwà—é, Caa kôo. 18:15 Luka 17:3; Galatia 6.1

18:16 Deutéronome 19.15; Ioane 8.17 ‡ 18:17 Pinaanapô nabibiu kà tèpa cèikî, âna muru na âjimuru. Wiàna wà pwi bééjè na é pwa na èpà, âna tàutêe na é biyé, â âjupâra pâ, o càcaa tâbawêe ê pinaanapô nabibiu kâjè ma wàé. Êco na, napârajè na jè ciburà pwanaurié (côo nee tii 21). Â càcaa pâri ma jè pitèié (côo Mataio 7.1). 18:18 Mataio 16.19; Ioane 20.23

âna é papwicîri mwara. Â êdiri pâ muru na guwà panuâ naani gòropuu, âna wà Pwiduée wâ napwéretòotù, âna é panuâ mwara.»

Guwà pwapwicîri naima!

¹⁹ «Jèpwi mwara: Wiàna tupédu ârailu géé goowà, âna ru caapwi naa goro cè pwina ru pwapwicîri naa goo, â wà Caa kôo na é wânidò napwéretòotù, âna ée mwa naa tàru.

²⁰ Ba wiàna ârailu ma âracié na rà papitirirà ma pitêrerà naa na neeô, â na go wânabibiu kàra.»

Pwi ênawéna na câé caa pwanauri pwi bée

²¹ É medari Iésu wà Pétéru, â é tawèrié pâ: «Pwi Ukai, wiàna é tà ciburà pwa na èpà tòo wà pwi a cèikí béeò, â go pwanaurié tiagoro wiidà? Tiagoro 7?»

²² Â é tòpi tée wà Iésu pâ: «Câgo caa ina tâgà pâ tiagoro 7, é, tiagoro 7 000\$. Gà nye tà pwanaurié taaci.

²³ Ba ê Mwachiri napwéretòotù, âna pwacèwii ni: «É mwa tâa pwi jè ukai. Â, na jè tòotù, â nümee na é tâmogòori ê jèpa kéredi kà tèpa ênawéna kée jècaa.

²⁴ Â é tapoo naa goo pwi jèpwi. Â rà cia me tée pwina jèe too naa goro miliô é kéredi kée, âna pâ miliô*.

²⁵ Â jèe càcaa pâri ma é pitôowâri.

«Â é tûâri wà pwi ukai pâ: “Icurié pwacèwii pwi âboro na ticè tàrù kée. Icuri mwara wâdèe, ma wà

18:19 Maréko 11.24; Ioane 15.7   **18:22** Luka 17.4   § **18:22** 7 000—Grec: 70 fois 7. Ucina co goro nimaro na dau maina.   * **18:24** Pâ miliô—Grec: Dix mille talents. Caapwi talent, âna wâri pwi caapwi âboro naa na 20 naja.

pa èpo kêe, ma ê pâ neemuruê! Icuri diri, ba na pai pitôowâri kêe ê kéredi kêe!”

26 «Êco na wà pwini, âna é tùu jùrué ara pwi ukai, â é i, ma ina têe pâ: “Go ilagà pâ, gà tàpo dàpwicâarigà, ba go mwa nye pitôowâri tâgà diri!”

27 «Â wà pwi ukai, âna é dau meaarié, â é câtura tâjii i kéredi kêe, â é panuâê ma é pâra.

28 «Â nabwé, â é pâra i pwi ênawéna, â ipitiru ma i pwi bée goro wakè na ia é pa jiié ji caapwi mwani atü†. Â é tâjuru pwiibà, â é cérunyee ma ina têe pâ: “Gà piawài, ma gà pitôowâri i mwani kôo!”

29 «Â é tùu jùrué wà pwiibà na araé, ma ina têe pâ: “Go ilagà pâ, gà tàpo pidàpwicâarigà, ba go mwa nye pitôowâri tâgà!”

30 «Êco na tàu tà wà pwini, â é pwa ma tüê naa na karapuu, tapacîri cè pai o mwa pitôowâri kêe diri i kéredi.

31 «Â wà tèpa wakè béeru, âna rà pò goo, â dau èpà tàra‡. Â rà pâra nau piciapwâ tà pwi ukai kàra.

32 «Â é todà i pwi ênawéna bèeni i pwi ukai, â é ina têe pâ: “Gà pé pwi ênawéna na piticèmuru naa googà! Ba ia go câtura tâjii diri i kéredi'gà na po dau maina, ba ia gà me nau po i goodè!

33 Â wâgà mwara na pwiri gà nye gére meaari pwi béegà, wàra pai meaarigà kôo!”

34 «Â é po dau putàmu wà pwi ukai, â é nama tâjuru i pwi ênawéna, ma tòpòé naa na karapuu. Â é

† **18:28** *Ji caapwi mwani atü*—Grec: 100 mwani pwa (deniers). Pai ina wèe pâ, dau kîri awé jii ê kéredi kêe (10 000 talents = 60 000 000 deniers). ‡ **18:31** *Dau èpà tàra—é, Rà po dau pikîri.* **18:34** Mataio 5.25-26

pwa wârimuru têe, tapacîri cè pai o mwa pitôowâri kêe, diri ê pâ kéredi kêe.»

³⁵ [Â é tubanabwé ê ucina bèepwiri wà Iésu, â é ina pâ]: «O ipaiwà pwina é pwa tâgà wà Caa kôo nidò napwéretòotù, wiàna câgà caa pwanauri pwi a cèikî béégà, géé na âji pwâranümagà. Nabwé.»

19

Popai goro piéa ma tapàgà piéa

Maréko 10.1-12

¹ Ûna é ina diri ê pwiibà wà Iésu, â é pâra géé napô Galilée, naa na ére *Judée géé còwâ kâra nairiwâ Ioridano.

² Â wâru pâ âboro na rà pâra wiâê. Â é pwa ma rà wâdé còwâ wà tàpé géé goorà na rà maagé.

³ Â rà me burè wà pâra tèpa *Farasaio, â pwa na rà pwa tûâ têe. Â rà tawèerié pâ: «Gona pwa tàrù, kà pwi jè âboro, naa na ê *Naèà, na é tü tà tô wâdèè? O dà cè majoroé ma é tü têe?»

⁴ Â é tòpi tàra wà Iésu pâ: «Gona câguwà caa pûra ê pwina wii naa na *Tii Pwicîri? Ba jèe wii pâ, naa na autapoo goo, âna é tòpò wà pwi paaò ma wà tô ilàri wà Pwiduée. *Genèse 1.27*

⁵ Â é ina wà Pwiduée pâ: Â géé goo kaa pwiri, âna é panuâ du nyaa ma caa kêe wà pwi paaò, ba na ru pitâa ma wà tô wâdèè. Â, na wàrapwiri, â wàilu âna ru pâra nau caapwi. *Genèse 2.24*

⁶ «Â êkaa, na go ina tàwà pâ: Càcaa mwa caa ârailu âboro, â ru jèe pwacèwii caapwi âboro. Â

guwà cibwaa tipi còwâ ê pwina é jèè piinaimari wà Pwiduée!»

⁷ Â rà tòpi tée wà tèpa Farasaio pâ: «Wiàna wàrapwiri, â gorodà na é ina wà *Moosé pâ, pwa tàrù kà pwi âboro ma é panuâ còwâ tô wâdèe, wiàna é wii ê tii bétapàgà piéa?»

⁸ Â é tòpi tàra wà Iésu pâ: «É naa tàrù tàwà wà Moosé, ba po dau gòò ê pûruwà! Êco na, naa na autapoo goo, âna càcaa wàrapwiri.

⁹ Êkaa na go ina tàwà pâ: Gà cibwaa tũ tà tô wâdàgà na càcaa tô a toomura* (câé caa cîâa jii gâ). Ba wiàna gà tũ tée, â wiàna gà jèu éa còwâ, â gà pâ nau toomura (ba gà cîâa jii tô wâdàgà béaa).»

Pwa pàra tàpé na càra caa éa

¹⁰ Rà ina tà Iésu wà tèpa *câmu kêe pâ: «Wiàna wàrapwiri, â wâdé na ticè piéa!»

¹¹ Â é tòpi tàra pâ: «Ê pwi popai-bà, âna o càcaa wàrapwiri ba kêra diri pâ âboro†. Êco na wà Pwiduée, âna é nama wàrapwiri co naa goo pàra tàpé.

¹² Ba nye pwa pàra tàpé na càra caa éa, ba càcaa pâri, géé na aupitèparà. Â pwa pàra tàpé na càcaa pâri ma rà ipwénaî, géé goro é pwina rà pwa naa na naiirà wà pàra tèpa âboro‡. Â pwa pàra tàpé na càra

---

19:7 Deutéronome 24.1–4; Mataio 5.31   **19:9** Mataio 5.32; 1 Korénito 7.10–11   * **19:9** Gà cibwaa tũ tà tô wâdàgà... é, Gà cibwaa tũ tà tô wâdàgà, êco wiàna tô ilàri na ia pwicîri ma gàu piéa.   † **19:11** Grec: Càcaa êdiri pâ âboro na pâri ma rà tòpi é pwiibà.   ‡ **19:12** 2e phrase—Na nyamanya kà pàra tèpa âboro napwiri, âna wà tèpa âboro bèepwiri (na ina goorà pâ eunuque), âna pitòrigarà ba na rà piènewéna kà tô ilàri ukai.

caa éa goro *Mwaciri napwéretòotù. [Ba nùmarà na rà piênawéna bwàti kà Pwiduée.] Â wà pwina pâri târa ma é tòpi pwâratùra-bà, â wâdé na é tòpi!»

É pwényunyuâari nyi nari èpo

Maréko 10.13-16; Luka 18.15-17

¹³ Géé na càùé, âna rà medari Iésu wà pàra tèpa âboro. Â rà cia me tée ê nyi nari èpo kàra, ba na é tòpò îê naa gòrà ma pwapwicîri ba kàra. Êco na wà tèpa câmu kêe, âna rà pwa i tèpa âboro, ma pacoora.

¹⁴ Êco na é ina târa wà Iésu pâ: «Guwà naaco nyi tèpa nari èpo, ma rà medario! Guwà cibwaa pacoora! Ba napwa ê Mwaciri napwéretòotù, âna o kàra é pâ âboro na rà wàra ê nyi nari èpo.»

¹⁵ Â é tòpò îê Iésu naa gò nyi nari èpo, [â é *pwényunyuâarirà]. Â géé na càùé, â é pàra géé na ére bèepwiri.

Pwi âboro na po dau pwa neemurué

Maréko 10.17-31; Luka 18.18-30

¹⁶ Ûna bwaa gére wàrapwiri, â é nye tèepaa kaa wà pwi jè âboro èpo dopwa, â é tawèeri Iésu pâ: «Pwi a pwa pupûra, dà cèna go pwa cèna o wâdé, ba na o tâa tôo é *wâro dâra gòiri jaa Pwiduée?»

¹⁷ Â é tòpi tée wà Iésu pâ: «Gorodà na gà tawèerio goro é pwina wâdé? Nye caapwi co wà Pwina é wâdé. Â wiàna nùmagà na tâa tâgà é *âji wâro, â gà pitère dâra é pâ Naèà kêe.»

¹⁸ Â é ina tée wà pwiibà, pâ: «Gona dà é pâ naèà kêe?»

Â é tòpi têe wà Iésu pâ:

«Gà cibwaa tètàmwara âboro;
Gà cibwaa toomura (gà cibwaa cîâa jii tô wâdàgà,
é, wà pwi éagà);

Gà cibwaa mura;

Gà cibwaa ina cè popai na pwâ, naa goo cè pàra
âboro§.

¹⁹ Gà papwicîri du nyaa ma caa'gà; *Exode*
20.12-16

Gà meaari tèpa âboro* pwacèwii ê pai pimeaarigà
côwâ.» *Lévitique 19.18*

²⁰ Â é tòpi têe wà pwiibà, pâ: «Êdiri pâ naèà-bà, âna
go jèe pitêre dâra kaa. Â o dà cèna go pwa mwara?»

²¹ Â é tòpi têe wà Iésu pâ: «Wiàna nûmagà na nye
po wâdé bwàti ê pâ tûâ'gà na ara Pwidueé, â gà
pâra, â gà nye icuri kaa diri ê neemurugà, â gà
naa é mwani wâri wèe tà tàpé na ticè kàra. Ba na
wàrapwiri, âna o pwa cè wâdé'gà† naa jaa Pwidueé.
Â gà me wiâô.»

²² Â wà i pwi âboro, âna é po dau pikîri, ba po dau
pwa neemuruê. Â é pâra.

Pai tò naa na Mwachiri

²³ Â é ina wà Iésu tà tèpa câmu kêe pâ: «Guwà têre
bwàti, ba go ina tàwà é âjupâra pâ: Wà pwi âboro na

---

§ **19:18** Gà cibwaa ina cè popai na pwâ... Pai ina wèe pâ, gà cibwaa
wàrapwiri naa na aupitèimuru. **19:19** Exode 20.12-16; Lévitique
19.18 * **19:19** Tèpa âboro—Grec: Pwi âboro na é tàmwiinyabwerigà, é,
pwi jèneregà. † **19:21** Cè wâdé'gà—Rà ina mwara wà tèpa ijiao pâ:
Neapiâ'gà.

dau pwa neemuruê, âna dau pwacoé târa ma é tò naa na Mwaciri napwéretòtù.

24 Gona ê kaamela‡, âna pâri ma é tò na ê pwêe goro kaju§? Bwa, pwacoé! Â go ina tàwà pâ: Wà pwi âboro na dau pwa neemuruê, âna mwa nye dau pwacoé têe awé, ma é tò naa na *Mwaciri kà Pwiduée.»

25 Â rà nye po dau pò wà tèpa câmu kêe, â rà ina pâ: «Â gona wàilàpà cè pwina o pâriê ma é udò [ma tâa têe ê âji wâro]?»

26 Â é niârirà wà Iésu, â é ina tàra pâ: «Naa goo wà tèpa âboro, âna càcaa pâri. Êco na, diri kaa ê pâ muru, âna pâri wà Pwiduée.»

27 Â é tòpi têe wà Pétèru pâ: «Gà côo! Wàibà, âna bà jèe nye po panuâ diri, ba na bà pâra wiâgà ma bà tèpa câmu'gà. Â gée goo pwiri, â o dà cèna bà tòpi?»

28 Â é tòpi tàra wà Iésu pâ: «Wàépwiri. Â guwà tère bwàti, ba go ina tàwà ê âjupâra pâ: Ée mwa tòotéri ma âmuê diri ê pâ namuru wà Pwiduée. Â, na pwi tòotù-bà, âna wâgo, *Pwina naîri âboro, âna go o mwa tâa gò ê autâa kôo, naa na pai maina ma muugère kôo. Â wâguwà na pâra wiâô, âna guwà o tâa gò ê pâ 12 autâa, ba na guwà pitûâ kâra ê 12 wâao *Isaraéla.

29 «[O mwa wâru pâra] tàpé na rà o panuâ pwârâwâ ma aupwanapô kâra, [ba na rà pâra wiâô. Â rà o cau panuâ] tèpa aéjii kâra, ma wà pa naigé

---

‡ 19:24 *Kaamela—Chameau*. Pai ina wèe ni pâ, ê macii na po dau maina. § 19:24 *Kaju—Aiguille*. Rà ina mwara wà tèpa ijiao pâ: *Do*. 19:26 Job 42.2 19:28 Mataio 25.31; Luka 22.30; Auinapàpàri 3.21

kàra, ma du nyaa ma caa kàra, ma èpo kàra, goodò. [Â wà diri tàpé na rà wàrapwiri] âna rà o mwa cau tòpi cè muru na piwéna awé, na dau maina ma dau wâru! Â jèpwi mwara, âna wà Pwiduée, âna ée mwa naa tàra ê wâro dâra gòiri jaaé.

³⁰ Wâru tàpé na rà pábéaa nabà, na rà o mwa caa pwicò widàuru. Â wâru tàpé na rà pwicò nabà, na rà o mwa caa pábéaa widàuru.»

20

Ucina goo tèpa wakè na ipaiwà pai wârirà

¹ [É ina mwara wà Iésu pâ]: «É *Mwaciri napwéretòotù, âna pwacèwii mwara ê pwini:

«É mwa tâa wà pwi apooro nadipâa, âna é mwa còobé na bwaa dâuru naa na aupwa jèna, ba na é mudàra cè tèpa wakè kèe.

² Â é pâmari pàra tàpé, â rà jèe pitêrerà pâ, na ê wârirà, âna wâri wàra caapwi tòotù goro wakè*. Â é panuârà pâ naa na aupwanapô.

³ Wâpâ gòro 9 ineretòotù dâuru, â é còobé mwara naa na aupwa jèna. Â é côo† pàra tàpé na nye ticè na rà pwa.

⁴ Â é ina tàra pâ: “Tàpéebà! Guwà pâra mwara, nau wakè na i aupwanapô kôo, â go mwa nye naa cè wâriwà cèna pâri.”

19:30 Mataio 20:16; Luka 13:30 * **20:2** Wâri wàra caapwi tòotù goro wakè—Grec: *Caapwi mwani pwa (denier)*. Ipaiwà é mwani na é naa tàra naa na pâ nee tii 9,10,13. † **20:3** Côo—Rà ina mwara wà tèpa ijiao pâ: *Niâ gò*.

5 «Â rà pâra. Â wà pwiibà, âna é còobé còwâ na po gopaé, â é popa me mwara pàra tèpa wakè. Â ipaiwà mwara na âracié ineretòotù na càuru ija.

6 «Â nabwé, â é còobé mwara, wâpâ gòro 5 ineretòotù, â é pâmari pàra tàpé mwara na rà nye tàgére pitabéaa cùu‡. Â é tawèerirà pâ: “Tàpéebà, gona guwà nye tàgére pwa dà? Nye ticè cèna guwà pwa?”

7 «Â rà tòpi tée pâ: “Wàrapwiri, ba nye ticè cè pwina é popabà ma bà wakè.”

«Â é ina tàra pâ: “Wâguwà mwara, guwà pàra nau wakè na aupwanapô kôo.”

8 «Â pâ nau bàrane, â é ina tà pwi caa kâra wakè kêe pâ: “Gà todà me tèpa wakè, â gà piwârirà jècaa. Â gà mara wâri tàpé na ia rà pwicò goro wakè, â gà mwa tubanabwé naa goo tèpa mara wakè.”

9 «Â wà tàpé na ia rà mwa wakè pwicò, âna rà mara me. Â rà tòpi wârirà—wâri wàra caapwi tòotù goro wakè.

10 Ûna rà còo pwiri wà tàpé na ia rà mara tapoo wakè, â rà tà niimiri pâ, ‘Wâdé, ba jè o tòpi cèna piwéna!’

«Êco na rà nye tòpi mwara wârirà, na wâri wàra caapwi tòotù goro wakè, pwacèwii tèpa wakè pwicò.

11 Â rà putàmu naa goro i pwi apooro aupwanapô,

12 â rà ina tée pâ: “Wà tàpéeni, âna rà mwa tèepaa pwicò, â caapwi ineretòotù co na rà wakè na, â

‡ 20:6 *Pitabéaa cùu—Traîner, flâner, errer.* 20:8 Lévitique 19.13; Deutéronome 24.15

gà nama ipaiwà ê wâribà! Na wàibà, na bà wakè bamwara tòotù ma cîribà tòotù!”

¹³ «Â é tòpi tà pwi jè ârapàararà wà i pwi apooro aupwanapô. Â é ina têe pâ: “Pwi béeò, gà cibwaa niimiri pâ go piwâmigà§. Ba ia ju jèe nye pitêreju naa goro i wârigà.

¹⁴ Gà popa mwani'gà, â gà pâra. Ba nûmoo na go naa tà tàpé na rà pwicò'gà, cèna ipaiwà ma wâgà.

¹⁵ Nye pwa tàrù kôo ma go pitûâ naa goro mwani kôo. Cina gà piboo na go pwa na wâdé tà pàra tàpé?”»

¹⁶ [Â é tubanabwé ê ucina bèepwiri Iésu, â é ina pâ]: «Wà tàpé na rà pwicò, âna rà o mwa pâbéaa. Â wà tàpé na rà pâbéaa, âna rà o mwa pwicò. Nabwé.»

É jèu ina mwara pai bà ma wâro còwâ kèe

Maréko 10.32-34; Luka 18.31-34

¹⁷ Rà bwaa nye gére too naa *Iérusaléma wà Iésu ma wà tèpa 12 a *câmu kèe. Â, na rà gére pâra, â é poparà iti, â é ina tàra pâ:

¹⁸ «Guwà têre. Nabàni, âna jè too naa Iérusaléma. Â naawê, âna o panuâô, wâgo *Pwina naîri âboro, tà tèpa caa kà tèpa pwa *ârapwaailò, ma wà tèpa *dotée goro ê Naèa. Â rà o mwa tèio tiagoro na o tètâmwaraô.

¹⁹ Â rà o panuâô tà tàpé na càra caa tèpa *Juif. Â wàilà, âna rà o piècaario. Â rà o pâdio goro ubati, â rà o tanamiriô naa goro *kurucé, tiagoro pai bà

---

§ 20:13 *Piwâmi (é, ipawâmi, ipaûmi, ipaômi)–Tromper.* 20:16
Mataio 19.30; Maréko 10.31; Luka 13.30 20:18 Mataio 16.21,
17.22-23

kôo. Êco na, naa na béâracié kâra tòotù géé na càùé, âna go o mwa wâro cômâ géé na aubâ.»

Wâdé na jè tèpa âboro kîri

Maréko 10.35-45

²⁰ Géé na càuru pwiri, â rà medari Iésu wà tô wâdâ Zébédée, ma wà tupédu naîê. Â é tùu jùrué araé wà tôoni, ma é ilari jiié jè muru.

²¹ Â é ina tée wà Iésu pâ: «Dà cèna nûmagà goo?»

Â é tòpi tée pâ: «[Bâ tâmogòori pâ] gà mwa tâa gòro autâa'gâ, na Mwaciri'gâ, ma pitûâ naa goo diri. Â wâdé na gà nama ru tâa goro du jèneregà wà tupédu naîô bèeni—pwi jèpwi naa gòro âji îgâ, â pwi jèpwi naa gòro aèmwü'gâ?»

²² Â é ina tà i tupédu aéjii wà Iésu pâ: «Câgàu caa tâmogòori ê pwina gàu ilari. Gona nûmau na gàu wâdo ê na wârado na go o wâdo? [Pâri ma gàu tòpi mwara ê pâ aré ma tòina kôo?]

Â ru tòpi tée pâ: «Akaé, o pâribu.»

²³ Â é ina tàru pâ: «Ûu kaa, gàu o wâdo na wârado bèepwiri go wâdo. Êco na o càcaa wâgo na go pitûâ pâ, wàilàpà na o tâa gòro âji îô, ma gòro aèmwü kôo. Â nye wàco Caa kôo, na é jèe nye pwabwàti ê autâa bèepwiri, ba kà pàra tàpé na é nye pitòrigarirà.»

²⁴ Ûna rà tère ê pwâratùra bèepwiri wà tèpa 10 a câmu béeru, â rà putâmu naa goo tupédu aéjii bèepwiri.

²⁵ Â é todàra wà Iésu, â é ina tàra pâ: «Guwà còo, naa jaa wà tàpé na càra caa tèpa âboro kâ Pwidiúé*,

20:21 Mataio 19.28; Luka 22.30   **20:22** Mataio 26.39; Ioane 18.11

20:25 Luka 22.25-26   * **20:25** Naa jaa wà tàpé... Grec: Naa jaa pâ

âna wà tèpa ukai, âna rà pitûâ†, ba na rà còogai tèpa âboro. Â wà tàpé na rà imaina, âna rà pwa kûu tàra. [Â rà niimiri pâ dau pwamuru naa goorà.]

²⁶ Â naa goowà, âna o càcaa wàrapwiri. Ba wà pwina nùmee na é pwi âboro imaina, â wâdé na é pâ nau piâboro kîri kàwà.

²⁷ Â wà pwina nùmee na é pitûâ kàwà, âna wâdé na é piâboro kîri kàwà.

²⁸ Wâdé na guwà pwacèwiiio, wâgo Pwina naîri âboro. Ba câgo caa me, ba na guwà piâboro kîri kôo. Go me, nau piâboro kîri kâra pâ âboro. Â go me, ba na go panuâ é wâro kôo, ba na go wâri ma tipi pâ âboro na wâru.»

É nama ru niâ tupédu a bwi

Maréko 10.46-52; Luka 18.35-43

²⁹ Rà còobé géé na càuru pai pâra kàra naa Iériko wà Iésu ma wà tèpa câmu kêe. Â dau wâru tèpa âboro na rà pâra wiârà.

³⁰ Pwa tupédu a bwi na ru tâa bàra naigé, â ûna ru tère pâ é tèepaa wà Iésu, â ru nye tà tomara too pâ: «{Pwi Ukai,} *Pwina naî Davita, gà meaaribu, â gà pitu tâbu!»

³¹ Â rà kànariru é pâ âboro, ba na rà pacooru. Êco na ru mwa nye dau to too kaa burà ina pâ: «Pwi Ukai, Pwina naî Davita, gà meaaribu, â gà pitu tâbu!»

³² Â é têreru wà Iésu, â é coo, â é tomara too pâ: «Dà cèna pwina nùmau goo? Dà cèna pâri ma go pwa ba kàu?»

---

† **20:25** *Pitûâ*—Rà ina mwara wà tèpa ijiao pâ: *Ipâdipopai*. **20:26**
Mataio 23.11; Maréko 9.35 **20:28** Luka 22.27; Filipi 2.7

³³ Â ru tòpi têe pâ: «Pwi Ukai, na gà tàpiri du âraporomeebu ma bu niâ.»

³⁴ Â é dau meariru Iésu, â é tu naa goro i du âraporomeeru. Â ru jèe nye niâ kaa, wàra béaa. Â tapoo na tòotù bèepwiri, â ru nye pâra wiâ Iésu kaa.

21

É tò naa Iérusaléma wà Iésu

Maréko 11.1-24; Luka 19.28-48; Ioane 12.12-19

¹ Rà bwaa gére pâra dâra *Iérusaléma wà Iésu ma wà tèpa *câmu kêe. Â rà pâmwünyabweri Bethfagé, ê village na wâmwünyabweri ê gòrojaa Élaio*. Â é mara panuâ pâ du ârailu a câmu kêe wà Iésu.

² Â é ina tàru pâ: «Gàu pâra naa na village bèepwiri na tâa béaa kâjè. Â gàu o pâmari naawê é jè buriko, na tòoe goro utâpwe, ma é naiê. Â gàu tipiru, â gàu poparu me tôo.

³ Â wiàna rà tawèeriu goro cèna gàu pwa, â gàu tòpi tàra pâ, na gàu poparu pâdari wà Pwi Ukai, â rà o panuâru.»

⁴ Ê pai pwa wèe bèepwiri, âna tèepaa, ba na pacoo i pwi ia é ina wà Pwiduée, na é naigé mee pwi péroféta kêe, pâ:

⁵ *Gà ina târa ville Iérusaléma, pâ:*

*“Gà côo, co tô ilâri *Siona,
é me dàgà wà Pwi Ukai'gà!*

Dau moo pwâranümee,

ba é me na tàbwàti.

É tâa gò buriko,

---

* **21:1** Gòrojaa Élaio—Mont des Oliviers.   **21:5** Zakarie 9.9

*ma nari buriko,
macii na é pa nakake.”*

Ésaïe 62.11; Zakarie 9.9

⁶ Â ru pâra i tupédu a câmu, â ru pwa diri ê pwina é ina tàru wà Iésu.

⁷ Â ru dàti me i nyaa kêra buriko bau i naîê, â ru tòpò pâ ârabwée kàru naa gòru. Â é mwa tâa gò [i nari buriko] wà Iésu, â é papâraê.

Rà pwamainaê tèpa âboro

⁸ Wâru ê pâ âboro na rà pòpwara béaa kêe naa gòro naigé é pâ ârabwée kàra, [ba na rà pwamainaê]. Â wà pâra tâpé, âna rà tépàgà îri upwâra na bwùu, â rà tòpò wii naigé.

⁹ Â wâru pâ âboro na rà pâbéaa ma rà pwicò kà Iésu. Â rà cau tomara too pâ:

«Hosana ma ipwamaina
tà *Pwina naî Davita!
Cidòri nyuâa pwi âboro,
na é me naa na nee Pwi Ukai!

Psaume 118.26

Hosana ma cidòri!
Pwamaina Pwi Ukai
na é wâdòiti awé!»

¹⁰ Ûna é tèepaa pâ naa Iérusaléma wà Iésu, â po dàpàgà târa diri é pâ âboro na ville, â rà pitawèerirà pâ: «Wàilàapà pwi âboro bèeni?»

¹¹ Â rà tòpi tàra pâ âboro na rà pâra wiâê, pâ: «Wà Iésu, géé Nazareth wâ Galilée. Wàé kaa i pwi *péroféta [na ia jè tapaciê].»

É pacòobé tèpa pi-icu

12 É tèepaa pâ naa na *Wâra pwapwicîri wà Iésu, â é pacòobé tèpa gére pwa jèna, géee na [gòroigé kâra] Wâra pwapwicîri. Â é pugòboori ê pâ taapà naa goo tèpa pitòotéri mwani, ma ê pâ autâa kà tàpé na rà pi-icu marü†.

13 Â é ina tàra pâ: «É ina wà Pwiduée naa na *Tii Pwicîri, pâ: *O mwa ina goo ê wâ kôo, pâ, wâ târa pwapwicîri. Ésaïe 56.7* Êco na wâguwà, âna guwà gére pwa ma aucârü kà tèpa mura!»

14 Géee na càuru pwiri, â wâru tàpé géee goo tèpa bwi ma tèpa bee, na rà medari Iésu naa na Wâra pwapwicîri, â é nama tiâu maagé kàra.

15 Â wà tèpa caa kà tèpa pwa *ârapwaaìlò, ma wà tèpa *dotée goro ê Naèà, âna rà côo ê pâ muru bèepwiri na é pwa wà Iésu—muru na wâdé, na jè pò goo. Â rà côo mwara pâ èpo, na rà géere uu naa na Wâra pwapwicîri ma ina pâ: «Hosana! Pwamaina Pwina naî Davita!»

Â rà putâmu naa gooé wà tèpa pitûâ-bà,

16 â rà ina tée pâ: «Pwiibà, wànau, câgà caa tère ê pwina rà géere ina pâ èpo bèeni?»

Â é tòpi tàra pâ: «Akaé. Â câguwà caa mu pûra ê auwii goo, na wâna Tii Pwicîri? Ba jèe wii pâ:

21:12 Ioane 2.13-22 † **21:12** *Tàpé na rà pi-icu marü*—Wà tèpa Juif na rà wâro na é pâ napò na tâiti, âna rà mu me naa na Wâra pwapwicîri wà Iérusaléma. Â rà wâri ê pâ macii târa pwa ârapwaaìlò. Â rà tòotéri mwara ê mwani târa bépitu, ba papwicîri naawê, ê mwani kà tèpa Roma. Â wà tèpa pi-icu macii ma wà tèpa pitòotéri mwani, âna rà pa mwani goo pwiri. **21:13** Ésaïe 56.7; Jérémie 7.11

21:16 Psaume 8.3

*Gà nama rà pwamainagà
pâ èpo ma nari èpo.»*

Psaume 8.3

17 Â é pâra jiirà wà Iésu, â é còobé géé na ville ma é pâra naa na village Bétani. Â é mwa puu wê.

É pinajajai upwâra wâi

18 Na dàuru kêe, na bwaa dàuru, â é wâjué me naa na ville wà Iésu. Ûna é pâmwünyabweri i ville, â é copwa.

19 Â é côo jè *upwâra wâi naa bàra naigé. Â é pâra nau coo goo, êco na nye po dooé co‡. Â é pinajajaié, ma ina pâ: «O câgà mwa caa pwâ dâra gòiri!»

Â é nye mwari kaa.

20 Ûna rà côo i upwâra wà tèpa câmu kêe, â rà po dau pò, â rà ina tée pâ: «Gorodà na é nye awài goro mwari kaa?»

21 Â é tòpi tàra wà Iésu pâ: «Guwà tère bwàti, ba go ina tàwà é âjupâra pâ: Wiàna guwà cèikî, â wiàna câguwà caa pidumapié, â o pâri ma guwà pwa é pwina go pwa târa i upwâra bèeni. Â pâri mwara ma guwà ina târa é jaa bèepwiri pâ: “Gà boo naa nawia!” Â o nye wàra.

22 «Â wiàna guwà pwapwicîri târa ilari é jè muru, â na guwà cèikî naa goo, â ée mwa pacoo wà Pwiduée.»

---

‡ 21:19 *Po dooé co*—Ité na ticè pwâra pwi wâi bèepwiri, ba du ârailu pàara na naja na rà tòpò pwêe pâ upwâra wâi. Pwiri ucina goo é Ba Isaraéla. Côo *Upwâra wâi* naa na Neeremuru (*Vocabulaire*) naa pwâadâra tii. 21:21 Mataio 17.20; Luka 17.6; Ioane 14.12; 1 Korénito 13.2 21:22 Mataio 7.7–11, 18.19

*É patêre tèpa pitûâ kà tèpa Juif
Maréko 11.27-12.12; Luka 20.1-19*

23 É tò naa na Wâra pwapwicîri wà Iésu, â é pacâmuri pâ âboro.

Â wà tèpa caa kà tèpa pwa ârapwailò, ma wà tèpa pitûâ, âna rà me burée, â rà tawèerié pâ: «Wàilàapà na naa tàrù tâgà, ma gà pwa ê pâ muru na gà pwa? Wàilàapà na cùrugà?»

24 Â é tòpi tàra pâ: «Wâgo mwara, âna go bwaa nama tawèeriwà goro ji caapwi muru. Â wiàna guwà tòpi tôo bwati, â go mwa ina tàwà pwi a naa tôo tàrù ma go pwa. Wâéni:

25 Wàilàapà na naa tàrù tà Ioane ma é *piupwaa? Wà Pwiduée, é, wà tèpa âboro?»

Â rà dau pitùra goo, â rà pi-ina tàra pâ: «Wiàna jè tòpi pâ: “Tàrù gée jaa wà Pwiduée” â ée mwa ina tâjè pâ: “Â gorodà na câguwà caa cèikî naa goo é pwina é ina tàwà wà Ioane?”

26 Â wiàna jè tòpi tée pâ: “Tàrù gée jaa tèpa âboro co” â géewê, âna jè ipwacôjè goo tèpa âboro na rà cèikî naa goo Ioane!»

Ba rà cau cèikî ba gòo wà tèpa âboro pâ é pwi péroféta [na é pame ê popai gée jaa wà Pwiduée].

27 Â wà tèpa pitûâ, âna rà tòpi tà Iésu pâ: «Îi, câbà caa tâmogòori.»

Â é ina tàra wà Iésu pâ: «Â wâgo mwara, âna o câgo caa ina tàwà pâ, wàilàapà na naa tàrù tôo ma go pwa ê pwina go pwa.»

Ucina goro tupédu aéjji

28 [É pwa ucina tàra wà Iésu pâ]: «Guwà têre cai ni:

«Rà mwa tâa wà pwi jè âboro ma tupédu naîê. Â é ina tà pwi jèpwi pâ: “Pwina naîô, gà pâ nau wakè na aupwanapô nabà.”

29 «Â é tòpi têe pwini pâ: “Tàutôo.”

«Êco na, gée na càùé, âna é pinünüma naa goo i pai tòpi kêe têe. Â é nye pâra nau wakè na aupwanapô.

30 «Â é ina wà caa kàru tà pwi jèpwi pâ: “Pwina naîô, gà pâ nau wakè na aupwanapô nabà.”

«Â é tòpi têe pâ: “Üu, wâdé co caa. Go o jèe pâra.” Êco na câé caa pâra.

31 «Â wàilàapà na tupéebà, na pwa ê câbawâdé kà caa kàru?»

Â wà tèpa caa kà tèpa pwa ârapwaaìlò ma wà tèpa pitûâ, âna rà tòpi têe, pâ: «Wà pwi a pâbéaa.»

Â é ina tàra wà Iésu pâ: «Guwà têre bwàti, ba go ina tàwà ê âjupâra pâ: [Wà tâpé na guwà tétérirâ—] wà tèpa *tò mwani wâripû, ma wà pa ilàri gòronaigé, âna rà o tâa na autâa kàwà na *Mwaciri kà Pwiduée.

32 Ba é medariwà wà *Ioane Pwi a piupwaa, ba na é paari târa ê Ba *Isaraéla ê naigé na *târù na ara Pwiduée. Â câguwà caa cèikî naa gooé. Êco na wà tèpa tò mwani wâripû, ma wà pa ilàri gòronaigé, âna rà nye cèikî naa gooé. Â, na guwà côo pâ, rà cèikî, â câguwà caa pinünüma naa goo, ma guwà cèikî mwara naa gooé.»

Ucina goo tèpa wéaari nadipâa

33 «Guwà têre jè ucina:

«É mwa tâa pwi apooro nadipâa§. Â é mwa câmi aupwanapô kêe. Â é mwa bariwâri goro ê auba, â é mwa îri pwêe, ba na aucòogai ê pwâra dipâa. Â é mwa bari ê wâ na dau gòri too, ba na aucibèri* wâra ê nadipâa. Â nabwé, â [é niimiri pâ, na é pâra nau ipokâa naa jè napô, â] é wâri pâra tèpa âboro, ba na rà wéaari i na aupwanapô kêe. Â é pâra.

34 «[Paé pâ parui, paé, paé, paé...] tèepaa naa na pâara na o pétâ pwâra dipâa na. Â é panuâ pâ tèpa ênawéna kêe, ba na rà tòpi jii tèpa wéaari nadipâa cè kêe gée goro ê piûnya.

35 Êco na rà pâdi pwi jè ênawéna, â rà pôtâmwara pwi jèpwi, â rà èi pwi béaracié goro atü.

36 Â dau wâru cè pâra tèpa ênawéna na é panuârà pâ mwara. Êco na nye ipaiwà pai pwa kàra tàra.

37 Â géewê, â é panuâ pâ pwi naîê, ba é niimiri pâ rà o papwicîriê.

38 «Ûna rà côo i pwi naîê na é tèepaa pâ, â rà pina tàra pâ: “Wâé kaa pwiri pwina ée mwa pwi apooro i na aupwanapô na cè jè tòtù! Wâdé na jè tètâmwereé cawi, ba na o mwa tà kâjè i na aupwanapô kêe!”

39 Â rà tâjùrué, â rà dàtié còobé jii aupwanapô, â rà tètâmwereé.»

40 Â wà Iésu, âna é tawèeri tàpé na rà gére têre ucina bèepwiri pâ: «Â wiàna é tèepaa me i pwi

---

21:33 Ésaïe 5.1-2 § 21:33 *Nadipâa—Vignoble.* * 21:33 *Aucibèri—Tour de guet. (Cibèri—Surveiller d'en haut.)* 21:38 Mataio 27.18 21:39 Hébéru 13.12

apooro na aupwanapô, â o dà cèna ée pwa tà tèpa wakè bèepwiri?»

41 Â rà tòpi tà Iésu wà tèpa caa kà tèpa pwa ârapwaailò, ma wà tèpa pitûâ, pâ: «Ée mwa pwa na èpà tà tàpé na rà èpà, â ée pòtàmwararà. Â é naa tà pàra tàpé i aupwanapô, ma rà wéaari. Â, na cè pàara na pétâ pwâra nadipâa na, âna rà o mwa naa tée é pwina kêe.»

42 Â é pwa ma ina tàra mwara wà Iésu pâ: «Gona câguwà caa pûra é pwina wii naa na Tii Pwicîri? Ba jèe wii pâ:

*I pwi atü na rà tètâjii
wà tèpa ba wâ,
âna nye wàé kaa pwiri,
i âji êkêe!
[Tàutâra goo
pwi ò kâra wâao!]
Ba nye autûâri kà Pwi Ukai.
Jè pò goo pwényuâa kêe.*

Psaume 118.22-23

43-44 «{Wiàna é tûu cè pwi jè âboro naa gòro pwi atü-bà, â o tadidiri ê naiié. Â wiàna é tûu i pwi atü-bà naa gòro pwi jè âboro, â é câgagaié.} Wàépwiri majoroé ma go ina tàwà pâ: Wà Pwiduée, âna ée pa jiiwà [ê aupwényunyûâri kâra] Mwaciri kêe. Â ée naa târa cè jè Ba, cèna ée mwa naa cè pwâra wakè kà tèpa âji naîri Mwaciri.»

⁴⁵ Wà tèpa caa kà tèpa pwa ârapwaailò, ma wà tèpa *Farasaio, âna rà tâmogòori pâ é tàgére pwa ucina wà Iésu naa goorà.

⁴⁶ Â dau nùmarà na rà tâjùrué. Êco na wâgotàra goro pâ âboro, ba dau wâru tàpé na rà niimiri pâ é pwi péroféta, [pwi a-ipa popai kà Pwiduée].

22

Ucina goro pi-ija maina goro piéa

Luka 14.15-24

¹ Wà Iésu, âna é jèu ina còwâ [tà tèpa pitûâ kà tèpa *Juif] â é ina tàra pâ:

² «Go bwaa piucinari tàwà é *Mwaciri napwéretòotù:

«É mwa tâa pwi jè ukai. Â é mwa pwabwàti é jè pi-ija na dau maina goo pwina naîê, na é piéa.

³ Â é mwa cùru pâ tèpa ênawéna kêe, ma rà todà me tàpé na rà o ija, êco na wà tàpéebà, âna tàutàra dàra me nau ija.

⁴ «Â é mwa cùru mwara pàra tèpa ênawéna nau ina mwara tà tàpéebà pâ: “Go jèe pwabwàti diri. Ba go jèe nama taa é pâ paaci ma macii kôo na patèerà. Â guwà me ma jè pi-ija nyabutùru i piéa!”

⁵ «Êco na càra caa ipacè naa goorà wà tàpé na todàra. Â rà pàra nau pwa jèpa wakè kàra—é pàra naa na aupwanapô wà pwi jèpwi, â é còo mwagacâ kêe pwi jèpwi.

⁶ Â wà pàra tàpé, âna rà tâjùru tèpa ênawéna, â rà tubaèpà tàra, â rà pòtàmwararà.

⁷ Â é nye dau putàmu kaa i pwi ukai. Â é panuâ pâ tèpa ipaa kêe ma rà pòtàmwara tèpa pòroca-bà, â rà cîri ê napô kàra.

⁸ «Â é todà me pàra tèpa ênawéna kêe, â é ina tàra pâ: “Jèe nabwé i utimuru târa piéa, êco na wà i tàpé na ia mara todàra, âna càcaa pâri naa goorà, ba pâ tèpa âboro èpà.

⁹ Guwà pâra diri naa ê pâ napô, â guwà todà me diri pâ âboro na guwà pâmarirà.”

¹⁰ «Â rà pâra wii pâ naigé wà tèpa ênawéna, â rà todà diri tèpa âboro na rà pâmarirà—tàpé na rà èpà, ma tàpé na rà wâdé. Â pâra nau po wâbé i wâra pi-ija.

¹¹ «Â é too wà pwi ukai ma é côo tàpé na rà gére ija. Â é côo pwi âboro na câé caa coona i ârabwée târa pi-ija.

¹² Â é ina tée pâ: “Ico pwi béedò, gà wànau târa pai toome'gà naani, na nye ticé ârabwée'gà târa pi-ija?”

«Â câé caa tâmogòori wà pwini cè pai tòpi kêe.

¹³ «Â é ina tà tèpa ênawéna kêe wà pwi ukai pâ: “Guwà pii du îê ma du âê, â guwà tûê còobé naa na bàutê. Â rà o i ma tòngüru poropwàrà wà tèpa âboro [gée goro pai maagé kàra].”»

¹⁴ [Â é tubanabwé ê ucina bèepwiri wà Iésu, â é ina tàra pâ]: «Âjupâra pâ é todàra pâ âboro na wâru wà Pwiduée êco na o pwâco cè tèpa âboro na é pitòrigarirà. Nabwé.»

Wâripû kà tèpa Roma

Maréko 12.13-17; Luka 20.19-26

15 Na jè tòotù, âna rà ipitiri wà pàra tèpa *Fara-saio, ba na rà imudàra cè pai pwa wèe, ma rà tũ tũ tâ tà Iésu. Â nũmarà na é pitanami goro é pai tòpi tàra kèe.

16 Â rà panuâ pàdarié pàra tèpa *câmu kàra, ma wà pàra tàpé na tâa na ére kà *Héroda. Â rà ina tà Iésu pâ: «Pwi a pwa pupûra, bà tâmogòori pâ gà ina é âjupâra. Ba gà nye picémara ba *tàrù diri é pâ muru, na nũma Pwiduée na jè pwa. Â nye ticè âboro cèna wâgotâgà gooé, â câgà caa pwaké goro âboro*.

17 Â êkaa, na nũmabà na bà tawèerigà pâ: Pwiri wâdé† na jè wâripû tà pwi ukai kà tèpa Roma? É, o càcaa wâdé?»

18 Â wà Iésu, âna é jèe tâmogòori ji ipwa tũ kàra, â é ina tàra pâ: «Tàpéeni, guwà tèpa pwâ! Gorodà na guwà ipawâmiô?

19 Paari tõe cai é mwani wâripû!»

Â rà naa tõe jè mwani atũ.

20 Â é ina tàra pâ: «Naporomee î ma nee î, na wâgòro é mwani bèeni?»

21 Â rà tòpi tõe pâ: «Kà pwi ukai kà tèpa *Roma.»

Â é ina tàra wà Iésu pâ: «Â jèe wâdé, guwà pitôowâri tà pwi ukai kà tèpa Roma é pwina kèe, â guwà pitôowâri tà Pwiduée é kà Pwiduée.»

22:15 Maréko 3.6 * 22:16 Wà Héroda, âna é waké ba kà tèpa Roma, â wâdé tàra ma tèpa âboro kèe é pai wâri mwani wâripû tà tèpa Roma. Napwa naa goo wà tèpa Farasaio, âna càcaa wâdé tàra. Â rà todà tèpa âboro kà Héroda, ba na rà pwa pwârajé tà Iésu. † 22:17 Pwiri wâdé... é, Pwiri pwa tàrù kâjè. Pwiri ina é Naèà kâra Wâra pwapwicîri kà tèpa Juif. 22:21 Roma 13.7

22 Â rà po dau pò wà tèpa tawèerié, â rà panuâê, â rà pâra.

Pai o wâro còwâ kà tèpa bà?

Maréko 12.18-27; Luka 20.27-38

23 Bwaa nye tòotù caapwi, â rà me mwara dari Iésu wà pàra tèpa *Sadukaio. Wàilà, âna jè ditàra pwapwicîri kà tèpa Juif na càra caa cèikí pâ, rà o wâro còwâ wà tèpa bà.

[Â târa ma rà paari pâ rà âjupâra] â rà tawèeri Iésu pâ:

24 «Pwi a pwa pupûra, é jèe ina wà *Moosé naa na é *Naèà pâ: *Wiàna é bà wà pwi âboro, na ticè èpo kêe, â wâdé na é popa tô dàpwà kêe wà pwi jiié, ma ru piéa.* *Deutéronome 25.5* Â, na wàrapwiri, â é naa cè gòobàra pwi a bà.

25 «Â wâdé. Êco na gà jèe niimiri cai ni: Wâjaabà, âna pwa tèpa 7 aéjii. Â é piéa wà pwina ciàra, êco na é bà, â nye ticè èpo kêe. Â pwi a pâ wê, âna ru piéa ma tô dàpwà.

26 Â ipaiwà ma i pwi ciàra, â gée paé, naa goo pwi béâracié, â tèepaa naa goro diri tèpa aéjii na rà po 7.

27 Â gée na càurà diri, â é mwa bàra bà, wà i tô ilàri.

28 [Gà ina pâ] rà o mwa wâro còwâ wà tèpa bà, na jè tòotù. Â wiàna wàrapwiri, â wàilàpà narà, na o pwi éa tô ilàri-bà, na tòotù bèepwiri? Ba rà nye cau tèpa éaé diri! Gà tòpi cai!»

29-31 Â é tòpi tàra wà Iésu pâ: «Guwà pitanami, làpé! [Cina câguwà caa cèikí pâ, rà o mwa wâro

côwâ wà tèpa bà?] Ba câguwà caa tâmogòori ê *Tii Pwicîri, â câguwà caa tâmogòori ê pàtama Pwiduée! Ba wiàna rà wâro côwâ wà tèpa bà, â o càra mwa caa piéa côwâ. Ba rà o wâro pwacèwii tèpa *angela naa jaa Pwiduée. Gona câguwà caa pûra é pwina é ina tàwà goo, wà Pwiduée? Ba é ina pâ:

³² *Wâgo Pwiduée kà *Abéraama, ma Isaaka, ma Iakobo. Exode 3.6* [Pai ina wèe pâ rà nye cau tàgére wâro jaa Pwiduée!] Ba wà Pwiduée, âna cáé caa Pwiduée kà tèpa bà, â é Pwiduée kà tàpé na rà wâro!»

³³ Â rà tère pwiri é pâ âboro na wâru, â rà dau pò goro é pai pacâmurirà kà Iésu.

Naèà na piwéna

Maréko 12.28-34; Luka 10.25-28

³⁴ Ũna rà tère wà tèpa Farasaio pâ é târi pwâ tèpa Sadukaio wà Iésu, â rà pitanaimarirà, ba na rà còo Iésu.

³⁵ Â wà pwi jè ârapàararà, pwi jè *dotée goro é Naèà, âna nùmee na é tú tûâ tà Iésu, â é tawèerié pâ:

³⁶ «Pwi a pwa pupûra, gona dà é pwi naèà na é piwéna, naa na diri é pâ naèà?»

³⁷ Â é tòpi tàra wà Iésu pâ: «Wàéni: *Wâdé na gà meaari Pwi Ukai Pwiduée'gà, géé na diri é pwâranümagà ma wâro'gà, ma aunünüma'gà. Deutéronome 6.5*

³⁸ Wàépwiri é pwi naèà na é dau piwéna naa na diri é pâ naèà.

39 Â wàéni béârailu kâra naèà pwacèwii pwi pâbéaa: *Gà meari tèpa âboro*pwacèwii ê pai pimeaarigà còwâ.* *Lévitique 19.18*

40 «Diri ê Naèà kà Moosé ma ê auina[§] kà tèpa *péroféta, âna cau me gée goro du ârailu naèà bèepwiri.»

Dau pwamuru naa goo pwi Mesia

Maréko 12.35-37; Luka 20.41-44

41 Wà Iésu, âna é ucâri wà tèpa Farasaio na ia rà tâa wê, â é tawèerirà pâ:

42 «Dà cè pai niimiri kàwà naa goo pwi *Mesia, [pwi ukai na guwà tapacîê]? É pwi gòobàra î?»

Â rà tòpi tée pâ: «Ée pwi gòobàra *Davita, [pai ina wèe pâ, é pwi âboro kîri jiié].»

43 Â é ina tàra pâ: «Guwà niimiri cai ni: Wà Davita, ûna dipitirié ê Nyuâaê Pwicîri, âna é ina [goo pwi Mesia] pâ “Pwi Ukai kô”. Âna gorodà?

44 Ba é ina pâ:

Popai kà Pwi Ukai,

Pwi Ukai Pwiduée

na é patùra Pwi Ukai kôo:

“Gà me ma gà tâa ni.

Tâa ni gòro îô étò.

[Go naa tâgà ê pitûâ.

O pwamainagà awé.]

Go nama gà còogai

22:39 Lévitique 19.18; Mataio 7.12 † **22:39** Tèpa âboro—Grec: *Pwi âboro na é tàmwünyabwerigà, é, pwi jèneregà.* **22:40** Roma 13.10;

Galatia 5.14 § **22:40** Auina—Rà ina mwara wà tèpa ijiao pâ: *Ipamogòori.* **22:42** Ioane 7.42 **22:44** Psaume 110.1; Mataio 26.64

tèpa ipaa dàgà.”

Psaume 110.1

⁴⁵ «Ûna é ina pâ, *Pwi Ukai kôo*, âna é tàgére ina wà pwi Mesia. Â wiàna wàrapwiri, â gorodà na guwà niimiri pâ wà pwi Mesia, âna é pwi âboro kîri jiié*? [Bwa, é paari wà Davita pâ wà pwi Mesia, âna é pwi âboro na é piwéna jii diri pàra tàpé]!»

⁴⁶ Â nye ticè na tòpi tée. Â géé na càué, â jèe ipwacoé tà tèpa âboro na rà tawèeri wà Iésu goo cè pàra muru.

23

Cibwaa ipwacèwii tèpa Farasaio!

Maréko 12.38-40; Luka 11.43-46, 20.45-47

¹ Géé na càué, â wà Iésu, âna é patùra tèpa *câmu kée ma wà tèpa âboro na rà tâa wê. Â é ina tàra pâ:

² «Guwà côo, tèpa *dotée goro é Naèà, ma wà tèpa *Farasaio, âna wakè kàra, na rà pacâmuri tèpa âboro goro é *Naèà kà Moosé.

³ «Â wâdé na guwà pitêre dâra diri é pwina rà ina tàwà. Êco na guwà cibwaa ipwacèwiirà, ba càra caa pwa é pwina rà ina tàwà!

⁴ Ba pâ pitûa kàra, âna pwacèwii pâ nakake na dau tòina, na rà nama rà kakeri tèpa âboro. Â tàutàra na rà tu naa goo, goro ji caapwi man-gadaîrà.

---

* **22:45** Grec: *Wà Davita kaa, na é ina gooé pâ 'Ukai', â gorodà na é pwina naîé?*   **23:3** Malachie 2.7-8

⁵ «Êdiri pâ tûâ kàra, âna rà pwa, ba na rà paari tà tèpa âboro [pâ rà pâra wiâra ê pâ tûâ kà Pwiduée]. Ba rà nama pimaina pâ nyi nari atà pwicîri* na tâa gaadaarà, ma wâgoro îrà. Â rà nama gòri ê pâ cûuru ârabwée kàra†.

⁶ Rà nye mudàra taaci ê pâ autâa na tâa béaa, na *wâra pitapitiri ma naa na pâ na aupi-ija maina.

⁷ Â wâdé tàra, na rà pwamainarà wà tèpa âboro, ma ina tàra pâ ‘Pwi ukai’, na diri ê pâ ére aupitapitiri na napô.

⁸ «Â wâguwà, âna guwà cibwaa nama rà pi-ina goowà pâ ‘Pwi ukai’, géé goro na nye caapwi co Pwi Ukai. Â wâguwà, âna guwà cau tèpa aéjii.

⁹ Â guwà cibwaa ina goo cè pwi jè âboro ni gòropuu pâ ‘Caa’‡, géé goo na nye caapwi co pwi Caa kàwà, na é wânidò *napwéretòotù.

¹⁰ Â guwà cibwaa nama rà pitunee tàwà pâ ‘Pwi a pitûâ’, géé goo na nye caapwi co Pwi a pitûâ, âna wà Kériso, pwi *Mesia.

¹¹ Ba wà pwi âboro imaina jaawà, âna wâdé na é

23:5 Exode 13.9; Nombres 15.38–39; Deutéronome 6.8; Mataio 6.1 * **23:5** *Nyi nari atà pwicîri—Phylactères.* Nari atà na pwa goro parawére macii. Â rà tòpò ji noo kâra imwaano na wii naa gò, ê popai géé na Tii Pwicîri. Â rà pii naa gaadaarà, ma wâgoro îrà. Rà wàrapwiri, ba rà niimiri pâ rà pacoo ê autûâri kà Pwiduée na Deutéronome 6.4–9. † **23:5** *Cûuru ârabwée kàra—Wà Pwiduée, âna é tûâri tà tèpa Isaraéla pâ, na rà coona ârabwée, na pwa pé cûuê, naa gòbèrèè, ba na rà pitaniimiri êdiri pâ autûâri kêe.* (Còo Nombres 15.37–41.) ‡ **23:9** *Cibwaa ina...‘Caa’—Câé caa papwicîri jiijè ma jè ina pwiri tà tèpa caa kâjè, é, ukai kâjè. Càcaa wâdé wiàna wà tèpa pitûâ naa na wâra pwapwicîri, âna rà tacoo goojè ma jè dau pwamainarà.* **23:11** Mataio 20.26; Maréko 9.35; Luka 22.26

piâboro kîri kàwà.

¹² Ba wà pwina é ipwamainaê, âna o naaê boo. Â wà pwina é ipakîriê, âna o naaê too.»

É patêre tèpa Farasaio wà Iésu

¹³ É patùra tèpa Farasaio ma wà tèpa dotée goro é Naèa wà Iésu, â é ina tàra pâ: «Guwà ipwacôoco, wâguwà tèpa dotée goro é Naèa ma wâguwà tèpa Farasaio! O dau maina wârimuru kàwà! Ba guwà tèpa ipwacôwârimuru! Ba guwà târi goropwârâwâ târa *Mwaciri napwéretòtù jii é pâ âboro. Câguwà caa tò naa na, â guwà pacoo pàra tàpé na nûmarà na rà tò naa na.

{
¹⁴ «O dau maina wârimuru kàwà! Ba guwà pwa é pâ nyakâra pwapwicîri [ba na jè o niimiri pâ guwà tèpa âboro wâdé]. Êco na, ûna guwà gére wârapwiri, â guwà popa diri jii é pa dâpwà é pâ muru na tâa tàra. Â géé goro kaa pwiri, âna mwa pwa tàwà é wârimuru na dau maina jii é wârimuru kà pàra tàpé.»}

¹⁵ «Guwà tèpa ipwacôwârimuru! Ba guwà itàa pitiri ni gòropuu, ma nawià, ba na guwà pâmari cè pwi caapwi âboro, na é tòpi é pwapwicîri kàwà. Ûna guwà jèe popaé, â guwà pwa ma é pwi âboro na dau èpà jiiwà, na pâri ma é pwa wârimuru, dàra gòiri awé, pwacèwiwà!

¹⁶ «Guwà ipwacôoco! Guwà tèpa bwi, na guwà tòcia naigé tà tèpa bwi. [Ba guwà pitanami

na guwà pacâmuri tèpa âboro goro ê pâ *aupwataâboro.] Ba guwà ina tàra pâ: “Wiàna gà *ipwataâboro co naa goro neere *Wâra pwapwicîri’, â o piticèmururu naa goo, â o pâri ma gà pitanami. Êco na, wiàna gà ipwataâboro naa goro ‘mwani mii na tâa na Wâra pwapwicîri’, â wâdé na gà pwa ê pwina gà ipwataâboro naa goo.”

17 «Guwà tèpa piwârau, ma tèpa wâu! Dà cè pwina dau piâjimuru? Ê mwani mii, é, ê Wâra pwapwicîri? Go ina tàwà pâ: Nye ê Wâra pwapwicîri kaa, na é piâjimuru, ba ére na é tâa wê wà Pwiduée!

18 «Â ipaiwà mwara, wiàna guwà ina pâ: “Wiàna gà ipwataâboro co, naa goro ê aupwa ârapwaaailò, â o piticèmururu naa goo, â pâri ma gà pitanami. Êco na, wiàna gà ipwataâboro naa goro ê *ârapwaaailò na tâa gò, â wâdé na gà pacoo ê aupwataâboro bèepwiri.”

19 «Wà nau? Gona ticè cèna guwà tâmogòori? Dà ê pwina dau piâjimuru? Ê ârapwaaailò, é, ê aupwa ârapwaaailò, na é nama é pwicîri i ârapwaaailò?

20 Guwà còo, wà pwina é ipwataâboro naa goro aupwa ârapwaaailò, âna é ipwataâboro naa goro diri ê pwina tòpò naa gò.

21 Â wà pwina é ipwataâboro naa goro neere Wâra pwapwicîri, âna é ipwataâboro naa goro nee Pwiduée, ba autâa kêe.

22 Â wà pwina é ipwataâboro naa goro neere napwéretòotù, âna é ipwataâboro naa goro autâa pwicîri kà Pwiduée, na é tâdòiti.»

Guwà tèpa pwàniri èpà!

23 «Guwà naa tà Pwiduée ji caapwi géé goro 10, géé goro pâ jèpa arapwüru[§]. [Â nye wâdé.] Guwà ipwacôoco! Ba câguwà caa pâra wiâra é pwina piâjimuru naa na é Naèà—ê âji cèikî naa goo wà Pwiduée, bau ê pai tòmiri tèpa âboro, ma pai meaarirà*. Wâdé na guwà pacoo diri pâ pwiibà, na maina, bau diri é nyi nari naèà na kîri.

24 Guwà tèpa bwi na guwà tòcia naigé tà tèpa bwi! Guwà dàgòtù é ji nari puutâ géé na i wârado, êco na guwà cîdaée é kaamela† na guwà namiri.

25 «Guwà nuwa bwàti gòroigé kâra wârado ma ngapò, â é pwâranümawà, âna nye po wâbé kaa goro é pwina èpà. Ba guwà tèpa iau, â guwà ciburà mudàra é pwina wâdé ba kàwà.

26 Guwà tèpa bwi! Guwà mara nuwa béaa nanaara ngapò, ma é pwéelaa. Â géewê, â ée pwéelaa diri ngapò.

27 «Guwà pâ tèpa pwàniri èpà! Guwà pwacèwii é pâ bwàmu na tâmi ba pwaa gòroigé, â po wâdé pai còo kâjè. Êco na wânigée na, âna pwa duuru âboro ma é pâ muru na wai.

28 Ba guwà tèpa gòmapwa ma guwà *târù na ara tèpa âboro. Êco na wânigée na wâbinyiri, âna guwà tèpa pwâ, ma âboro èpà.

23:23 Lévitique 27.30; Michée 6.8   **§ 23:23** *Gée goro pâ jèpa arapwüru*—Napéaati naa na grec pâ: *Menthe ma aneth ma cumin*. Pai ina wèe pâ, rà pûra tiagoro nyi nari doromuru, ba na rà paari pâ, rà pitère dàra é Naèà.   * **23:23** *Pai tòmiri...ma pai meaarirà*—*La justice et la miséricorde*.   † **23:24** *Kaamela*—*Chameau*. Pai ina wèe ni pâ, é macii na po dau maina. (Còo Mataio 19.24.)   **23:25** Maréko 7.4
23:27 Apostolo 23.3   **23:28** Luka 16.15

Guwà tèpa taa tèpa péroféta!

²⁹ «O dau maina wârimuru kàwà, co tèpa dotée goro ê Naèa ma tèpa Farasaio! Nabàni, âna guwà tòmiri ê bwàmu kà tèpa péroféta ma wà tàpé na tàrù na ara Pwiduée.

³⁰ Â guwà pi-ina tàwà pâ: “Wiàna ina pâ, jè gére tâa na pàara kà tèpa jooorojè, â pwiri câjè caa pòtàmwara pâ péroféta!”

³¹ «Êco na, na guwà ina pwiri, â guwà còoina pâ, guwà nye tèpa âji naî tàpé na rà pòtàmwararà!

³² Â wâdé, â guwà nye tubanabwé ê wakè na rà tapoo wà tèpa jooorowà!

³³ Guwà tèpa nari dòèa! Wà Pwiduée, âna ée mwa pwa wârimuru tàwà dâra gòiri! Â o câguwà caa udò jii!

³⁴ «Guwà tère bwàti, ba go o panuâ tàwà cè tèpa péroféta, ma tèpa tàmanga, ma tèpa pacâmuriwà. Â guwà o tubaèpà tàra. Ba guwà o pâdi pàra tàpé goro ubati, naa na pâ wâra pitapitiri. Â guwà o ipwâri pàra tàpé wii ê pâ napô. Â guwà tanamiri pàra tàpé naa goro upwâra, â guwà pòtàmwara pàra tàpé goro cè jè pai pwa wèe.

³⁵ «Gée goo kaa pwiri, na ée mwa pitèiwà wà Pwiduée, goro ê pai pòtàmwara wàra diri tèpa âboro kêe naani gòropuu—tapoo naa goo Abéla, pwi âboro na é *tàrù; tiagoo Zakaria‡, pwina naî Barakie. Ba guwà§ pòtàmwara Zakaria, naa nabibiu kâra i

---

23:31 Apostolo 7.52   **23:33** Mataio 3.7, 12.34; Luka 3.7   **23:35** Genèse 4.8; 2 Chroniques 24.20-21   ‡ **23:35** Abéla—Còo 2^enote goo Hébéru 12.24. Zakaria—Pwi bénabwé âboro gée goo tàpé na pòtàmwararà naa na Aamwari Béaa (l'Ancien Testament). § **23:35** Guwà—Pai ina wèe pâ, tèpa jooorowà.

aupwa ârapwaaailò, ma i ére na dau pwicîri!

³⁶ Â go nye ina tàwà pâ: Wà Pwiduée, âna ée mwa pwa wârimuru tàwà, wâguwà tèpa âboro nabàni, goro diri ê pâ pwiibà, na rà pwa wà tèpa jojoorowà.»

Pimeaari kà Iésu goo tàpé Iérusaléma

Luka 13.34-35

³⁷ [É ina mwara wà Iésu pâ]: «Nyi wâriwà co tàpé *Iérusaléma! Guwà catâmwara tèpa péroféta na é cùrurà medariwà wà Pwiduée—guwà èi pàra tàpé goro atü, â guwà pôtâmwara pàra tàpé goro cè jè pai pwa wèe. Nye ciburà nümoo na go panaimariwà, pwacèwii jè nyaa kêra ja na é panaimari nyi naîé na aranara itooé. Êco na tàutàwà.

³⁸ Â guwà còo, [go o mwa pâra jiiwà, â] o jèe ticia na è Wâra pwapwicîri kàwà!

³⁹ Â go ina tàwà pâ: O jèe câguwà caa còoô tiagoro ê tòotù na guwà o ina pâ: *Cidòri nyuâa pwi âboro na é me naa na nee Pwi Ukai!* *Psaume 118.26*

24

O mwa tédidiri Wâra pwapwicîri

Maréko 13.1-2; Luka 21.5-6

¹ Géee na càué, â é còobé géee na *Wâra pwapwicîri wà Iésu. Â napwa naa goo wà tèpa *câmu kêe, âna [rà géere picâdiri diri é auba, goo i pâ wâ, â] rà medarié, ba na rà paari tée.

² Â é tòpi tàra pâ: «Guwà còo diri pâ auba bèeni? Âna go ina tàwà è âjupâra pâ: O mwa téura diri. Â o mwa ticè atü na o mwa pitâagòrà too wê.»

Ê pwina o tèepaa na pwâadèrèè
Maréko 13.3-37; Luka 21.7-30, 17.26-37

³ [Gée na càùé] â é tâaboo wà Iésu, naa gòrojaa Élaio. Â rà pâra darié tèpa câmu kêe, âna nye wàilà co ma wàé, â rà tawèerié pâ: «Gà ina tâbà pâ o wiidà cèna o tèepaa ê pwina gà gére ina. Â o dà cè câmu kêe, ma bà o tâmogòori pâ, é pàara na gà o mwa wâjué còwâ na, ma ê cè pwâadàra gòropuu?»

⁴ Â é tòpi tàra pâ: «Guwà ipwacòowà, â guwà cibwaa pwa ma ipa-imwüruwà.

⁵ Ba o wâru tàpé na rà o tèepaa me, â rà o pa é neeô. Â rà o ina tàwà pâ: “Wâgo pwi *Mesia, [*pwi a pa-udòwà]”. Â rà o ipa-imwüru ê pâ âboro na wâru.

⁶ «Â guwà o tère cè airi paa, na wâmwünyabwe, ma jèkutâ goro paa na wâiti. Â guwà cibwaa nama wâgotàwà! Ba o nye mara tèepaa ê pâ pwiibà, êco na o càcaa pâji pwâadàra gòropuu.

⁷ [Â o wâru pâ ipaa pitiri gòropuu.] Ba é pwi jè Ba, âna ru pipaa ma pwi jè Ba. Â wà pwi jè ukai, âna ru pipaa ma pwi jè ukai. Â o pâ nau tèepaa ê pâ copwa na maina, â o gù napuu*, na pâ pàra ére gòropuu.

⁸ Ê pâ na pai pwa wèe bèepwiri, âna o pwacèwii é pàbéaari maagé kâra pitèpa èpo.»

O tubaèpà tà tèpa cèikî

⁹ «[Na pwi pàara bèepwiri, âna] rà o pièpàriwà goodò wà diri ê pâ âboro naa gòropuu. Â rà o tâjùruwà, ma

---

24:5 Mataio 24.23-24; 1 Ioane 2.18   **24:7** Ésaïe 19.2   * **24:7**
Gù napuu—Tremblement de terre. Rà ina mwara wà tèpa ijiao pâ:
Kakürubwaanu.   **24:9** Mataio 10.22

tubaèpà tàwà, tiagoro cè pai pòtàmwarawà, gée goo na guwà tèpa âboro kôo.

¹⁰ «Â o wâru tàpé na rà o panuâ ê cèikî kàra. Â rà o pièpàrirà còwâ wà tèpa ibéerà, ma pi-icurirà còwâ.

¹¹ O wâru cè tèpa *péroféta a pwâ, na rà o tèepaa me, â rà o ipa-imwüru pâ âboro na wâru.

¹² Â ê èpà, âna o dau pimaina too naa na gòropuu. Â gée goo pwiri, na o wâru cè tàpé na o moo ê pimeaari kàra.

¹³ Êco na wà pwina é cimwü tia pwâadèrèè, âna ée mwa pa-udòé wà Pwiduée [ma naa tée ê *wâro dâra gòiri jaaé].

¹⁴ Â o mwa picémara pitiri ê *Picémara Wâdé goro ê Mwaciri [napwéretòtù]. Â rà o tèreê êdiri pâ Ba naa gòropuu. Â gée na càuru pwiri, â o jèè pwâadâra gòropuu.»

O maina pai maagé kà tèpa âboro

¹⁵ «Guwà o pâ nau còo ê capwi† na é tèepaa me—muru na jè miiri, ma jè pwùkùru goo—na ia é inapàparié béaa wà péroféta Daniéla. Â ée mwa tâa na Wâra pwapwicîri kà Pwiduée.»

(Â wà pwina é pûra ni, âna wâdé na é tâmogòori bwàti ê pwini!)

¹⁶ «Â, na pàara bèepwiri, âna wâdé na rà uru naa gòro ê pâ jaa, wà tàpé na rà tâa *Judée!

24:11 Mataio 24.5,24; 1 Ioane 4.1   **24:13** Mataio 10.22   **24:14** Mataio 28.19   **24:15** Daniel 9.27, 11.31, 12.11   † **24:15** Capwi—Destructeur; désolation, mort. Ê pwina tubaèpà târa diri kaa ê muru.

17 Â wà pwina é nao gòroigé jii wâ‡, âna é cibwaa tò còwâ, nau mudàra cè jè muru, wâna é wâ kêe.

18 Â wà pwina é tâa na é na aupwanapô, âna é cibwaa wâjué còwâ naa jaaé, ma é popa cè ârabwée kêe.

19 Au, wârîco! Ba, na é pâ tòotù bèepwiri, âna o po dau pwaée kâra pa ilàri na rà nyarana, ma pa ilàri mwara na rà pa-di é èpo kàra.

20 «Guwà pwapwicîri tà Pwîduée pâ, na é pai uru kàwâ, âna càcaa tèepaa na pàara na èpà napô, ma na *tòotù pwicîri§.

21 Ba, na pàara bèepwiri, âna rà o dau maagé còo wà tèpa âboro. Ba bwaa nye ticè cè pwi jè âboro, cèna é jèe maagé còo wàrapwiri—tapoo gée na autapoo goo é gòropuu, tiagoro nabà. Â o jèe nye ticè cè pwi jè âboro, cèna ée mwa wàrapwiri còwâ cè pai maagé kêe.

22 «Wiàna câe caa niimiri wà Pwîduée pâ é nama piboo é jéuru tòotù-bà, â pwiri o nye ticè cè pwi jè âboro cèna é upa wâro kêe! Êco na é nye niimiri na é nama piboo, wàrapwiri goo wà tàpé na é jèe pitòrigarirà.»

Tèpa 'mesia' na rà tèpa pwâ

23 «Wiàna é ina tàwà cè pwi jè âboro pâ: “Guwà còo! É wâni wà pwi Mesia!” é géepà: “É wâna é ére bèepwiri!” â guwà cibwaa cèikî naa goo.

24:17 Luka 17.31 ‡ **24:17** Nao gòroigé jii wâ—Grec: *Tâa gòrowâ*, ba pwa goro puu, â po bàracaari bwàti, â pâri ma jè pâra gò. Â rà mu nao wê. § **24:20** Na tòotù pwicîri—Naa jaa tèpa Juif, âna pwicîri na rà po pâra na tòotù pwicîri. **24:21** Daniel 12.1 **24:23** Mataio 24.5

24 Ba rà o mwa tèepaa me cè tèpa ‘mesia’ ma tèpa ‘péroféta’ na rà tèpa pwâ. Â rà o pwa ê pâ wakè goro pàtamarà na rà o pò goo wà tèpa âboro, târa ma rà ipa-imwürurà. Â rà ipwadàrapwa mwara ma rà ipa-imwüru tàpé na é jèe pitòrigarirà wà Pwiduee.

25 Â êkaa, na go jèe tàmara ina tàwà ê pâ muru, na o mwa tèepaa!

26 «Â wiàna rà ina tàwà pâ: “Guwà còo, wà pwi Mesia, âna é wâ namaré!” â guwà cibwaa pâra. Â wiàna rà ina tàwà pâ: “Guwà còo, é tà cârû ni!” â guwà cibwaa cèikí naa goo.

27 Ba wiàna go tèepaa boome còwâ, wâgo *Pwina naîri âboro, â [êdiri pâ âboro, âna rà o còo! Ba] o pwacèwii ê âra, na ée pwéelaa, na jè o còo pitiri gòropuu.

28 Ba [pwacèwii na jè mu ina pâ]: “Wâna é tâ tabéaa wê bwaooré, âna é wêe ê macii bà.”»

Pai wâjué me còwâ kà Iésu

29 «Na pâ tòotù-bà, â rà o dau maagé còo ê pâ âboro. Â gée na càuru pwiri, â o tèepaa i pwi ia é ina wà péroféta Isaia. Ba é tàmara ina pâ:

O câé té i tòotù.

O bàutê i parui.

Rà tûu pâ ìricò.

Gùmagù pâ pàaé*.

24:24 Deutéronome 13.2–4; 2 Tésalonika 2.8–9; Auinapàpari 13.13–14

24:26 Luka 17.23–24   **24:27** Mataio 24.37–39   **24:28** Job 39.30; Luka 17.37   **24:29** Ésaïe 13.10, 34.4; Ézékiel 32.7; Joël 2.10, 3.4; 2

Pétéru 3.10; Auinapàpari 6.12–13   * **24:29** *Gùmagù pâ pàaé*—Pai ina wèe pâ, o piaraégò pâ ìricò; é, o gùmagù pâ mwaciri ma tèpa ukai kàra; é, o gùmagù tèpa duée.

Ésaïe 13.10; 34.4

³⁰ «Â géewê, â tèepaa naanidò *napwéretòotù, ê câmu kêra pai tèepaa kôo, wâgo Pwina naîri âboro. Â rà o kêa goro pai wâgotàra diri ê Ba gòropuu. Ba rà o côô, na go tèepaa boome gòro nee, naa na ê pàtàmoo, ma ê pai maina ma muugère kôo.

³¹ Ūna é upi i tutu na maina wà pwi jè *angela, â go o mwa panuâ me tèpa angela kôo, ba na rà panaimari tàpé na go jèe pitòrigarirà pitiri ê gòropuu.»

Câmu goro iri wâi

³² «Wâdé na guwà picòo bwàti, ê câmu kêra ê *iri wâi. Ba, na é tapoo ti, â guwà tâmogòori pâ, ée jèe tèepaa me ê pàara na ucuu i napô.

³³ «Wàrapwiri na guwà côo pâ, gére tèepaa diri pâ câmu na go gére ina, â guwà o tâmogòori pâ, o jèe pacoo diri†.

³⁴ Â go ina tàwà ê âjupâra pâ: [O càcaa gòiri.] Wà pàra tèpa âboro nabà, âna rà o bwaa nye côo pwiri, béaari ê pai o bà kàra.

³⁵ Ba o tiâu ê napwéretòotù ma ê gòropuu; â napwa ê popai kôo, âna o càcaa tiâu.»

Guwà tà tàcî!

³⁶ «Ba nye ticè pwi âboro, cèna tâmogòori cè tòotù ma cè ineretòotù, cèna o tèepaa ê pâ muru bèepwiri.

24:30 Daniel 7.13; Zakarie 12.10; Auinapàpari 1.7   **24:31** 1 Korénito 15.52; 1 Tésalonika 4.16   † **24:33** *O jèe pacoo diri*—Pwiri pai wâjué còwâ kà Iésu, é, pwiri pai tédidiri ê ville Iérusaléma, na pwa na naja 70. (Còo Maréko 13.29.)   **24:34** Mataio 16.28   **24:35** Mataio 5.18   **24:36** Apostolo 1.7; 1 Tésalonika 5.1–2

Ba câbà caa tâmogòori mwara wâgo Pwina naî Pwiduée, ma wà tèpa angela kêe. Â nye wàco Caa, na é tâmogòori.

³⁷⁻³⁹ «Â rà o pò goro pai wâjué còwâ kôo, pwacèwii tàpé na ia rà pò goro i jawé, na ia tûpwùtùru gòropuu, na pàara kà Noa. Ba rà nye tà pi-ija ma wâdo; â rà piéa, ma paéari é pa èpo kàra. Â ticè cèna rà tâmogòori, tèepaa naa goro i tòotù, na é tò naa na i wànga kêe wà Noa. Â é nye tèepaa me kaa i jawé, â cau poparà diri [wàco Noa ma é tâa kêe].

«Â go ina tàwà pâ: O nye ipaiwà mwara, ma é pai tèepaa me còwâ kôo.

⁴⁰ Ba, na pwi tòotù-bà, âna o wà tupédu âboro, cèna ru wakè na aupwanapô. Âna o popa pwi jèpwi, â o naaco pwi jèpwi.

⁴¹ Â o du ârailu ilàri cèna ru tòbiti blé, âna o popa tô jèpwi, â é tà tâa tô jèpwi.

⁴² Guwà tà tàcî, ba o câguwà caa tâmogòori cè pàara, cèna ée tèepaa me còwâ wâna, wà Pwi Ukai kàwà!

⁴³ Guwà tâmogòori cai é pwini: Wà pwi apooro pwârawâ, âna câé caa tâmogòori cè ineretòotù na ée mwa tò naa na wâ kêe, wà pwi a mura, na é me naa ne. Ba wiàna é tâmogòori, â pwiri é pacoóé.

⁴⁴ Wàé kaa pwiri na go ina tàwà pâ: Guwà tà tàcî. Ba go o mwa tèepaa me còwâ, wâgo Pwina naîri âboro. Êco na o câguwà caa tâmogòori cè pàara cèna go o mwa tèepaa na.»

24:37-39 Genèse 6.5-8; Hébéru 11.7   **24:37-39** Genèse 7.21-23

24:42 Mataio 25.13   **24:43** Luka 12.39-40; Auinapàpari 16.15

Pwi ênawéna pwi a pitêre dâra

⁴⁵ «Wàilàapà cè pwi ênawéna pwi a pitêre dâra ma pitòmiriê? Wàéni: I pwi ia é ina tée wà pwi ukai kêe pâ: “Go panuâ tâgà ê wakè bèeni: Gà pa-ija pàra tèpa ênawéna, naa na pàara na o pâri.”

⁴⁶ «Â o dau wâdé ba kà pwi ênawéna bèepwiri wiàna é tèepaa me wà pwi ukai, âna é nye tàgére wakè bwàti!

⁴⁷ Guwà côo, wà pwi ukai, âna ée naa tée ê pitûâ naa goo ê pâ wâdé kêe.

⁴⁸ Êco na, wiàna wà pwi ênawéna, âna é pwi âboro èpà, â é piniimiri pâ, ‘O câé caa nama tèepaa me wà wà pwi ukai.’

⁴⁹ Â é tapoo èi tèpa bée goro wakè. Â é dau ija ma wâdo ma tèpa ipwirié.

⁵⁰ Â, na jè tòotù na câé caa tapacîê, â é nye wâjué me còwâ kaa wà pwi ukai.

⁵¹ Â ée mwa naa ê wârimuru na dau gòo tà i pwi ênawéna bèepwiri, wàilà diri ma pàra tèpa ênawéna, na càra caa *târù. Â rà o i ma tòngüru poropwârà [gée goro pai maagé kàra].»

25

Ucina goo pa 10 èpo ilàri

¹⁻² [É ina mwara wà Iésu pâ]: «Ê *Mwaciri napwéretòotù, âna pwacèwii ni:

«Rà mwa tâa 10 èpo ilàri. Â 5 gée goorà, âna rà tèi bwàti, â 5 gée goorà, âna rà tàpo imwüru. [Â mwa cau todàra diri naa na jè piéa.] Â rà mwa popa é

wâra ânye kâra, ba na rà tapacî pwi a piéa. [Ba ée mwa tèepaa me naa bàrane*.]

³⁻⁴ Wà i pa èpo na ia rà tèi bwàti âna rà me pa i wâra ânye kâra, bau ê bwà kâra jawé. Â wà i pa èpo na ia rà tàpo imwüru, âna rà popa i wâra ânye kâra, êco na ticè jawé târa.

⁵ Â jèe bàrane, â rà cau tèepaa me, naa na pwârawâ kà i tô a piéa, ba na rà tapacîri pwi a piéa. Êco na câe caa tèepaa me wài, â rà cau puu diri. [Rà puu, rà puu, rà puu...]

⁶ «Â nabwé, â po nabibiu kâra ne, â rà nye tère kaa ê pwâra uu, ma pwâratùra, na ina pâ: “Pa èpo! Wàeni i pwi a piéa! Guwà còobé ma jè pâra caraé!”

⁷ «Â rà tàcî wài i pa èpo, â rà pwabwàti i ânye kâra.

⁸ Â wà i pa èpo na ia rà tàpo imwüru âna rà ina tà pa béerà pâ: “Au, jèe ticè jawé târa ânye kâbà! Guwà naa cè jawé, géé goro dàra jawé kàwà.”

⁹ «Â rà tòpi tàra pâ: “Bwa! Pa èpo, jèe càcaa pâri. Guwà itàa wài naa na pwi pwârawâ bèepwiri géé, ma guwà ilari cè jawé.”

¹⁰ «Êco na, na pàara na rà tàgére pâra na, â é tèepaa me i pwi a piéa. Â rà cau pâra diri tèpa âboro ma wà pwi a piéa, naa na wâra piéa. Â wà i pa èpo ilàri na rà tèi bwàti, âna rà pâra wiâê. Â nabwé, â é târi i goropwârawâ.

¹¹ «Napwa naa goo pa èpo na rà tàpo imwüru, âna rà ipwâ. Â rà mwa itàa me. Â rà [cùu

* **25:1-2** Naa jaa tèpa Juif biu, âna é tèepaa me na ne wà pwi apiéa, ba na é cia me tô wâdèe ma wà diri tèpa âboro na todàra, naa jaa pwi caa kêe, ba na ru piéa wê. Â rà cau popa pâ wâra ânye tèpa todàra.

25:11 Luka 13.25-27

i goropwârawâ, ma] ina pâ: “Pwi ukai, tàpiri i goropwârawâ!”

¹² «Êco na é tòpi tàra i pwi a piéa pâ: “Guwà pâra, ba câgo caa tâmogòoriwâ.”»

¹³ [Â é tubanabwé ê ucina bèepwiri wà Iésu, â é ina pâ]: «Guwà tà tàcî, ba câguwà caa tâmogòori cè tòotù, ma cè ineretòotù, na go o mwa tèepaa me còwâ. Nabwé.»

Ucina goo tèpa âracié ênawéna

Luka 19.11-27

¹⁴ [É ina mwara wà Iésu pâ]: «Ê pai pwa goo ê Mwaciri napwéretòotù, âna o pwacèwii ni:

«É mwa tâa pwi jè âboro. Â mwa nümee na é pâra nau ipokâa naa jè napô. Â é mwa todà tèpa ênawéna kêe. Â é mwa panuâ tàra ê tàrù, naa goro diri ê pâ neemuruê.

¹⁵ «Â é jèpa naa tàra jèpa mwani kêe, ba na rà wakèri, wiâra pai tâmogòorirà kêe. Â é naa tà pwi jèpwi 5 miliô mwani mii[†], â wà pwi jèpwi ârailu miliô, â wà pwi béâracié, caapwi miliô. Â nabwé, â é pâra jiiirà.

¹⁶ Â wà i pwi ia tòpi 5 miliô, âna é nye wakèri kaa i pwi ia naa tée, â é pâmari 5 miliô mwani bèrèè.

¹⁷ Â wà i pwi ia naa tée ârailu miliô, âna é ipwacèwii mwara, â é pâmari mwara ârailu miliô bèrèè.

25:12 Mataio 7.23   **25:13** Mataio 24.42   **25:15** Roma 12.6
[†] **25:15** 5 miliô mwani mii...2 miliô...1 miliô—Grec: 5 talents, 2 talents, 1 talent. Caapwi talent, âna pwacèwii wâri pwi caapwi âboro naa na 20 naja.

18 Â napwa naa goo i pwi ia naa têe caapwi miliô, âna é nye tà pwàniri, â câé caa pawakèri. Â é câjipi naa napuu i mwani na ia naa têe.»

Wâdé ba gà pwi a wakè bwàti!

19 «[Paé pâ parui, paé, paé, paé...] Jèe gòiri pai pâra kà i pwi apooro i mwani. Â nabwé, â é pâ nau wâjué me còwâ naa pwârawâ kêe. Â é todà tèpa ênawéna kêe, ma tawèerirà goro i jèpa mwani, na ia é jèpa pâdi tàra.

20 «Â é tòpi têe i pwi jè ênawéna pâ: “Pwi ukai, wàèni i 5 miliô mwani na ia gà naa tôo. Â wàèni 5 miliô mwani ârawakè‡ kôo bèrèè.”

21 «Â é ina têe i pwi ukai pâ: “Po dau wâdé, ba gà pwi a wakè bwàti. Ba gà pitêre dâra naa na nyi muru na kîri, â go mwa naa tâgà cè muru cèna maina. Â gà tòme ma ju pi-ija, ma ipwàdéé naima.”

22 «Â é me wà i pwi béârailu kà tèpa ênawéna, â é ina tà pwi ukai kêe pâ: “Pwi ukai, wàèni i ârailu miliô mwani na ia gà naa tôo. Â wàèni ârailu miliô mwani na go naa dôme.”

23 «Â é ina têe i pwi ukai pâ: “Po dau wâdé, ba gà pwi a wakè bwàti. Ba gà pitêre dâra naa na nyi muru na kîri, â go mwa naa tâgà cè muru cèna maina. Â gà tòme ma ju pi-ija, ma ipwàdéé naima.”

Gà pwi ênawéna na èpà!

24 «Â é me wà pwi béâracié, [â wâgotêe] â é ina têe pâ: “Au, pwi ukai, go nye tâmogòori pâ, gà pwi a putâmu naa goo tàpé na càra caa wakè bwàti. Ba

‡ 25:20 *Ârawakè (é, ère wakè)—Profit, résultat de son travail.* 25:21
Mataio 24.45–47; Luka 16.10

gà pwi a piûnyari ê ârawakè na câgà caa câmi, â gà panaimari ê pwina câgà caa wakèri.

²⁵ Â wâgotôo, ba go péa tubatiâu i mwani'gà. Â go nye tà naapwàniiri. Â wàéni, â gà nye popa cowa.”

²⁶ «Â é tòpi tée wà i pwi ukai kée pâ: “Gà pwi ênawéna na èpà, â gà pwi a pwa ciritàu! Wànau? Gà nye tâmogòori pâ, go piûnyari ê pwina câgo caa câmi, â go panaimari ê pwina câgo caa wakèri.

²⁷ Ûu kaa, â pwiri gà gére tòpò naa na cè wâra mwani i mwani kôo. Ba wiàna gà gére wàrapwiri, â pwiri go o mwa gére pa, bau cè naiê, géé na wâra mwani!”

²⁸ «Â é ina tà tèpa pwàliici kée pâ: “Popa jiié caapwi miliô mwani bèepwiri, â guwà naa tà pwina wâru mwani kée!

²⁹ Ba wà pwina jée pwa tée, âna o jèu âjagò tée cowa. Â o tà tée muru na piédò ma piwéna§. Â wà pwina kîri ê pwina tà tée, âna o nye dàgòtù jiié cowa ê ji dàramuru na tà tée.

³⁰ Â wà pwi ênawéna bèeni [na câé caa wakè] âna piticèmururu naa gooé. Â wâdé na tûê naa na bàutê! Â ée mwa i ma é tòngüru poropwêe [géé goro pai maagè còo kée].” [Nabwé naawê!]

O naaitiri mutô ma nani

³¹ [É ina mwara wà Iésu pâ]: «Go o mwa tèepaa me cowa, wâgo *Pwina naîri âboro, wâna patâmoo ma pai maina ma muugère kôo, ma wà diri tèpa

---

^{25:29} Mataio 13.12; Maréko 4.25; Luka 8.18   § ^{25:29} Piédò ma piwéna—En abondance.   ^{25:30} Mataio 8.12; Luka 13.28   ^{25:31} Mataio 16.27, 19.28

*angela kôo. Â go o mwa tâa gòro autâa kôo [ba na go pitûâ].

³² «Â o panaimari na arao diri ê pâ Ba. Â go o mwa naaitiri ê pâ âboro, pwacèwii pwi a wéaari macii na é naaitiri mutô ma nani*.

³³ Â go o mwa tòpò tàpé na rà pwa ê câbawâdé kà Pwiduée naa gòro îô étò. Â wà pàra tàpé na càra caa pwa ê câbawâdé kêe, âna go o mwa tòpòrà naa gòro aèmwü kôo.

Cidòri nyuâawà ba guwà tòpio!

³⁴ «Â wâgo pwi ukai, âna go o mwa ina tà tàpé na rà tâa gòro îô étò pâ: “Cidòri nyuâawà, ba é *pwényunyûariwà wà Pwiduée Caa! Tòme, naa na Mwachiri kà Caa. Â guwà tòpi [êdiri pâ aupwényunyûari kêe, wâna] ê Mwachiri, na é jèe pwabwâti ba kàwà, gée na autapoo wàra ê gòropuu.

³⁵ Géee goo na, na ia go copwa, â guwà naa uti kôo. Â na ia nûmoo dàra wâdo, â guwà naa wâdoò. Â na ia go pwi pârame, â guwà tòpio.

³⁶ Â na ia piticè ârabwée kôo, â guwà naa ârabwée kôo. Â na ia go maagé, â guwà meario. Â na ia go tâa na karapuu, â guwà me nau caio.”

³⁷ «Â rà o mwa tà tòpi tôo, wà tàpé na rà *târù pâ: “Pwi Ukai, wiidà na bà côogà na gà copwa, â bà naa uti'gà? Ma wiidà na nûmagà dàra wâdo, â bà naa wâdoogà?

25:32 Ézékiel 34.17; Auinapàpari 20.11-13 * **25:32** *Mutô ma nani*—Na pwaa, âna rà tâa naima pâ mutô ma nani. Â, na bàrane, âna naaitirirà, ba pâ nani, âna càra caa pidàpwicâarirà naa goro é moo. **25:35** Ésaïe 58.7

38 Â wiidà na gà pwi pârame, â bà tòpigà? Â wiidà na ticè ârabwée'gà, â bà naa ârabwée'gà?

39 Â wiidà na gà maagé, â bà mearigà? Â na gà tâa na karapuu, â bà caigà? [Wiidà na bà pwa tâgà diri pâ pwiibà?]

40 «Â go o mwa tòpi tàra pâ: “Guwà tère bwàti, ba go ina tàwà è âjupâra pâ: Na diri pâ pàara na guwà pwa è pâ pwiibà tà tèpa aéjii kôo na rà kîri, âna wâgo na guwà pwa tôo.”

Pâra jiio ba câguwà caa tòpio!

41 «Â napwa naa goo tàpé na rà o tâa gòro aèmwü kôo, âna go o mwa ina tàra pâ: “Guwà pâra jiio, ba é tojiiwà wà Pwiduée! Guwà pâra naa na ânye na é nye tà tòo awé, na é jèe ipwabwàti wà Pwiduée, ba kà *Caatana, wà pwi a cicarajè, ma wà tèpa duée kèe.

42 Géee goo na, na ia go copwa, â câguwà caa naa cè uti kôo. Â na ia nümoo dàra wâdo, â câguwà caa naa cè wâdoò.

43 Â na ia go pwi pârame, â câguwà caa tòpio. Â na ia ticè ârabwée kôo, â câguwà caa naa ârabwée kôo. Â na ia go maagé, â câguwà caa meario. Â na ia go tâa na karapuu, â câguwà caa caio.”

44 «Â rà o tòpi tôo pâ: “Pwi Ukai, wiidà na câbà caa pitu tâgà? Wiidà na gà copwa ma nümagà dàra wâdo, ma gà pwi pârame, ma na ticè ârabwée'gà? Â wiidà na gà maagé, ma gà tâa na karapuu?”

45 «Â go o mwa ina tàra pâ: “Go ina tàwà è âjupâra pâ: Na diri è pâ pàara na tàutàwà na guwà pitu tà

tèpa aéjii kôo na rà dau kîri, âna tàutàwà na guwà pitu tôo.”

⁴⁶ «Â wà tàpéebà, âna rà mwa bàra pâra jiio, nau pwa wârimuru dàra gòiri. Â wà tèpa âboro na rà tàrù, âna rà mwa bàra wârori ê *wâro dàra gòiri jaa Pwiduée.»

26

Rà mudàra ba na rà tètàmweré

Maréko 14.1-2; Luka 22.1-2; Ioane 11.45-53

¹ Ûna é ina diri ê pâ pwiibà wà Iésu, â é ina tà tèpa *câmu kêe pâ:

² «Tàpéebà, guwà tâmogòori pâ, naa na ârailu tòotù, na o pwa tòotù *Paséka. Â go ina tàwà pâ: O icurio ma tanamiriô naa goro kurucé, wâgo *Pwina naîri âboro.»

³ Na pwi pâara na é ina pwiri wà Iésu, â wà tèpa caa kà tèpa pwa *ârapwaaîlò, ma wà tèpa pitûâ kà tèpa *Juif, âna rà gére pitapitirirà naa jaa wà Caïphe, pwi ukai kàra.

⁴ Ba nùmarà na rà pòtàmwara Iésu. Â rà imudàra cè pai pwa wèe, ma rà pwa tûâ tée, ma tâjùrué pwàniri.

⁵ Ba rà pi-ina tàra pâ: «O po càcaa wâdé na jè tâjùrué na ara pâ âboro, na pâara na pwa i pi-ija maina na. Ba péa rà tà putàmu naa goojè.»

Tô jè ilàri na é wicèpwiri jawé ûrea naa gò Iésu

Maréko 14.3-9; Ioane 12.1-8

⁶ [Na pwi pâara bèepwiri, âna] é tâa Bétani wà Iésu, wâna pwârawâ kà Simona, pwi a pwa maga.

7 Â, na rà gére ija, â é tèepaa me wà tò jè ilàri, bau ê wâra jawé atü, na wâbé goro ê jawé ûrea—pwi jawé na dau maina ê wâri wèe. Â é wicèpwiri* naa gòro pûru Iésu.

8 Ûna rà côoê wà tèpa câmu kêe, â po dau càcaa wâdé tàra. Â rà pi-ina tàra pâ: «Cina é po dau pwatari i jawé ûrea?»

9 Po dau maina ê wâri wèe! Gorodà na câé caa icuri, ma é naa ê wâri wèe tà tàpé na ticè kàra?»

10 Â é tâmogòori ê auniimiri kàra wà Iésu, â é ina tàra pâ: «Cina guwà nama é tòina tò ilàri bèeni? Ê pwina é pwa tóo, âna po dau wâdé.

11 Ba rà o nye tà ciburà wâjaawà wà tàpé na ticè kàra. Â napwa wâgo, âna o câgo caa tà ciburà tâa jaawà.

12 Â wà tôoni, âna é wicèpwiri naa gò-o i jawé. Â wiàna wàrapwiri, â târa ma pwabwàti cawi ê pai o boo kôo naa napwêe.

13 Â go ina tàwà ê âjupâra pâ: Na diri pâ ére, na o mwa inapàpari é *Picémara Wâdé naawê—naa na gòropuu diri—â o piwiâ mwara ê jèkutâ goo ê pwina é pwa wà tò ilàri bèeni. Â o nye tà ciburà niimiriê.»

É icuri Iésu wà Judas

Maréko 14.10-11; Luka 22.3-6

14 Wà pwi jè ârapàara tèpa 12 *apostolo na nee Judas Iscariote, âna é pâ nau côo tèpa caa kà tèpa pwa ârapwaailò.

26:7 Luka 7.37-38

*

26:7 Wicèpwiri (é, pwicèpwiri)—Verser.

26:11 Deutéronome 15.11

15 Â é ina tàra pâ: «Dà cèna guwà o naa tîo, wiàna go naa tàwà Iésu?»

Â rà naa tîe 30 mwani pwaa†.

16 Â tapoo na pàara bèepwiri, â é tapoo imudàra cè ji pàara cèna é icuri wà Iésu tàra na.

Pi-ija kà Pwi Ukai

Maréko 14.12-42; Luka 22.7-46; Ioane 13.21-38; 1 Korénito 11.23-25

17 É jèe tèepaa ê bétapoo tòotù, kâra ‘pi-ija poloa na ticè nyaa kêe’. Â rà medari Iésu wà tèpa câmu kêe, â rà ina tîe pâ: «Bà o pâ nau pwabwàti ê utimuru târa Paséka. Â wâpà na nûmagà na jè pi-ija wê?»

18 Â é tòpi tàra pâ: «Guwà pâra naa na ville, wâjaa pwi âboro bèeni, â guwà ina tîe pâ: “É ina wà pwi a pwa pupûra kâbà pâ, o jèe tèepaa ê pàara kêe. Â bà mwa ija ê utimuru târa Paséka ma wàé, naa jaagà.”»

19 Â rà pâra, â rà pwabwàti i utimuru târa Paséka.

O ipwa tûâ tîo

20 Jèe bàrane, â rà tâa goro taapà wà Iésu ma wà tèpa 12 apostolo kêe.

21 Â é ina tàra pâ: «Go ina tàwà ê âjupâra pâ: Pwa pwi jè ârapàarawà na ée mwa ipwa tûâ tîo.»

22 Â rà pikîri tèpa câmu kêe, â rà jèpa pitawèerié jècaa pâ: «Gona pwiri càcaa wâgo, co Pwi Ukai?»

26:15 Zakarie 11.12; Ioane 11.57 † **26:15** 30 mwani pwaa—Wiâra ê naèà kà tèpa Juif, âna wàèpwiri mwani na naa tà pwi jè âboro, wiàna pwi ênawéna kîri (*esclave*) kêe, âna tòtàmwereê paaci. (Còo Exode 21.32.) Pai ina wèe pâ, càra caa nama pwamuru naa goo ê wâro kà Iésu. **26:17** Exode 12.14-20

23 Â é tòpi tàra pâ: «Akaé, wà pwi jè ârapàarawà, âna wàé kaa na ée mwa pwa tûâ tôo—wà pwina bu capai tuboo, naa na i na ngapò ma wàé‡.

24 «Wâgo Pwina naîri âboro, âna go o pâ nau bà, wàra na é jèe inapàpari ê *Tii Pwicîri. Â napwa naa goo wà pwi âboro na é pi-icurio, âna po dau pwaée kêe. Au, wârico! Ba wà pwiibà, âna pwiri nye gére wâdé ba kêe, wiàna càcaa gére pitèpaé!»

25 Wà Judas, wà pwina é icuri Iésu, âna é tawèerié pâ: «Gona pwiri càcaa wâgo, co pwi a pwa pupûra?»

Â é tòpi tée wà Iésu pâ: «Gà jèe nye tàgére ina.»

I poloa ma dipâa

26 Ûna rà pi-ija naima, â é popa ê poloa wà Iésu. Â é pwaolé tà Pwiduée. Â é tubiti, â é naa jècaari tà tèpa câmu kêe, â é ina tàra pâ: «Guwà popa, â guwà ija, ba êni naiio.»

27 Â gée na càué, â é popa i wârado dipâa. Â é pwaolé tà Pwiduée, â é naa tàra. Â é ina pâ: «Guwà cau wâdo.

28 Ba domii kôo, na o jèe joro ba kà tèpa âboro, bépwanauri ê pâ èpà kàra; domii na é pacoo ê *auipwataâboro na é pwa wà Pwiduée [na é tòpò pinaanapò naa nabibiu kàwà ma wàé].

29 «Â go ina tàwà pâ: O câgo mwa caa wâdo cè dipâa [naani gòropuu]. Jè o mwa wâdo naima cè dipâa cèna bwaa âmuê, naa na Mwaciri kà Caa kôo.»

26:23 Psaume 41.10 ‡ **26:23** Wiàra ê pai pwa kà tèpa Juif, na rà ija naima, â wà tèpa âji bée, âna rà nye po tuboo goro írâ naa na i na ngapò na caapwi. **26:26** 1 Korénito 11.23–25 **26:28** Exode 24.8; Jérémie 31.31–34; Zakarie 9.11; 1 Korénito 10.16

Gà mwa pitütôowâriô, co Pétéru

30 Â rà nyabiri ê pâ *salamo târa ê pwi *tòotù maina-bà, â géewê, â rà too naa gòrojaa Élaio.

31 Â é ina wà Iésu tà tèpa câmu kêe pâ: «Naa na ne nabà, âna guwà o mwa po capai panuâô diri, [géee goo ê pwina o mwa tèepaa medario]. Ba jèe wii naa na Tii Pwicîri pâ:

*O mwa pòtàmwara
pwi a wéaari mutô.
O tadidiri pâ mutô.*

Zakarie 13.7

32 «Êco na, wiàna go mwa wâro còwâ géee na aubà, â guwà o mwa pâmariô naa Galilée.»

33 Â é ina tée wà Pétéru pâ: «Wà tàpéeni âna rà o panuâgà, â o càcaa wâgo!»

34 Â é tòpi tée wà Iésu, pâ: «Go ina tâgà ê âjupâra pâ: Naa na ne nabà, béaari ê pai wailu to kêra ê ja, â wâgà, âna gà o wacié pitütôowâri pâ, câgà caa tâmogòorio.»

35 Â é ina wà Pétéru pâ: «Bwa! Wiàna ina pâ, o tètàmwaraju, â câgo caa pitütôowârigà!»

Â wailà diri, âna nye caapwi ê pwina rà ina tée.

É po dau tòina Iésu

36 Géewê, â rà pâra naa na jè ére [na câmi goro upwâra] na ina goo wê pâ Gethsémané. Â é ina tà tèpa câmu kêe wà Iésu pâ: «Guwà tâaboo naani, ba go bwaa pâ nau pwapwicîri wâgéebà.»

26:30 Luka 22.39; Ioane 18.1   **26:31** Zakarie 13.7; Ioane 16.32

26:32 Mataio 28.7,16   **26:34** Mataio 26.69-75

37 Â é popa wiâê wà Pétéru ma wà tupédu naî Zébédée. Â é tapoo pikîri ma pidumapiê wà Iésu.

38 Â é ina tàra pâ: «Po dau tòina ma pikîri ê pwâranümo. Â guwà tàpo tâa ni, â jè cau tà tàcî naima. Guwà cibwaa puu!»

39 Â é tàpo paé jiià, â é tùu jùrué ma cigòboo. Â é pwapwicîri tà Pwидуée, ma ina pâ: «Caa, wiàna pâri, â gà patâjii jiio ê pâ aré ma tòina bèeni! Êco na gà cibwaa pwa ê pwina nümo goo, â gà nye pwa câbawâdé'gà.»

40 Â é wâjué me còwâ dari tèpa âracié a câmu kêe, â é còo pâ rà tà puu. Â é ina tà Pétéru pâ: «Gona càcaa pâri ma guwà tàpo tàcî naima ma wâgo, wâna ji caapwi ineretòotù?»

41 «Guwà tà tàcî, â guwà pwapwicîri ba na o pwa cè nii ma gòo kàwà, wiàna tacaiwà. Ba nümwà na guwà pwa na wâdé, êco na ticè nii kàwà.»

42 É jèu pâra còwâ wà Iésu jiià, â é jèu pwapwicîri ma ina pâ: «Caa wée, wiàna càcaa pâri ma o popa jiio ê aré ma tòina bèeni, â go ilari jiià pâ, gà pitu tôo, ma go pitère dàra câbawâdé'gà.»

43 Úna é wâjué me còwâ dari tèpa âracié a câmu kêe, â é pâmarirà mwara na rà gére puu. Ba nye po dau oratàra, â rà nye tà puucinga.

44 Â é jèu pâra còwâ jiià, â é jèu pwapwicîri, â é ina còwâ ê pwina é jèe ina.

45 Úna é wâjué me còwâ darirà, â é pâmarirà còwâ na rà tàgére puu. Â é ina tàra pâ: «Wà nau? Guwà bwaa nye gére nao ma puu mwara? Wâdé ba kàwà!»

Êco na wâgo, Pwina naîri âboro, âna o jèe panuô ni tà tèpa pwa na èpà. [Ba rà tàgére mee ni, ba na rà tâjùruo.]

⁴⁶ Guwà cimadò! Ma jè pâra! Ba wà pwina é ipa popai goodò, âna jèe tà wàépwiri!»

Rà tâjùru Iésu

Maréko 14.43-50; Luka 22.47-53; Ioane 18.3-12

⁴⁷ Ūna é bwaa gére ina pwiri wà Iésu, â é po tèepaa me wà Judas, wà i pwi jè ârapàara tèpa 12 apostolo kêe. Â rà tèepaa me wiâê pâ âboro na wâru, na rà pa é pâ tauwa ma gò upwâra. Ba rà panuâra me wà tèpa caa kà tèpa pwa ârapwaailò, ma wà tèpa pitûâ kâra é Ba kà tèpa Juif.

⁴⁸ Â wà Judas, wà pwina é icuri Iésu, âna é jèe inapàpari tàra é câmu na ée mwa pwa tée: «Wà pwi âboro na go bwénüüê, âna nye wàé kaa. Â guwà tâjùrué.»

⁴⁹ Â rà tèepaa me, â é nye pâra dà Iésu kaa wà Judas, â é ina tée pâ: «Bwàcu'gà co pwi a pwa pupûra!» Â é bwénüüê.

⁵⁰ Â é ina tée wà Iésu pâ: «Îgà, gà pwa é wakè'gà.»

Â rà nye pò ma tâjùru kaa wà Iésu wà tèpa âboro.

⁵¹ Êco na wà pwi jè a câmu na é tâa jaa Iésu, âna é pò ma càù ê tauwa kêe, â é nye tüboo kaa naa gòro pûru pwi âboro kîri kà pwi *ukai kà tèpa pwa ârapwaailò. [Êco na] é tépàgà co ê jè doronyüruê.

⁵² Â é ina tée wà Iésu pâ: «Gà tùu boo còwâ i tauwa'gà naa na é wêe! Ba wà tàpé na rà paa goro tauwa, âna rà o nye bà goro tauwa.

53 «Guwà tère, wiàna nùmoo, â go todà caa kôo, ba na é panuâ me tîo, jè wâra coda goro tèpa *angela ma rà pwamuruô, na rà dau wâru awé!

54 Êco na, wiàna wàrapwiri, â o càcaa pâri ma coo i pwi ia jèe wii naa na Tii Pwicîri. Bwa. Wâdé na wâra, ba na o nye pacoo i Tii Pwicîri.»

55 Â é ina tà tàpé na rà tâjùrué, pâ: «Wànau, guwà me nau popao, goro é pâ tàuwa, ma é gò upwâra, pwacèwii na go pwi a pòtàmwara âboro! Êdiri na pâ tòotù, âna go tâa nabibiu kàwà. Â go pacâmuri tèpa âboro, naa na *Wâra pwapwicîri. Êco na câguwà caa tâjùruo!

56 «Êco na, diri é pwi bèepwiri, âna tèepaa, ba na pacoo é popai kà tèpa *péroféta wâna Tii Pwicîri.»

Â napwa naa goo diri tèpa câmu kêe, âna rà cau panuâê, â rà uru.

Wâra pitèimuru kà tèpa Juif

Maréko 14.53-65; Luka 22.54-71; Ioane 18.13-24

57 Wà tàpé na rà tâjùru Iésu, âna rà popaé pâdari Caïphe, wà pwi ukai kà tèpa pwa ârapwailò. Ba rà ipitiri naa jaaé wà tèpa *dotée goro é Naèa, ma wà tèpa pitûâ kà tèpa Juif.

58 Â napwa wà Péteru, âna é picâwiâê géé iti. Â é tèepaa pâ naa jaa pwi ukai kà tèpa pwa ârapwailò. Â é tâaboo naa na pé gòroigé, naa jaa tèpa âboro kîri, tèpa wéaa. Ba nùmee na é côo cè pwina o tèepaa tà Iésu.

59 Wà tèpa caa kà tèpa pwa ârapwailò, ma diri é pé wâra pitèimuru kà tèpa Juif, âna rà mudàra cè

tèpa âboro, na rà tèpa pwâ, ma rà pitòti wà Iésu. Ba nûmarà na rà pwa wârimuru tée ma é bà.

⁶⁰ Â wâru tèpa pwâ, na rà me nau pitòti Iésu, êco na càra caa pâmari ê âji majoroé ma rà pòtàmwereê.

Â pâ nau pwâadàra pitèimuru kàra, â ru tèepaa me tupédu ârailu âboro.

⁶¹ Â ru ina pâ: «Ê ji pwi âboro bèepwiri, âna é pi-ina kêe pâ, ée mwa tédidiri ê Wâra pwapwicîri kà Pwiduée, â ée mwa pacima còwâ naa na âracié tòotù.»

⁶² Â é nye cimadò kaa i pwi ukai kà tèpa pwa ârapwailò, â é tawèeri Iésu pâ: «Gona tice bétòpigà? Cànga caa tère ê pwina rà gére pitòtigà goo?»

⁶³ Êco na câe caa tòpi wà Iésu. Â é nye tawèerié còwâ i pwi ukai, pâ: «Naa goro nee Pwiduée na é wâro, â go ilagà pâ gà tòpi. Gona nye wâgà kaa pwi *Mesia, *Pwina nai Pwiduée?»

⁶⁴ Â é tòpi tée wà Iésu pâ: «Gà jèe nye tàgère ina. Â go ina tàwà pâ: Tapoo nabàni, âna guwà mwa còo wà Pwina nâiri âboro, na é tâa gòro étò kà Pwiduée na dau pwa pàtamee, [ba na é pitûâ kâra diri pâ muru]. Â guwà mwa còoê, wiàna é me naa gòro é pâ nee, géé napwéretòtù.»

Wâdé na é bà!

⁶⁵ [Â po dau dàpàgà tà pwi ukai kà tèpa pwa ârapwailò, â é nye dau putàmu kaa.] Â é nye tidàpa kaa ê ârabwée kêe, â é ina tà tèpa pitèimuru bée pâ: «É tùra ba èpà naa goo Pwiduée [ba é nama

ipaiwàilu ma wàé!] Jèe pâri! Naaco cè tèpa pitòtié, [ba é nye pitòtié còwâ!] Ba guwà jèe tère ê pwina é ina.

⁶⁶ Â dà cèna guwà niimiri naa gooé?»

Â rà cau tòpi diri pâ: «Wâdé na é bà.»

⁶⁷ Â rà èduri ê naporomee, â rà tòbitié goro îrà. Â wà pàra tàpé, âna rà tamagérié,

⁶⁸ â rà ina tée pâ: «Wàilàapà na èigà? Gà pinadàra cai, co pwi dòro 'Mesia', [wiàna gà pwi péroféta na gà tâmogòori diri]!»

É pitütôowâri Iésu wà Pétéru

Maréko 14.66-72; Luka 22.56-62; Ioane 18.16-27

⁶⁹ Napwa wà Pétéru, âna é nye tà tâaboo gòroigé. Â é medarié tô jè ênawéna, â é ina tée pâ: «Ée, wâgà kaa, âna gà pwi bée Iésu, géé Galilée!»

⁷⁰ Â é tòpi tée na ara diri tèpa âboro, ma ina pâ: «Bwa! Cêgo caa tâmogòori ê pwina gà ina!»

⁷¹ Â é nye pâra dàra kaa ê goropwârawâ na aucòobé. Â é còôê tô jè ilàri awakè wê, â é ina tà tèpa tàgére tâa wê, pâ: «Wà pwini, âna pwi bée wà Iésu géé Nazareth!»

⁷² Â é ina mwara wà Pétéru pâ: «Bwa! Go ipwataâboro ba cêgo caa tâmogòorié!»

⁷³ Géé na càué, â wà tèpa tâa wê, âna rà medari wà Pétéru, â rà ina tée pâ: «Akaé! Gà pwi jè a câmu kêe! Ba bà tère naa na wéégére pwâratùra'gà.»

⁷⁴ Â é nye pigòo kaa wà Pétéru ma ina pâ: «Guwà tère! Cêgo caa tâmogòori wà pwiibà. Wâdé na é pwa wârimuru tôo wà Pwiduée, wiàna go pwâ! Guwà

côo, go *ipwataâboro tàwà pâ: Cãgo caa tâmogòori wà pwiibà!»

Ûna é bwaa gére ina pwiri, â é nye to kaa i ja.

⁷⁵ Â é mwa niimiri i pwi ia é ina tée wà Iésu pâ: «Béaari é pai to kêra i ja, âna gà o wacié pitûtôowâri pâ, câgà caa tâmogòorio.»

Â é còobé naa gòroigé wà Pétéru, â é dau i pi-jinünü.

27

Rà popa Iésu pâ naa jaa Pilato

Maréko 15.1; Luka 22.66-71

¹ Ûna po dàuru moo, â rà pitapitirirà naima wà tèpa caa kà tèpa pwa *ârapwaaìlò, ma wà tèpa pitûâ kêra é Ba kà tèpa *Juif. Â rà pitêrerà goro é pai o pòtàmwara Iésu.

² Â rà pwa ma piié, â rà popaé pàdari wà *Pilato, pwi kupénoo kà tèpa Roma.

Pai bà kà Judas

Apostolo 1.18-19

³ Napwa wà Judas, wà i pwi ia icuri wà Iésu, âna é côo pâ rà o jèè pòtàmwereê. Â é mwa tà pinünüma naa goo é pwina é pwa tà Iésu, â é dau pikîri goo. Â é wâjué còwâ naa jaa tèpa caa kà tèpa pwa ârapwaaìlò, ma wà tèpa pitûâ. Â é naa tàra còwâ i 30 mwani atü na ia rà naa tée.

⁴ Â é ina tàra pâ: «Au, go pwa é pwina èpà. Ba go icuri pwi jè âborò na ticè èpà kêe, ma é bà.»

Â rà tòpi tée pâ: «Ticè cèna bà côo naa goo!»

⁵ Â é tüboo i mwani naa na Wâra pwapwicîri. Â é pâ nau pidàpuna.

⁶ Â wà tèpa caa kà tèpa pwa ârapwaaìlò, âna rà tòri i mwani, â rà ina pâ: «Dà cèna jè pwa goro i mwani bèeni? Jè cibwaa tòpò naa jaa i âraimeai târa Wâra pwapwicîri, ba mwani wâri domii.»

⁷ Â rà pitêrerà pâ, na rà wâri napuu na ina goo pâ ‘Napuu kà pwi a pwa ilò puu’ ba na nacârü ba kà tèpa pârame.

⁸ Êkaa pwiri, wà tèpa âboro, âna rà ina goo é pwi ére-bà pâ ‘Napuu wâri domii’. Â rà bwaa nye ina pwiri tiagoro ni.

⁹ Diri é pâ pwiibà, âna tèepaa, ba na pacoo é pâ ucina na ia é pwa wà *péroféta Iéremia*, naa na pâ auwii kêe. Rà popa i 30 mwani atü. Êkaa jéüê na rà niimiri é Ba *Isaraéla na rà wâri ba kêe.

¹⁰ Â rà wâri i napuu kà pwi a pwa ilò puu. Ba wàépwiri é câbawâdé kà Pwi Ukai†.

É pitèi Iésu wà Pilato

Maréko 15.2-20; Luka 23.1-25; Ioane 18.28-19.16

¹¹ Rà popa pâ Iésu na ara Pilato, wà pwi kupénoo kà tèpa *Roma. Â é tawèerié wà Pilato pâ: «Gona nye wâgà kaa, na gâ pwi ukai kà tèpa Juif?»

Â é tòpi têe wà Iésu pâ: «Gà jèe nye tàgére ina.»

27:5 Mataio 26.14-15; Apostolo 1.18-19   **27:9** Jérémie 32.6-15, 18.2, 19.1; Zakarie 11.12-13   * **27:9** Wà péroféta Iéremia—Ê pâ popai naa na nee tii 9 ma 10, âna me géé goo tii kà du péroféta Iéremia ma Zakaria (côo Zakarie 11.12-13), êco na wà Mataio, âna é ina nee Iéremia, ba wâé pwi péroféta na dau maina nee.   † **27:10** 2e phrase—é, Ba wàépwiri é pwina é jèe nye ina tóo wà Pwi Ukai pâ, na go mwa ina.

12 Â nabwé, â rà pitòti Iésu wà tèpa caa kà tèpa pwa ârapwaailò, ma wà tèpa pitûâ kâra ê Ba. Â câé caa tòpirà.

13 Â é pwa ma ina têe wà Pilato pâ: «Câgà caa têe diri pâ pwina èpà na rà ina naa googà?»

14 Êco na câé caa tòpi goo cè jè ji caapwi neeremuru wà Iésu. Â é po dau pò gooé wà i pwi kupénoo.

Nūmarà goo Barabbas

15 Napwa i pwi kupénoo, âna câmaajé têe, na diri pâ naja, na tòotù *Paséka, na é pacòobé géé na karapuu, cè pwi jè âboro, na nūma ê Ba gooé.

16 Â, na naja bèepwiri, â pwa pwi jè a pwa karapuu na ina gooé pâ Barabbas‡, na rà dau tâmogòorié wà tèpa âboro.

17 Â wâru tèpa âboro na rà tèepaa me naa jaa Pilato, â é ina tàra pâ: «Gona nūmawà na go panuâ cōwâ wà pwini Barabbas, é, wà Iésu, na ina gooé pâ ‘pwi *Mesia’, [pwi ukai kàwà]?»

18 Ba é nye tâmogòori pâ, wà tèpa caa kà tèpa pwa ârapwaailò, âna rà panuâ têe wà Iésu, goro pai piboo kàra.

19 Â nabwé, â é tâa gò i aupitèimuru wà Pilato, ba na é pitèi Iésu. Â, na ji pàara-bà, âna é nye tèepaa me kaa, wà pwi jè âboro, na é pame tà Pilato é popai kà tô wâdèe. Â é ina pâ: «Èruune, âna go pwa naurune naa goo pwi Iésu bèeni. Â go po dau càcaa wâdé goo.

27:12 Ésaïe 53.7 ‡ **27:16** Barabbas—Pàra Tii Pwicîri naa na grec, âna rà ina pâ: *Iésu Barabbas*. Naa jaa tèpa Juif, âna *Iésu*, âna neere tèpa âboro na wâru, pwacèwii *Dui*, *Bwàé* naa jaajè nabà. **27:18** Ioane 11.47–48, 12.19

Gà panuâê, â gà cibwaa tu naa gooé, ba é pwi âboro pwiçîri!»

20-21 Â é jèu ina tà tèpa âboro wà i pwi kupénoo pâ: «Go o mwa panuâ còwâ tàwà pwi jè a pwa karapuu. Wàilàapà géé goo tupéeni na nümawà gooé?»

Â rà tòpi tée pâ: «Barabbas!» Ba rà cètùurà wà tèpa caa kà tèpa pwa ârapwaaìlò ma wà tèpa pitûâ ba na rà ina pwiri, ba na é bà wà Iésu.

Tanamiriê naa goro kurucé!

22 Â é ina tàra wà Pilato pâ: «Â dà cèna go o pwa tà Iésu, na ia ina gooé pâ ‘Mesia’?»

Â rà tòpi tée pâ: «Nama tanamiriê naa goro *kurucé!»

23 Â é jèu tawèerirà mwara pâ: «Gona dà cèna é pwa cèna èpà?»

Êco na rà tomara too pâ: «Nama tanamiriê naa goro kurucé!»

24 Â é còo wà Pilato pâ, càra caa tèreê, â jèe pâ nau dau maina ê pai gù kàra. Â é popa ê wàra jawé, â é nuwa îê, na ararà diri, â é ina tàra pâ: «Câgo caa pwi majoro pai bà kà pwi âboro bèeni. Â nye wâguwà co!»

25 Â rà cau tòpi tée diri, pâ: «Ûu, nye wàibà kaa tèpa majoroé, wàibà ma wà tèpa èpo kâbà! Â wâdé kaa na é bà. Wiàna bà pwa na èpà, â o wâdé na bà o tòpi urà pai bà kêe.»

26 Â wà Pilato, âna é panuâ còwâ tàra wà Barabbas. Â é pwa ma pâdi Iésu goro ubati. Â é panuâê tà tèpa coda, ba na rà tanamiriê naa goro kurucé.

Rà pitaurée gooé tèpa coda

27 Wà tèpa coda, âna rà popa còobé wà Iésu, naa na gòroigé, kêra ê wâ maina kà kupénoo. Â rà todàra diri ê wâra coda.

28 Â rà tòpwùtù ârabwée kêe, â rà naagée naa gooé jè ârabwée mii [pwacèwii ârabwée kà pwi âboro imaina] ba na rà piècaarié.

29 Â rà pàti ê pé bwe korona§ kêe, goro îri upwâra na pwa daaé, â rà tòpò boo naa gòro pûruê. Â rà naa naa na îê étò ê jè bàra watü [pwacèwii ê tâjò kà pwi ukai]. Â rà tùu jùrurà araé, â rà ina tée pâ: «Cidòri nyuâagà, co 'Pwi Ukai kà tèpa Juif'!»

30 Â rà nye tà èdurié, â rà popa i bàra watü, â rà nye tà pâdi ê pûruê goo.

31 Ûna nabwé ê pai piècaarié kàra, â rà tòpwùtù gée gooé i ârabwée mii, â rà nye naagée còwâ naa gooé ê ârabwée kêe. Géewê, â rà popaé còobé naa gòroigé, ba na rà tanamiriê naa goro kurucé.

Rà tanamiriê naa goro kurucé

Maréko 15.21-32; Luka 23.26-43; Ioane 19.17-27

32 Ûna rà gére còobé gée na ville, â ipitirà ma pwi âboro gée na ville Cyrène, na nee Simona. Â rà tacoo gooé, ba na é kâa i kurucé kà Iésu.

33 Â rà tèepaa naa na jè ti kêra jaa na ina goo wê pâ Golgota, âna pai ina wèe pâ 'Goro pwiripûru*' âboro'.

27:28 Luka 23.11 § 27:29 Bwe korona—Couronne. Bwe kà pwi ukai. Rà ina mwara wà tèpa ijiao pâ: Bwe câma. 27:30 Ésaïe 50.6

* 27:33 Pwiripûru (é, pwùrupûru)—Crâne.

34 Â [wà pàra tàpé, âna] rà pinaanaimari ê dipâa bau ê jawé na maga†. Â rà naa tà Iésu, â é tàpo nari, êco na nye tàutêe goo.

35 Nabwé, â rà tanamiriê naa goro i kurucé wà tèpa coda. Â rà pwa ma ipâdi naa goorà ê pâ ârabwée kêe. Â rà picàù noo kêra tii, ma rà o tâmogòori pâ o wailàapà na o popa {i ârabwée gòri kêe}‡.

36 Â rà tâaboo, ba na rà wéaarié.

37 Rà wii naa goro jè ére upwâra, ê auwii na wâeni: IÉSU, PWI UKAI KÀ TÈPA JUIF.

Wàe kaa pwiri ê majoro ê pai bà kêe. Â rà ténamiri dòiti kêra pûrué.

38 Â rà tanamiri mwara tupédu a pwa na èpà naa goro jènere wà Iésu—wà pwi jèpwi naa gòro étò kêe; â wà pwi jèpwi naa gòro aèmwù kêe.

39 Wà tàpé na rà paé ma me na ére bèepwiri, âna rà côo Iésu, â rà ura ê pûrurà.

40 Â rà tànyiriê, â rà ina pâ: «Gona càcaa wâgà kaa, na gà o tédidiri i Wâra pwapwicîri, ma pagòtù còwâ naa na âracié tòotù? Â wâdé, ba wiàna gà *Pwina naî Pwiduée, â gà pa-udògà còwâ, ma gà boome géé goro i kurucé bèepwiri!»

27:34 Psaume 69.22 † **27:34** *Jawé na maga*—Pwiri pé wâi târa ma câjè caa tère ê maagé. **27:35** Psaume 22.19 ‡ **27:35** *Pàra Tii Pwicîri naa na grec, âna rà naagée pâ popai bèeni: Rà wàrapwiri ba na o pacoo é popai kà pwi péroféta, na ia é ina pâ: “Rà ipâdi naa goorà ê pâ ârabwée kôo. Â rà picàù noo kêra tii, naa goro i ârabwée gòri kôo.”* (Psaume 22.19) **27:38** Ésaïe 53.12 **27:39** Psaume 22.8, 109.25 **27:40** Mataio 26.61; Ioane 2.19

41 Â wà mwara, tèpa caa kà tèpa pwa ârapwaailò, ma wà tèpa *dotée goro ê Naèà, ma wà tèpa pitûâ, âna rà pitaurée goo Iésu mwara. Â rà ina pâ:

42 «É [pi-ina gooé pâ é pwi Mesia] Pwi Ukai kâjè tèpa Isaraéla. Â é tâmogòori ma é pa-udò pàra tàpé, êco na câé caa tâmogòori ma é ipa-uddè còwâ! Wiàna é boo géé goro kurucé bèepwiri, â pwiri jè o mwa cèikî naa gooé!

43 «É cèikî naa goo Pwidueé, â é ina pâ é Pwina naîê. Â wiàna nûma wà Pwidueé, â wâdé na é pa-uddè ni!»

44 Â nye ipaiwà mwara naa goo tupédu a pwa na èpà na tanamiriru naa goro jènere Iésu. Ba ru nye pitaurée gooé mwara.

Maagé bà kà Iésu

Maréko 15.33-41; Luka 23.44-49; Ioane 19.28-30

45 Ûna po gopaé bwàti, â nye po bàutè pitiri é napô§, tiagoro na âracié ineretòtù na càuru ija.

46 Ûna po âracié ineretòtù, â é tomara ba maina wà Iésu pâ: *Éli, Éli, lama sabakthani?* Pai ina wèè pâ: Pwidueé kôo, Pwidueé kôo, cina gà panuâô?

47 [Â càra caa tèreê bwàti] wà pàra tàpé, â rà ina pâ: «Gà còo, é todà péroféta *Élia!»

48 Â é nye itàtà kaa pwi jè ârapàararà, â é popa jè imwaano, â é nuwa naa na è dipâa na maga*. Â é

27:43 Psaume 22.9 § 27:45 Pitiri é napô—é, Pitiri é gòropuu.

27:46 Psaume 22.2 27:48 Psaume 69.22 * 27:48 Dipâa na maga—Vinaigre naa na Tii Pwicîri na Popwaalé: Dipâa na càcaa maina wâri wèè, na pinaanimari bau é jawé.

tòpò naa goro bàra upwâra, â é naa tà Iésu, ba na é wâdo.

⁴⁹ Â rà ina tée wà pàra tàpé pâ: «Tàpo tâa, co pwini, ba pwiri jè o côo wà *Élia, na é me, nau pa-udòé!»

⁵⁰ Êco na é uu mwara wà Iésu, â nye êgò kaa ôomaa kêe.

Wâru pâ câmu kêra pai bà kêe

⁵¹ Â é pé ciità maina, [na é târiwâri é ére na dau pwicîri] naa na i Wâra pwapwicîri, âna nye tidàpa kaa, tapoo géenidò, tia niboo pwâadèrèè. Â é gù é napuu, â mabiti pâ atü.

⁵² Â nye cikòmaa kaa pâ auipwàni, â rà wâro còwâ géé na aubà, jè auwâru goo tèpa âboro kà Pwiduée.

⁵³ (Â, na pàara na é wâro còwâ Iésu géé na aubà, âna rà còobé géé na auipwàni. Â rà tò naa *Iérusaléma, pwi ville pwicîri, â rà ipaarirà târa pâ âboro. Â wâru tàpé na rà còorà.)

⁵⁴ Wà tèpa coda roma na rà wéaari Iésu, bau pwi caa kàra, âna rà pò goro é pai gù wàra i napuu, ma êdiri pâ pwina tèepaa. Â nye dau maina kaa é pai wâgotàra, â rà ina pâ: «Âjupâra, wà pwi âboro bèeni, âna é Pwina naî Pwiduée!»

⁵⁵⁻⁵⁶ Pwa pàra ilàri, na rà tà coo iti, â rà côo diri pwiri—wà Maria géé Magdala ma wà Maria, nyaa kà Jacques ma José†, ma wà nyaa kà tupédu naî Zébédée. Â wâru mwara pa ilàri, na rà jèe pâra wiâê, géé napô Galilée, ba na rà o piâboro kîri kêe, âna rà tâa wê mwara.

27:51 Exode 26.31-33; Hébéru 10.19-20

27:55-56 Luka 8.2-3

† **27:55-56** José—Grec: *Joseph*.

Tòpòé naa na auipwàni

Maréko 15.42-47; Luka 23.50-56; Ioane 19.38-42

⁵⁷ Na bàrane, âna é tèepaa me pwi jè âboro na nee Ioséfa, wà pwi âboro géé na village Arimathée, na dau pwa neemuruê. Wàé mwara, âna é pwi âboro na é mu pâra wiâ Iésu.

⁵⁸ Â é pâra naa jaa ukai Pilato, â é ilari i naii Iésu. Â wà Pilato, âna é ina tà tèpa coda pâ, na rà naa tée.

⁵⁹ Â wà Ioséfa, âna é popa i naii Iésu. Â é cajipié goro jè ciità, na bwaa bwùu.

⁶⁰ Â é popaé pâ, â é tòpòé naa na ê auipwàni na bwaa âmuê, pé pwêe na îri naa na pé atü, ba nye kêe, wàé Ioséfa. Â é pwùru ê jè pé atü maina, nau târiwâri i auipwàni. Â nabwé, â é pâra.

⁶¹ Napwa naa goo wà Maria géé Magdala ma wà tô jè Maria, âna ru tàgére tâaboo naawê, na ara i auipwàni.

Rà wéaari i auipwàni

⁶² [Diri ê pâ pwi bèepwiri, âna pwa na papwicî, tòotù béaari ê *tòotù pwicîri kà tèpa Juif. Na papwicî, â rà mu pwabwàti ê pi-ija kâra tòotù pwicîri.]‡

Â, na dàuru kêe, na capàto, tòotù pwicîri, âna wà tèpa caa kà tèpa pwa ârapwaaìlò ma wà tèpa *Farasaio, âna rà ipitiri naa jaa Pilato.

⁶³ Â rà ina tée pâ: «Gà côo, co pwi ukai, wà i pwi a pa-imwüru tèpa âboro bèepwiri, wà Iésu, âna é ina béaari ê pai bà kêe, pâ: “Naa na béaracié kâra tòotù

27:58 Deutéronome 21.22-23   **27:60** Ésaïe 53.9   ‡ **27:62** Pwicîri na rà pwaailò na tòotù pwicîri.   **27:63** Mataio 12.40, 16.21; Maréko 9.31, 10.33-34; Luka 9.22, 18.31-33; Ioane 2.19-21

gée na càuru pai bà kôo, âna go o mwa wâro cowa gée na aubà.”

64 «Â wâdé na gà ina tà tèpa coda pâ, na rà wéaari bwàti i auipwàni naa na âracié tòotù. Ba rà péa mura i naiié wà tèpa *câmu kêe, ma inapàpari pâ, é jèe wâro cowa gée na aubà! Â wiàna wàrapwiri, â é pwi jèkutâ pwâ bèepwiri, âna o dau maina, jii é pwina pâbéaa!»

65 Â é ina tàra wà Pilato pâ: «Wâdé. Wàilà-ni pàra tèpa coda. Wiàna nümawà, â guwà nama rà wéaari i auipwàni!»

66 Â rà pâra, â rà pwabwàti é pai wéaari é auipwàni. Â rà pugabia§ bwàti i atü opumoori i auipwàni. Â rà tòpò tèpa coda, ba na rà tà wéaari.

28

É wâro cowa gée na aubà

Maréko 16.1-10; Luka 24.1-12; Ioane 20.1-10

1 Jèe nabwé é *tòotù pwicîri kà tèpa *Juif. Â, na pwapwicîri, na bwaa po dàuru*, béaari é pai ègòdò kâra i tòotù, â wà Maria gée Magdala, ma wà tô jè Maria, âna ru pâra naa na auipwàni.

2 Ûna gére wàrapwiri, â é nye gù kaa i napuu. Ba é tàbàtù gée napwéretòotù jè *angela kà Pwi Ukai, â é pwùru i atü opumoori wàra i pwêe, â é tâaboo naa gò.

3 Âna é pwâra pwacèwii âra, â napwa ârabwée kêe, âna po jajau.

---

§ 27:66 Pugabia—Coincer par un objet dans le sol. * 28:1 Na pwapwicîri, na bwaa po dàuru—é, Na ne. Munaa capàto na ne.

4 Â uru nyuâa wà tèpa coda na rà wéaari auipwàni, â rà nye tûuboo kaa naa napuu, pwacèwii tèpa bà. Â rà céca goro pai wâgotàra.

5 Â wà i pwi angela, âna é ina târa i du ilàri pâ: «Du èpo, gàu cibwaa nama wâgotàu. Ba go tâmogòori pâ gàu mudà Iésu, wà pwi ia tanamiriê naa goro *kurucé.

6 Gàu tère, jèe tiàué ni! Ba é jèe wâro còwâ géé na aubà, wàra na ia é jèe nye ina. Gàu me nau còo é ére, na ia tòpòé naawê.

7 Â gàu nama wàcî nau ina tà tèpa *câmu kêe pâ: “É jèe wâro còwâ géé na aubà wà Iésu, â é tà tapacîwà wâ Galilée. Â guwà mwa còoê naawê.” Â wàépwire na go ina tàu.»

8 Â ru nye nama wâjué wài géé na auipwàni. Tàpo wâgotàru, êco na ru dau ipwàdéé mwara. Â ru itàa nau ina jèkutâ na bwaa âmuê tà tèpa câmu kà Iésu.

9 Â wii naigé, â ru pò goo Iésu na ipitirà ma wàé.

Â é ina tàru pâ: «Bwàcu kàu!»

Â ru géé paé, â ru tâaboo naa goro âê, ma ipwamainâé.

10 Â é ina tàru pâ: «Gàu cibwaa nama wâgotàu. Â gàu pâ nau ina tà tèpa béeò pâ rà pâra naa Galilée, ba rà o mwa còoê naawê.»

Jèkutâ na rà piwiâ tèpa coda

11 Na pàara na ru gére pâra wii naigé i du ilàri, â rà itàa naa na ville wà pàra tèpa coda na ia rà piwéaari i auipwàni. Â rà pâdari tèpa caa kà tèpa

pwa *ârapwaailò, â rà piwiâ tàra diri pâ pwina tèepaa.

¹² Â wà tàpéebà, âna rà todà diri tèpa béera, ma wà tèpa pitûâ. Â rà ipitiri, ba na rà pitûra goro ê jèkutâ bèepwiri. Â rà niimiri naima pâ, na rà naa jè mwani na dau maina, tà tèpa coda, [ma ina tàra pâ rà pwâ, goro ê pwina tèepaa].

¹³ Â rà ina tàra pâ: «Guwà o ina pâ, wà tèpa câmu kà Iésu, âna rà mura i naiié†, na pàara na guwà tà puu.

¹⁴ Â wiàna é tère pwiri wà kupénoo, pwi ukai kàwà, â wàibà na bà mwa patûraé bwàti, ba na o câé caa putàmu naa goowà.»

¹⁵ Â rà popa i mwani wà tèpa coda, â rà pwa pwina rà ina tàra. Â wàépwiri na é pâpitiri ê jèkutâ-bà. Â rà bwaa piwiâ wà tèpa Juif, tiagoo nabàni.

É ipaarié Iésu tà tèpa câmu kêe

Maréko 16.14-18; Luka 24.36-49; Ioane 20.19-23; Apostolo 1.6-8

¹⁶ Rà pâra naa napô Galilée wà tèpa 11 a câmu kà Iésu. Â rà pâra naa gòro ê jaa na ia é ina tàra Iésu pâ, na rà mwa pâra naawê.

¹⁷ Â é tèepaa marirà Iésu, â rà ipwamainaê. Êco na, napwa pàra tàpé‡, âna rà piwâ na rà cèikí pâ wâé.

¹⁸ Â é gée paé dàra wà Iésu, â é ina tàra pâ: «Wà Pwiduée, âna é naa tôo diri ê pàtamee, wânidò napwéretòotù ma wâni gòropuu.

† **28:13** *Naiié (é, tàpupè, tépupè)—Cadavre.* **28:16** Mataio 26.32

‡ **28:17** *Napwa pàra tàpé—é, Wàilà diri.* **28:18** Ioane 13.3; Éfeso 1.20-22

19 Êkaa na go ina tàwà pâ: Guwà pâra pitiri ê gòropuu. Â guwà pwa ma rà cèikî naa goòò ma pâra wiâô. Â guwà *upwaarà naa goro nee Caa, ma Pwina naîê, ma ê Nyuâaê Pwicîri.

20 Â guwà pacâmurirà ma rà pitêre dâra diri pâ pitûâ na go jèè naa tàwà. Â go tà wâjaawà, diri na pâ tòotù, tiagoro pwâadâra gòropuu.»

Tii Pwicīri: Âmu Aamwari naa na cî
New Testament in Paicî (NC:pri:Paicî)
Le Nouveau Testament à Paicî

copyright © 2012 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Paicî

Translation by: Wycliffe Bible Translators, Inc.

Copyright Information

© 2012, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

The New Testament

in Paicî

© 2012, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2022-03-11

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 18 Apr 2025 from source files
dated 29 Jan 2022

94c5d202-9853-5b91-879f-4a3023457d58